

ΑΛΗΘΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ.

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑΙ

ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ ΛΕΙΨΑΝΟΥ

ΤΟΥ

ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ,

Ἐν ᾗ δεικνύεται πῶς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως
μετηνέχθη εἰς Κέρκυραν, καὶ πῶς ἡ οἰκογένεια τῶν Βουλγάρων
ἔχει τὸ ἐπ' αὐτοῦ πατρωνικὸν δικαίωμα.

ΠΑΡΑ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

ἰατροῦ καὶ φιλοσόφου Κερκυραίου.

Νῦν δὲ ἐξελληνισθεῖσα μετὰ σημειώσεων καὶ προσθηκῶν

ὑπὸ

Ν. Τ. ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ καὶ Ν. Β. ΜΑΝΕΣΗ

ἐκδίδεται δαπάνῃ τῆς ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικῆς Κοινότητος.

Β Ε Ν Ε Τ Ι Α

ΕΚ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚ. ΤΥΠΟΓ. Ο ΦΟΙΝΙΞ

1880

1894. } Πωρξται τῷ Ἀγαπῶντι Κωνσταντίνῳ Διαγινώσκῃ
21 Μαΐου } Δανιήλῳ ἱερῷ Μαρβούτῳ / ὁρῶντι τῆς

ΑΛΗΘΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑΙ

ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ ΛΕΙΨΑΝΟΥ

ΤΟΥ

ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ,

Ἐν ᾗ δεικνύεται πῶς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως
μετηνέχθη εἰς Κέρκυραν, καὶ πῶς ἡ οἰκογένεια τῶν Βουλγάρων
ἔχει τὸ ἐπ' αὐτοῦ πατρωνικὸν δικαίωμα.

ΠΑΡΑ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΓΑΡΕΩΣ

ἱατροῦ καὶ φιλοσόφου Κερκυραίου.

Νῦν δὲ ἐξελληνισθεῖσα μετὰ σημειώσεων καὶ προσθηκῶν

ὁ π ὁ

N. T. ΒΟΥΓΑΡΕΩΣ καὶ N. B. ΜΑΝΕΣΗ

ἐκδίδεται δαπάνῃ τῆς ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικῆς Κοινότητος.

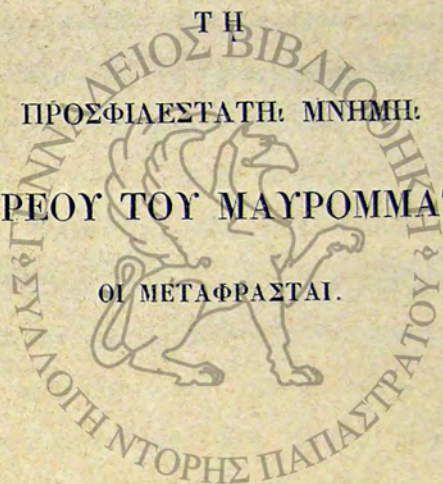
B E N E T I A

ΕΚ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚ. ΤΥΠΟΓ. Ο ΦΟΙΝΙΞ

1880

(Ἀγαπῶν) ἱάβον τῷ Βεν. Μαυροῦ καὶ τῷ τῷ γράφῃ
ἵνα γίνω...

Τ Η
ΠΡΟΣΦΙΔΕΣΤΑΤΗ ΜΝΗΜΗ
ΑΝΔΡΕΟΥ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΟΥ
ΟΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΑΙ.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΩΝ.

Τὸ βιβλίον, οὗτινος τὴν μετάφρασιν ἐπεχειρήσαμεν, δὲν ἔχει βέβαια οὔτε τὰ προτερήματα τῆς ἱστορίας, οὔτε τὰ θέλγητρα τοῦ μυθιστορήματος. Ἐν ᾧ τὸ ὕφος αὐτοῦ, μετέχει μόνον τῶν ἐν τῇ ἰταλικῇ φιλολογίᾳ, κατὰ τὴν 15. ἑκατονταετηρίδα, ἐπικρατούντων ἐλαττωμάτων, φαίνεται μᾶλλον συντεθειμένον πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν κτητορικῶν δικαιωμάτων τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων, ἢ πρὸς ἐξιστόρησιν τῶν ἐν αὐτῷ τῇδε κακῆϊσε ἀναφερομένων γεγονότων. Καὶ ἀπλῶς ὅμως, ὑπὸ τὴν ἱστορικὴν ἔποψιν θεωρούμενον τὸ πονημάτιον τοῦτο, δὲν εἶναι ἀνάξιον προσοχῆς. Τῷ ὄντι, εἰς τὴν ἐνεστῶσαν ἐποχὴν, οὐχὶ μόνον τὰ μεγάλα ἱστορικὰ συγγράμματα, ἀλλὰ καὶ αἱ ἄκομφοι, πολλάκις δὲ καὶ ἀηδεῖς χρονογραφίαι, τὰ μιζοδόρβα καὶ ἀσύντακτα ἀρχαῖα ἔγγραφα, καὶ αὐταὶ αἱ μυθώδεις τοῦ λαοῦ παραδόσεις, ἀποτελοῦσιν ἐπι-

ζήτητα ἀντικείμενα ἐμβριθοὺς μελέτης, ἀφ' οὗ πράγματι ἀπεδείχθη ὅποιαν ὠφέλειαν πάντα ταῦτα παρέχουσι πρὸς τὴν ἀληθῆ γνῶσιν τοῦ πνεύματος καὶ αὐτοῦ τοῦ κοινωνικοῦ βίου τῶν ἐθνῶν. Ἄνευ τῆς βοήθειας ταύτης, δυσκόλως ἀνακαλύπτει τις τὰ μικρὰ μὲν καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀσήμαντα ἐκεῖνα καθέκαστα, ἐξ ὧν ὅμως ἐνίοτε χορηγεῖται ἡ ὑπὸ τῶν ἐξόχων συγγραφέων ματαίως ζητηθεῖσα λύσις πολλῶν δυσεξηγήτων ἱστορικῶν προβλημάτων. Ἐκ τῶν μικρῶν καὶ ἀσημάντων ἐκείνων λεπτομερειῶν, ἢ λεπτολογιῶν, δύναται τις νὰ μορφώσῃ καθαρὰν ἰδέαν καὶ ὀρθὴν κρίσιν περὶ τοῦ χαρακτῆρος λαοῦ τινός, καὶ περὶ τῆς εἰς τὴν πρόοδον τάσεως αὐτοῦ. Ἄν δὲ οἱ λόγοι οὗτοι ἰσχύουσι πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀναγνώστας, ἵνα τὸ βιβλίον τοῦτο ἀποβῇ πρὸς αὐτοὺς εὐπρόσδεκτον, διὰ τοὺς Ὀρθοδόξους ἰδιαιτέρως ὑπάρχει ὑπὲρ τούτου καὶ ἕτερος λόγος, ἀνώτερος παντὸς ἄλλου, αἱ ἐν τούτῳ δηλαδὴ περιεχόμεναι πληροφορίες περὶ ἐνδόξου καὶ ἱεροῦ λειψάνου, παρέχοντος, σὺν τοῖς ἄλλοις, δι' αὐτῆς τῆς ἀναλλοιώτου καὶ αἰωνίου, οὕτως εἰπεῖν, συντηρήσεώς του, ἀξιοθαύμαστον θέαμα.

Ὁ συγγραφεὺς, μᾶλλον γνωστὸς παρ' ἡμῖν διὰ τὴν Γερὰν αὐτοῦ Κατήχησιν, ἥτοι Ἐξήγησιν τῆς

Θείας καὶ Ἱερᾶς Λειτουργίας, τῆς ὁποίας ἡ τελευταία καὶ τελειωτέρα ἐκδοσις εἶναι ἔργον τοῦ ἁγίου ὑπὸ τοῦ θανάτου ἀρραπασθέντος πολυμαθεστάτου καὶ εὐσεβοῦς ἡμῶν συμπολίτου Ἀνδρέου Μαυρομμάτου, ἐξέδωκε τὴν Ἐκθεσιν ταύτην ἐν Βενετίᾳ τύποις τοῦ Μορταλίου, ἐν ἔτει 1669, καὶ προσεφώνησεν αὐτὴν πρὸς τὸν τότε Λατῖνον ἐν Κερκύρᾳ Ἀρχιεπίσκοπον Κάρολον Λάβιαν. Ἐν τῇ προσφωνητηρίῳ ἐπιστολῇ λέγει, ὅτι ὁ δεξιὸς βραχίον τοῦ Ἁγίου τηρεῖται μετὰ μεγάλης εὐλαβείας ἐν Ῥώμῃ, ὅτι ἄδηλον εἶναι ἂν ἐπέμψθη αὐτόθι ἐκ Κερκύρας, ἢ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἢ ἐκ Κύπρου, ἐνθα ἐτάφη ὁ Ἅγιος, καὶ ὅτι, ἐκ τῶν πρὸς Χριστόδουλον τὸν Βούλγαριν, ἑαυτοῦ ἀδελφόν, καὶ μετὰ ταῦτα Μέγαν Πρωτοπαπᾶν Κερκύρας, δοθεισῶν πληροφοριῶν παρὰ τῶν μοναχῶν τοῦ τάγματός τοῦ Ἁγίου Φιλίππου τοῦ Νερίου, ὅτε ἐφοῖτα ἐν τῷ ἐκείσε ἐκπαιδευτηρίῳ, δηλοῦται, ὅτι ὁ Πάπας Κλήμης ὁ Η΄. ἐδώρησε τὸ λείψανον εἰς τὸν Καρδινάλιον Βαρόνιον, ἀφιερῶσαντα αὐτὸ εἰς τὴν νέαν ἐκκλησίαν τῶν μοναχῶν ἐκείνων (*).

(*) Κατὰ τι τῶν εἰς Ἱταλίαν ταξιδείων μου σχετισθεὶς μετὰ Ῥωμαίου ἐπισκόπου καὶ λόγου γενομένου περὶ τοῦ λειψάνου τοῦ Ἁγίου, ἤκουσα παρ' αὐτοῦ διηγουμένου, ὅτι ἐν τινὶ τῆς Ῥώμης Ἐκκλησίᾳ ἐσώζετο εἰς

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἐκθέσεως· περὶ δὲ τῶν σημειώσεων καὶ τῶν προσθηκῶν, τὰς μὲν ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαίας πρὸς εὐχρινεστέραν τῶν ἐξιστορουμένων κατὰ ληψιν, τὰς δέ, ἀρυσθέντες ἐξ ἰδιωτικῶν χειρογράφων καὶ ἐξ ἄλλων πηγῶν, δὲν ἐνομίσαμεν περιττάς, διότι τὰ μεταγενέστερα γεγονότα, περὶ ὧν αὐταὶ διαλαμβάνουσι,

τῶν τοῦ Ἁγίου βραχιόνων. Παρακαλέσας ὅθεν αὐτὸν ἵνα μοὶ παράσχη ἐκτενεστέρας περὶ τούτου πληροφορίας ἔλαβα πράγματι κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1872 τὸ ἐξῆς πιστοποιητικὸν γράμμα, ὅπερ μεταφράσας παραθέτω ἑνταῦθα.

Ἰεροδ.: Κωνστ.: Βουλγαρίς

Ὁ ὑπογεγραμμένος ἐπίσκοπος Φερεντίνου (ἐπαρχίας Ῥώμης) πᾶσι τοῖς περὶ τούτου ἐνδιαφερομένοις πιστοποιεῖ ὅτι ἐν τῇ Ἀποθήκῃ (Custodia) τῶν Ἱερῶν λειψάνων τῆς ἐν Ῥώμῃ Νέας Ἐκκλησίας τῆς καὶ ἐπ' ὀνόματι τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Πεδιάδος (S. Maria in Vallicella) καὶ τῶν Φιλιππινῶν ἐπίσης καλουμένης, διατηρεῖται εἰς τῶν βραχιόνων τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος Ἐπισκόπου Τριμυθοῦντος καὶ Προστάτου Κερκύρας τοῦ καὶ ἐν τῇ Νικαίᾳ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ παρευρεθέντος. Πρὸς δὲ ὅτι ὁ ῥηθεὶς βραχίων ὑπάρχει ἐσώκλειστος ἐν ἀρχαίᾳ μεταλλίνῳ λειψανοθήκῃ, βραχιονοειδὲς ἐχούσης τὸ σχῆμα καὶ ἐπιφερούσης ἀναγεγλυμμένην τὴν εἰκόνα τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου κατὰ τὸ Ἑλληνικὸν ὄψος — Τὸ παρὸν πιστοποιητικὸν γράμμα βασιλεῖται ἐπὶ σχετικοῦ ἐγγράφου φέροντος ἡμερομ. τὴν 12ην. τοῦ μεσοῦντος μηνὸς καὶ ἀποσταλέντος μοι παρὰ τοῦ προΐσταμένου τῆς ῥηθείσης Ἐκκλησίας καὶ τῆς σχετικῆς Ἱερογραμματείας — Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν κτλ.

Ἐν Φερεντίνῳ ἐκ τῆς Ἐπισκοπικῆς Καθέδρας τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου 1872.

Ἰησουάλδος Βιτάλης Ἐπίσκοπος Φερεντίνου.

μέχρι πτώσεως τῆς Βενετοκρατίας, συμπληροῦσι τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πονήματος τοῦ ἡμετέρου συγγραφέως.

Κοσμεῖται ἡ Ἐκθεσις ὑπὸ ἐλληνικῶν καὶ λατινικῶν ἐπιγραμμάτων, ὧν τὰ δεύτερα, ὡς οὐδεμίαν ἔχοντα ὡς πρὸς ἡμᾶς ἀξίαν, παραλείπομεν, μετατυποῦντες, μόνον τὰ δύο ἐλληνικά.

Εἰς τὸ ὑπερφυῆς λείψανον τοῦ θαυματουργικωτάτου

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ

Τὸ παρὰ τῇ τῶν Κερκυραίων Μητροπόλει.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

Καὶ ζῆς ἐν μακάρεσσι, καὶ οὐ βαρὺν ὕπνον ἰαύεις,
Ἄλλὰ φέρεις μορφὴν ἀρτιθανοῦς Σπυρίδων.

Ἄσσα δέ σοι φοιμένῳ σταυρόγραφᾳ βήγεα θῆκαν
Λάτριες, εὐθρύπτου σητὸς ἄμοιρα πέλει.

Καὶ λιπαρὴν Κέρκυραν ἔχεις, καὶ θαύματα πρήσσεις
Λάτρι φίλε Χριστοῦ, λάτρι φίλε Τριάδος.

Ματθῆος Καρυόφυλλος Ἐπίσκοπος Ἰκονίου.

ΕΤΕΡΟΝ.

Κύπρος σε Σπυρίδων ἱερώτατε θρέψατο πρῶην,
Ἄλλὰ γε Κερκύρα Σῶμα Τεὸν κατέχει.

Ζῶντά σε κείνη δερκομένη σφόδρα τέρπετο πᾶσα,
Αὕτη καὶ θνητὸν πλὴν κατατέρπεθ' ὅλη.

Χριστόδ. Βούλγαρις Πρεσβύτ. Κερκ.

ΑΛΗΘΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑΙ

ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ ΛΕΙΨΑΝΟΥ

ΤΟΥ

ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ.

Μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων ἱερῶν κειμηλίων, ἅτινα ἐσώζοντο ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅτε ἡ σεπτὴ ἐκείνη Αὐτοκρατορία ἐκρατεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Χριστῷ πιστῶν, ἀξιοθαύμαστον ἦτο τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ἐπισκόπου τῆς ἐν Κύπρῳ πόλεως Τριμυθοῦντος, οὗτινος ἡ μνήμη ἐορτάζεται, ὑπὸ μὲν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τῇ 12, ὑπὸ δὲ τῆς Δυτικῆς τῇ 14 Δεκεμβρίου.

Περὶ τοῦ ὁσσιωτάτου Σπυρίδωνος ποιοῦσιν ἐνδοξον μνηεῖον ὁ Ἀγιος Ἀθανάσιος ἐν Ἀπολογίᾳ δευτέρᾳ, ὁ Ἅγιος Ἰερώνυμος ἐν τῇ περὶ Ἐκκλησιαστικῶν συγγραφῶν, ὁ Εὐσέβιος ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ βιβλίον ι', κεφάλαιον γ'. Συμεὼν ὁ Μεταφραστὴς ἐν Βίοις Ἀγίων, ὁ Ρουφῖνος βιβλίον α'. κεφάλαιον ε'. ὁ Σωζόμενος ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ βιβλίον α'. κεφάλαιον β'. Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος ἐν τῇ Ἐκκλησιαστι-

κῆ ἱστορία, βιβλίον ἡ', κεφάλαια ιε'. καὶ μδ'. Γρηγόριος ὁ Καισαρεύς πρεσβύτερος ἐν τῷ περὶ Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, ὁ Τριφύλλιος ἐν τοῖς Ἰαμβίοις, ὁ Σούριος, τόμῳ ς'. ὁ Λιπομάνος τόμῳ ε', ὁ Βέδας, ὁ Γλυκάς, ὁ Σουῖδας καὶ ἄλλοι (1).

Τὰ περικλεέστατα αὐτοῦ ἄθλα ἀναφέρονται ἐν συνόψει, οὐ μόνον ἐν τῷ τῶν Ὁρθοδόξων μηναίῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Δυτικῷ μαρτυρολογίῳ. Διεξοδικῶς δὲ γράφων περὶ αὐτοῦ ὁ πολυμαθὴς καρδινάλιος Βαρώνιος, ἀποκαλεῖ αὐτὸν «γενναιότατον ἐξομολογητὴν τῆς πίστεως, ἀρετὴν περιχυγάζομένην ὑπὸ θαυμάτων, ἄστρον φαεινότατον, ἐπίσκοπον στήσαντα τὰ ἐνδοξότατα τρόπαια κατὰ τῆς φιλοσοφικῆς ἀλαζονίας καὶ πρωτοφυγῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐλευθερίας». Καὶ τῷ ὄντι, τίς, βλέπων τὸ σεπτὸν τοῦ Σπυρίδωνος σῶμα, οὐχὶ ἐπὶ μίαν ἢ δύο ἑκατονταετηρίδας, ἀλλὰ ἐπὶ χίλια τριακόσια καὶ ἐπέκεινα ἔτη, διατηρούμενον μέχρι τῆς σήμερον (2) εὐκαμπτον, ἀκέραιον, διαρθρωμένον καὶ ὄρθριον, τίς, βλέπων τοὺς τυφλοὺς φωτιζομένους, τοὺς κερκυνοβλήτους ἀναζωοούμενους, τοὺς παραλυτικούς ἀναρρωμένους, τοὺς κρημνιζομένους βασταχθέντας, τοὺς πεινῶντας ζωοτροφομένους, τοὺς λοιμοβλήτους καθαριζομένους, καὶ τ' ἀναρίθμητα ἄλλα θαύματα, περὶ ὧν αὐτόπται μαρτυροῦσιν οἱ Κερκυραῖοι, δὲν ὁμολογεῖ τὸν ἡμέτερον Ἅγιον, ὑπερφυῆς καὶ ἐξαίσιον θαῦμα θαυμάτων;

Ἐξετίθετο κατ' ἔτος πρὸς τοὺς πιστοὺς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ λείψανον ἐν τῇ βασιλευσούσῃ τῶν πόλεων, καί, συρρέοντος τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, μετέβαινεν ἐκεῖσε αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς, καί, τῇ συμμεθέξει τοῦ Πατριάρχου, τελουμένης μεγαλοπρεπῶς τῆς θείας

(1) Ἐκ τῶν συγγραφέων τούτων δ' Ἅγιος Ἰερώνυμος, δ' Ῥουφῖνος, δ' Σούριος, δ' Λιπομάνος καὶ ὁ Βέδας εἶναι Λατῖνοι.

(2) Μέχρι τοῦ ἔτους 1669, ὅτε ἐγράφη ἡ παροῦσα Ἐκθεσις.

μυσταγωγίας, ἐώρταζεν ἡ ἀγία ἐκείνη καὶ χριστιανικωτάτη Αὐτοκρατορία χαρμосуνοτάτην πανήγυριν. Ἐξάγεται τοῦτο ἐκ τοῦ ὀκταήχου ἐκείνου ὕμνου, ὅστις, ποιηθεὶς ὑπὸ Ἑμμανουὴλ Χρυσάφῃ τοῦ Δουκὸς καὶ εὐπατρίδου Βυζαντίου, σώζεται μέχρι τῆς σήμερον, ἔχων ὡς ἐξῆς.

Θεαρχίῳ νεύματι, πάντοθεν τὰ τῶν ἀνθρώπων συστήματα, ἀπὸ οἰκείων δωμάτων φερόμενα, καταλαβόντα τὴν πανέντιμον τοῦ λειψάνου σου θήκην, ἀξίως ἀσπάζονται· αἱ δὲ ὑπέρταται τῶν ἐπὶ γῆς ἀξίαι, σὺν Βασιλεῖ ἡγεμόνι παραγενόμεναι, τὸ θεοφόρον καὶ ἀξιέπαινον σκῆνος ἐξῆδουσαι, τῷ δέει κρατούμεναι, ὑπὲρ ἐπαίνου δὲ ποιούμεναι· καὶ ὁρατῶς ἐκδοῶσι τὴν τῶν ἁσμάτων σοὶ μελωδίαν, ἰδοὺ ὁ θαυμασῖος Σπυρίδων νῦν προτίθεται. Ἀρωμεν τοίνυν τὸν ὕμνον, καὶ κατὰ δύναμιν ὑμνήσωμεν τῶν ἀρχιερέων τὸ μέγα κλέος. Διὰ τούτου γὰρ ἡ παγγενὴς Κωνσταντιανῶν σωτηρία γίνεται. κτλ.

Ἀφ' οὗ δέ, διὰ τὰς ἀνεξιχνιάστους βουλὰς τοῦ Ὑψίστου, ἐν ἔτει 1453, τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐξεπόρθησαν οἱ Τοῦρκοι, ἐν ᾧ ἕκαστος τῶν φευγόντων αὐτῆς οἰκητόρων ἐπροσπάθει νὰ παραλάβῃ ὅ, τι ἠδύνατο πρὸς συντήρησιν ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἀπογόνων, εὐσεβὴς τις πρεσβύτερος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας, καλούμενος Γεώργιος Καλοχαιρέτης, παραμυλήσας πᾶν ἄλλο πολῦτιμον πρᾶγμα, ἐφρόντισε μόνον νὰ σώσῃ ἀπὸ τῆς βαρβαρικῆς ἐκείνης καταγίδος τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ ἐναποτεθειμένα λείψανα Σπυρίδωνος τοῦ Μεγάλου καὶ Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης, καὶ θεῖα συνάρσει ἐκόμισεν ἐκεῖνα ἄθικτα μέχρι τῆς Ἠπείρου (1). Ἐπλημύρσει, ἐν ἀπάσῃ τῇ

(1) Ἐν ἐπισήμῳ τινὶ ἐγγράφῳ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἡμετέρου Ἁγίου, συνταχθέντι ἐν ἔτει 1613, λέγεται ὅτι Γεώργιος ὁ Καλοχαιρέτης ἦτο

Ελλάδι ἡ τουρκικὴ βαρβαρότης, καὶ τὴν ἀποφεύγων ὁ πιστὸς καὶ εὐσεβὴς Καλοχαιρέτης, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Κέρκυραν, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1386 εἶχεν ἐκουσίως παραδοθῇ εἰς τὸ χριστιανικὸν καὶ ἐλεύθερον κράτος τῆς Βενετίας. Ἀφίχθοντα λοιπὸν εὐτυχῶς εἰς τὴν ἡμετέραν νῆσον, ἅπαντες, εὐπατρίδαι καὶ δημόται, ἱερεῖς καὶ λαϊκοί, Ἕλληνες καὶ λατίνοι, συνέρρουσαν εἰς τὴν προσκύνησιν τῶν ἱερῶν λειψάνων, καὶ ἅπαντες, μετ' ἀνεκφράστου ἀγαλλιᾶσεως, ἀνατείνοντες πρὸς τοὺς οὐρανοὺς τὰς χεῖρας, ἀνέπεμπον ταπεινὰς εὐχαριστίας πρὸς τὴν θεῖαν πρόνοιαν, τὴν ἐμπνεύσασαν τὴν διάνοιαν τοῦ Καλοχαιρέτου ἵνα φέρῃ ἐκεῖνα ἐν μέσῳ αὐτῶν. Οὗτος δέ, δεξιωθείς

εὐπορος καὶ εὐγενὴς Κωνσταντινουπολίτης. Ἀπαντῶμεν παρὰ Βυζαντινοῖς τὸ οἰκογενειακὸν τοῦτο ὄνομα ἐπὶ τῆς δεκάτης τετάρτης ἐκατοντατηρίδος, ὅτε, κατὰ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους τῶν δύο Ἀνδρονίκων, τὸ ἔτος 1321, στρατιώτης τις ὀνόματι Καλοχαιρέτης, ἀποστέλλεται πρὸς Ἀνδρόνικον τὸν Πρεσβύτερον, φέρων ἐπιστολὴν ἐκ μέρους τοῦ στρατοῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Νεωτέρου, ἵνα πείσῃ τὸν γέροντα Αὐτοκράτορα ν' ἀποδώσῃ εἰς τοὺς λαοὺς τὴν εἰρήνην, παύων τοῦ πρὸς τὸν ἔγγονον πολέμου. (Καντακουζ. Ἱστορ. βιβ. α. κεφ. 25, 26, 27.) Περὶ δὲ τῆς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Κέρκυραν μετακομιδῆς τῶν δύο σεπτῶν λειψάνων, σημειοῦμεν ἐνταῦθα τὴν ἐπομένην περίστασιν, ἀναφερομένην ὑπὸ Ἀνδρέου τοῦ Μαρμωρᾶ, ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Κερκύρας, ἐκδοθεῖσα τὸ ἔτος 1672, τρία δηλαδὴ ἔτη μετὰ τὴν ἔλθειν τοῦ Βουλγάρους. Γεώργιος ὁ Καλοχαιρέτης, ἵνα ἐξασφαλίσῃ κατὰ τῆς μηχανῆς τῶν ἀτεβῶν τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα κειμήλια, τὰ ὅποια ἐπεχείρησε ν' ἀνασώσῃ μεθ' ἑαυτοῦ, ἐνέκλεισεν αὐτὰ ἐντὸς δύο σάκκων πληρωθέντων ἀχύρου, καὶ θέσας ἐπὶ ἱπποζυγίου διήγαγεν αὐτὰ ἀνεπηρεάστως διὰ τῆς πορθουμένης ἑλληνικῆς χώρας, διότι οἱ ἀπαντῶντες αὐτὸν ἐπειθοντο εὐκόλως ὅτι τὸ φορτίον ἐκεῖνο οὐδὲν ἄλλο ἦτο, εἰμὴ τοῦ φέροντος κτήνους ἡ τροφή. Τοιοῦτοτρόπως ἀφίχθεις εἰς τὰ πρὸς τὴν Κέρκυραν γειτνιάζοντα μέρη τῆς Ἠπείρου, ἔμεινεν ἐν τῇ κώμῃ Παραμυθίας μέχρι τοῦ ἔτους 1456. Marmora, Istoria di Corfu, σελ. 26²¹).

ὑπὸ τῶν Κερκυραίων, μετ' ἄκρας εὐφροσύνης καὶ ἀνοικτίας ἀγκάλαις, διετέλεσεν ἐνταῦθα κατέχων ἐλευθέρως τὰ πολύτιμα ἐκεῖνα λείψανα, ἀπολαύων δὲ τῆς πλήρους ἐκείνης ἡσυχίας καὶ εὐγνώμοσύνης, ἧς δικαίως ἡξιοῦτο ὁ διὰ τοσούτου θησαυροῦ πλουτίσας τὴν πατρίδα ταύτην, καὶ περιφρουρήσας διὰ τοιοῦτου προστάτου τὴν ἕνεκα τούτου εὐδαίμονα ταύτην πόλιν.

Ἀποβιώσαντος Γεωργίου τοῦ Καλοχαιρέτου, οἱ τρεῖς αὐτοῦ υἱοὶ καὶ κληρονόμοι, Φίλιππος, Λουκάς, καὶ Μάρκος, ἠθέλησαν νὰ διανεμώσι τὴν πατρικὴν περιουσίαν· ἐν τῇ διανομῇ δέ, οἱ μὲν δύο πρῶτοι ἔλαβον μόνον τὸ λείψανον τοῦ ἐνδόξου Σπυρίδωνος, ὁ δὲ τρίτος τὸ τῆς Ἀγίας Θεοδώρας μετὰ ἄλλων λειψάνων. Ἡ διανομὴ αὕτη, συνταχθεῖσα ἑλληνιστὶ εἰς τὰς πράξεις τοῦ δημοσίου συμβολαιογράφου Κερκύρας, Θεοδώρου Βραχμανίτου, ἔχει ὡς ἔπεται (1).

Ἐν ἑτὶ χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ, τῇ δεκάτῃ ἐβδόμῃ τοῦ μηνὸς Μαΐου, Ἰνδικτικῶν δεκάτῃ τρίτῃ. Κύρ Μάρκος ὁ Καλοχαιρέτης ἐκ μέρους ἑαυτοῦ, ἀφ' ἑνός, καὶ Φίλιππος ὁ Καλοχαιρέτης ἐκ μέρους ἑαυτοῦ, καὶ ἐκ μέρους τοῦ ἀδελφοῦ των Λουκά, ὡς ἐπίτροπός του, ἀφ' ἑτέρου ἀμφοτέρω τὰ ρηθέντα μέρη παρόντα σωματικῶς καὶ ἐκουσίᾳ των θελήσει, ὡμολόγησαν καὶ εἶπον, ὅτι ἐσυμφώνησαν μεταξύ των διὰ τὰ ἱερὰ λείψανα ἅτινα ἔχουν καὶ ἐμοίρασαν αὐτά, καὶ ἔλαβεν ὁ εἰρημένος κύρ Φί-

(1) Σημειοῦμεν ὅτι, μὴ δυνηθέντες νὰ εὕρωμεν τὸ ἑλληνικὸν κείμενον οὔτε τῆς διανομῆς ταύτης, οὔτε τῆς ἐπομένης δωρητηρίου πράξεως περὶ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τῆς Ἀγίας Θεοδώρας, ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐπαναγάγωμεν εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν τὴν ἐν τῇ Ἐκθέσει δημοσιευθεῖσαν ἰταλικὴν τῶν δύο τούτων ἐγγράφων μετάφρασιν, προστρέγοντες εἰς χρῆσιν λέξεων καὶ φράσεων τινῶν, αἵτινες φέρονται εἰς τὰ ἐπακόλουθα πρωτότυπα ἑλληνικὰ ἔγγραφα, ληφθεῖσαι πιθανῶς ἐκ τῶν προηγουμένων.

λιππος ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ διὰ τὸ μέρος τοῦ ἀδελφοῦ του Λουκᾶ, τὰς δύο μερίδας, ἤγουν, ὡς μερίδα αὐτῶν, τὸ ἅγιον λείψανον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος τοῦ ἐκ Τριφυλίου· ὁ δὲ εἰρημένος κύριος Μάρκος ἔλαβε, διὰ τὸ μέρος του, τὸ τρίτον, ἤγουν τὸ λείψανον τῆς Ἀγίας Θεοδώρας καὶ πάντα τὰ ἄλλα τεμάχια ἁγίων λειψάνων, ἅτινα, τὰ εἰρημένα μέρη ἔχουσιν ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν τῶν Κορυφῶν, καὶ εἰς ἄλλους τόπους, ὥστε ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἔχη ἕκαστος αὐτῶν ἐξουσίαν νὰ ποιήσῃ κεχωρισμένως εἰς τὴν ἑαυτοῦ μερίδα τῶν εἰρημένων ἁγίων λειψάνων, εἴτι ἂν θέλῃ καὶ βουλῇ, ὑποσχεθέντων ἀμοιβαίως ἑκατέρων τῶν μερῶν κρατεῖν καὶ στέργειν τὸ παρὸν νοταρικὸν ἔγγραφο καὶ διατηρεῖν αὐτὸ εἰς αἰεὶ. Μάρτυρες Ζαχαρίας Ἀλαμάνος καὶ Δῆμος Δούμας.

Θεόδωρος Βραγιανίτης δημόσιος Νοτάριος τῶν Κορυφῶν.

Ὁ δὲ Μάρκος ἐδῶρσεν τὸ μερίδιον αὐτοῦ εἰς τὴν κοινότητα τῆς Κερκύρας, διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως, παραχώρησας τὸ λείψανον τῆς Ἀγίας Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης εἰς τοὺς τότε συνδίκους. Πατρονομικῶς δὲ δικαίωματι κατέχει καὶ τὴν σήμερον αὐτὸ ἡ κοινότης, ἀποτεθημένον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Νικολάου, ἐνθα ἐπίσης ὑπάρχει καὶ τὸ ἀγιόγραφον τῆς πόλεως.

Ἡ δωρητήριος πράξις, συντεταγμένη ἐπίσης ἑλληνιστί, ἔχει οὕτως·

Ἐν ἔτει χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ τρίτῳ, ἐντὸς τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου τῆς Κοινότητος τῶν Κορυφῶν. Οἱ εὐγενεῖς καὶ τιμιότατοι ἄνδρες κύριοι Ἀνδρέας Λάντζας, κύριος Παυρέντιος Δαρμιέρης, καὶ κύριος Γεώργιος Ἀλιάντης, δεχομένου καὶ συναينوῦντος τοῦ κυρίου Δομνίκου Λιπενιώτη, οἱ ἀνωειρημένοι ἐτήσιοι σύνδικοι τῆς Κοινότητος τῶν

Κορυφῶν τοῦ τρέχοντος ἔτους ἀφ' ἐνός, καὶ κύριος Μάρκος ὁ Καλοχαιρέτης, ὡς κτήτωρ ἱερῶν τινῶν λειψάνων, δηλαδὴ τῆς Ἀγίας Θεοδώρας τῆς Αὐτοκρατορίσσης, καὶ ἄλλων λειψάνων, ἐκ μέρους του, ἀφ' ἐτέρου· τὰ εἰρημένα μέρη παρόντα σωματικῶς ὁμολόγησαν καὶ εἶπον ὅτι συνῆλθον ἀμφοτέρω, ἐσυμφώνησαν καὶ εἰς τὰς κατωτέρω συμβάσεις ἦλθον· δηλαδὴ ὁ προρηθεὶς Μάρκος ὁ Καλοχαιρέτης, ἐνθυμούμενος τὸ μνημόσυνον τῶν προπατόρων του, καὶ διὰ τὸ ἑαυτοῦ μνημόσυνον, ἐδήλωσε καὶ εἶπεν, ὅτι ἐδῶρσεν, ἀφιέρωσε, καὶ προσωπικῶς διὰ τοῦ παρόντος ἐγγράφου παρεχώρησε καὶ παρέδωκεν εἰς τὴν εἰρημένην Κοινότητα τῶν Κορυφῶν ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας καὶ εἰς αἰεὶ τὰ προμνησθέντα ἱερὰ λείψανα, δηλονότι τῆς Ἀγίας Θεοδώρας καὶ ἄλλα, ἅτινα κατὰ τὸ παρὸν εὐρίσκονται ἐν τῇ ἀνωειρημένη ἐκκλησίᾳ ἵνα ὧσι καὶ μείνωσι πάντοτε καὶ διηκῶς εἰς τὴν ἐντιμωτάτην Κοινότητα τῶν Κορυφῶν κτλ. καὶ οὕτως ἐδήλωσαν. Μάρτυρες, παπᾶ κύριος Εὐρετος Παππαδάτος· κύριος Ἀθανάσιος Σαχοῦρης· κύριος Λεοντάρης Ἀργίτης· κύριος Ἰωάννης Μακρῆς ἐξ Ἀρτης.

Θεόδωρος Βραγιανίτης Νοτάριος (1).

(1) Ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἀνωτέρω πράξις, τὸ λείψανον τῆς Ἀγίας Θεοδώρας ἦτο τότε ἀποτεθειμένον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου. Φαίνεται δὲ ὅτι εἰς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν εἶχεν ἀποτεθῆ καὶ τὸ λείψανον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος. Τοῦτο εἰκάζομεν ἐκ τῆς κατωτέρω ἐπιφερομένης δωρητηρίου πράξεως Λουκᾶ τοῦ Καλοχαιρέτου, ἐνθα οὗτος, ἐν ἔτει 1512, δμιλῆ περὶ τοῦ εἰς αὐτὸν ἀνήκοντος μέρους ἀναθημάτων καὶ ἀντιμισθίας ἀπὸ τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου, ὡς ἐπίσης ἀπὸ τοῦ Ἀσωμάτου, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ. Ἰδομεν δὲ ἀνωτέρω, ὅτι διὰ τῆς διανομῆς τῆς κληρονομίας Γεωργίου τοῦ Καλοχαιρέτου, ὁ Λουκᾶς καὶ ὁ Φίλιππος δὲν εἶχον δικαίωμα εἰς τὸ λείψανον τῆς Ἀγίας Θεοδώρας, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸ τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος. Ἐπομένως οὐδὲν ἤθελεν ἔχει νὰ λάβῃ ὁ Λουκᾶς, οὔτε τῶν ἀναθημάτων οὔτε τῆς ἀντιμισθίας ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου, ἂν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἔκαίην

Μετὰ δὲ τὴν τελευταίαν τοῦ Μάρκου, ὁ Φίλιππος, ὅστις ἐκληρονόμησε παρ' ἐκείνου ἄλλα τινὰ λείψανα, θεωρῶν ὅτι ἀντί-

δὲν εἶχεν ἀποτεθῆ τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ἀλλὰ μόνον τὸ λείψανον τῆς Ἁγίας Θεοδώρας, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν μερίδα τῆς κληρονομίας τοῦ Μάρκου, καὶ περὶ οὗ ὁ Μάρκος διέθεσεν ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1483, δωρήσας αὐτὸ εἰς τὴν κοινότητα τῆς Κερκύρας. Κατετέθησαν δὲ τὰ δύο ἱερὰ λείψανα καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Μαρμορᾶς ὅτι ἀφοῦ Μάρκος ὁ Καλοχαιρέτης ἐδώρησεν εἰς τὴν κοινότητα τῆς Κερκύρας τὸ λείψανον τῆς Ἁγίας Θεοδώρας, ἡ κοινότης ἐναπέθεσεν αὐτὸ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, κειμένη, πρὶν ἢ ἀνεγερθῶσι τὰ τεῖχη τῆς πόλεως ἀπέναντι τῆς Βασιλικῆς Πύλης, ἐν τῷ προαστίῳ τοῦ Σαρρόκου, καὶ ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου ὡς ἐν παρακαταθήκῃ ἀπέθεσαν ὁ Λουκάς καὶ ὁ Φίλιππος τὴν μερίδα αὐτῶν, ἔχον τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, μετατεθὲν ἔπειτα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ, ἀνήκουσαν εἰς τὴν κοινότητα, ὅπερ, ὡς λέγει κατωτέρω ἡ παροῦσα ἐκθεσις, συνέβη ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1489. Ἀναφέρει δὲ καὶ ὁ Μαρμορᾶς ὅτι τὸ λείψανον τῆς Ἁγίας Θεοδώρας μετενήχθη ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Λαζάρου εἰς τὴν τοῦ Ἁγίου Νικολάου ὑπάρχουσαν καὶ τὴν σήμερον ἐν τῇ πόλει. Τοῦτο πιθανῶς ἐγένετο ὅτε κατεδαφίσθησαν αἱ ἐκτὸς τῆς πόλεως ἐκκλησίαι μετὰ πολλῶν οἰκιῶν. ἵνα ἐγερωθῶσι τὰ τεῖχη τῆς πόλεως, ἐν αἷς καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, οὗτινος τὸ ἀγίόγραφον ἐν τῆς κοινότητος, ἐσώζετο ἔπειτα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἥτις, σημειωτέον, ἐπικαλεῖται τῶν Ἁγίων Νικολάου καὶ Λαζάρου, ὥστε καὶ τοῦτο παρέχει τὴν εἰκασίαν ὅτι προσέλαβε τὴν ἐπίκλησιν ταύτην ἐκ τῆς ἐκτὸς τῆς πόλεως προὑπαρχούσης τοῦ Ἁγίου ἐκείνου. Τὸ λείψανον τῆς Ἁγίας Θεοδώρας ἔμεινεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Νικολάου μέχρι τοῦ ἔτους 1740, ὅτε μετατέθη εἰς τὴν ἀνωμνησθεῖσαν ἐκκλησίαν τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ, ὅπου εἶχεν ἄλλοτε ἀποτεθῆ καὶ τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος. Ἐσχάτως δὲ, τὸ 1841, μετενήχθη εἰς τὸν ναὸν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Σηλησιώτισσης, ὅπου τὴν σήμερον εὐρίσκεται. Δὲν εἶναι ἄπο σκοποῦ νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου ἔκειτο παρὰ τοὺς ὁμωύμους προμαχῶνας· κατεδαφίσθη, δὲ ὑπὸ τῶν Γάλλων ἐν ἔτει 1808.

τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὠφείλετο εἰς τὸ μεγάλειον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος νὰ ἐδρεύσῃ εἰς ἄλλην κυρίαρχον πόλιν, ἀπεφάσισε νὰ μεταφέρῃ τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο σῶμα, ὡς ἐπίσης καὶ τ' ἄλλα λείψανα ὅσα εἶχεν, εἰς τὴν περιδοζὸν πόλιν τῆς Βενετίας, καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1489, προσδοχῶν ἕνεκα τούτου πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς πολιτείας, ἔλαβε διπλᾶ δουκικὰ γράμματα διατάττοντα εἰς τοὺς κυβερνήτας τῆς Κερκύρας, τὴν μετὰ πάσης ταχύτητος διαβίβασιν τῶν λειψάνων ἐκείνων εἰς τὴν Βενετίαν, ὡς ἐπεθύμει ὁ εἰρημένος κτήτωρ Φίλιππος. ἵνα δὲ ταῦτα μὴ ἐξέλθωσι τοῦ Βενετικοῦ κράτους, ἐγγράφη ἐν τοῖς δουκικοῖς γράμμασιν, ὅτι ὁ πλοίαρχος, ὁ μέλλων νὰ παραλάβῃ τὰ ἅγια λείψανα, ὠφείλε νὰ δώσῃ ἀξιώχρεον ἐγγύησιν, ἵνα ὑπὸ κλειδα κρατουμένην ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Φιλίππου, ὅλως ἄθικτος καὶ ἀπαραβίαστος ἢ ἐπίφθορος ἐκείνη ἱερὰ παρακαταθήκη εἰς Βενετίαν καὶ οὐχὶ ἄλλου μετενεχθῇ.

Παραθέτομεν τὰ περὶ τούτου δουκικὰ γράμματα μεθερμηθέντα ἐκ τοῦ λατινικοῦ κειμένου.

Αὐγουστῖνος Βαρθολομαῖος, ἐλέει Θεοῦ, Δοῦξ Βενετιῶν κτλ. τοῖς εὐγενέσι καὶ σοφωτάτοις ἀνδράσι, Ἰωάννη Βαπτιστῇ Βαλαρέσσῳ Βαῖλῳ, καὶ Καπιτάνῳ, καὶ τοῖς Συμβούλοις τῶν Κορυφῶν καὶ διαδόχοις πιστοῖς καὶ προσφιλεστάτοις χαίρειν. Σώζονται αὐτόθι, παρὰ τῷ παπᾷ Γρηγορίῳ τῷ Πολυεύκτῳ, σώματα τινὰ καὶ ἄλλα λείψανα Ἁγίων, ἅτινα Μάρκος ὁ Καλοχαιρέτης ἐκληρονόμησε παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ παπᾶ Γεωργίου, ὡς ἐξ ἀποφάνσεως τοῦ ποτὲ εὐγενοῦς ἀνδρὸς κυρίου Θωμᾶ Μέμου, ὑμετέρου προκατόχου, φαίνεται προκύπτων. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Μάρκου, περιῆλθον τὰ εἰρημένα λείψανα καὶ σώματα Ἁγίων εἰς τὰς χεῖρας τοῦ παπᾶ Φιλίππου, ἀδελφοῦ τοῦ ρηθέντος Μάρκου, καὶ υἱοῦ τοῦ ρηθέντος παπᾶ Γεωργίου. Οὗτος δὲ ὁ παπᾶ Φίλιππος, ταπεινῶς ἰκέτευσεν τὸ ἡμέτερον

κράτος, ὅπως εὐδοκοῦντες παραγγείλωμεν, ἵνα τὰ ῥηθέντα ἄγια σώματα, μετὰ πάντων τῶν λειψάνων, κοσμημάτων, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτοῖς ἐγγράφων, μετακομισθῶσιν ἐνταῦθα. Διὸ θέλομεν καὶ ἐντόνως ὑμῖν παραγγέλλομεν, ὅπως ὅσον ἐνεστι τάχιον, ἐπὶ πάσῃ αἰτήσῃ καὶ θελήματι τοῦ ῥηθέντος παπᾶ Φιλίππου, διατάξῃτε, ἵνα τὰ εἰρημένα σώματα, λείψανα, κοσμήματα καὶ ἐγγραφα ἅπαντα, παραδοθῶσιν ὑπὸ τὴν σφραγίδα τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς, καὶ ὑπὸ κλεῖδα, κατεχομένην παρ' αὐτοῦ τοῦ παπᾶ Φιλίππου, εἰς πλοίαρχον τινὰ ἀρέσκοντα τῷ Φιλίππῳ, παρ' οὗτινος πλοίαρχου θέλομεν νὰ λάβῃτε ἐγγύησιν ἱκανήν, ὅτι ἅπαντα ἐκεῖνα ἀσφαλῆ, ἀβλαβῆ, σῶα καὶ ἀπαρθείαστα θέλει ὅσον ἐνεστι τάχιον κατ' εὐθεῖαν εἰς Βενετίαν μεταφέρει· ἐὰν δὲ μὴ δυνηθῇ νὰ δώσῃ αὐτήν, καὶ αὐτὸς οὗτος φανῇ εἰς ὑμᾶς φερέγγυος, ἀρκούμεθα αὐτὸς ὁ πλοίαρχος νὰ ᾔῃαι ἐγγυητὴς καὶ ὑπόσχηται ὅσα ἀνωτέρω εἶπομεν, ὅπου περὶ τούτου διωρίσθη, κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ ῥηθέντος παπᾶ Φιλίππου. Ἄν δέ τις, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, νομίσῃ ἑαυτὸν ζημιωμένον (πεμφθέντων ὅμως προηγουμένως ἐνταῦθα τῶν λειψάνων ἐκεῖνων) εἰπέτε αὐτῷ νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον ἡμῶν. Φροντίσατε δὲ ὅπως τὰ παρόντα ἐγγραφῶσι πρὸς ἐνθύμησιν τῶν μεταγενεστέρων, καὶ ἐγγραφέντα ἀποδώσατε τῷ προσάγοντι.

Ἐδόθησαν ἐν τῷ Δουκικῷ παλατίῳ, τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ ἡμέρᾳ Μαΐου, ἐξδόμῃ Ἰνδικτιῶνι, 1489. Ἐνεγράφησαν ἐν τῇ Καγγελαρίᾳ τῶν Κορυφῶν, καὶ παρελήφθησαν τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ Ἰουλίου 1489.

Οὕτως, ὡς φαίνεται ἔκτοτε, μία μόνη κλεῖς τῆς λάρνακος τοῦ Θαυματουργοῦ Ἀγίου ἐκρατεῖτο ὑπὸ τοῦ κτήτορος, ἀδιαχωρίστου εἰς ἓνα μενούσης τῆς πατρωνείας, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1453 μέχρι τοῦ 1571. Πρῶτος κτήτωρ ὑπῆρξε Γεώργιος ὁ

Καλοχαιρέτης· δεύτερος ὁ υἱὸς αὐτοῦ Φίλιππος· τρίτος Μαρία χήρα τοῦ Φιλίππου· τέταρτος Σταμάτιος ὁ Βούλγαρις, συζευχθεὶς τὴν τοῦ Φιλίππου θυγατέρα Ἀσιμίναν· καὶ πέμπτος ἡ χηρεύσασα Ἀσιμίνα. Μετὰ ταῦτα μέιναντες κτήτορες δύο ἀδελφοί, Ἀρτέμιος καὶ Νικόλαος, προσέθεσαν ἑτέραν κλεῖδα, κρατοῦντες ἕκαστος μίαν, ὡς κληρονόμοι ἀμφοτέρω τῆς μητρὸς αὐτῶν Ἀσιμίνης. Ἀλλὰ προΐόντος τοῦ χρόνου, καὶ αὐξανούσης τῆς εὐλαθείας τῶν χριστιανῶν καὶ τῆς φήμης τοῦ παρ' ἡμῖν ἁγίου λειψάνου, διηγήρη φόβος μήποτε τοιοῦτον καιμήλιον, ἄσυλον καὶ προστατεύμα τῆς νήσου ταύτης, ἀπαχθῇ ἐκτὸς αὐτῆς καὶ ἐκτὸς τοῦ Βενετικοῦ κράτους. Περὶ τούτου προσέβλεψε καὶ τὸ δουκικὸν γράμμα, ἵνα μὴ ἀπαχθῶσι τὰ λείψανα ἀλλαχοῦ εἰμὴ εἰς τὴν Βενετίαν, πολλῶ μᾶλλον διότι καὶ οἱ ἐρχόμενοι ξένοι, βλέποντες τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο λείψανον ἐμαρτύρουν ὅτι ἄξιον εἶναι μάλιστα λαμπροτέρας τιμῆς ἔδρας, ὡς, λόγου χάριν, τῆς Ῥώμης, τῆς Μαδρίτης, τῆς Βενετίας, ἐνὶ λόγῳ, βασιλευσούσης τιμῆς πόλεως, ὅπου εἰς ἄλλην κατάστασιν ἤθελεν εὐρίσκεισθαι ὁ σεπτὸς αὐτοῦ ναός, ἄλλας δὲ ὡφελείας καὶ ἄλλας τιμὰς ἤθελεν ἀπολαμβάνει οἱ κτήτορες αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο λοιπόν, μετὰ ταῦτα, εἰς τὰς δύο κλεῖδας τὰς μέχρι τοῦδε κατεχομένας ὑπὸ τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρεων, ἐκτὸς τῶν κλειδῶν τῆς κρυσταλλίνης θήκης, ἐν ᾗ διατηρεῖται τὸ ἅγιον λείψανον, κατεχομένων ἐπίσης ὑπὸ τῶν κτητόρων, προσετέθησαν ἑτεραι δύο, ὧν τὴν μὲν κατέχει ὁ Βασιλεὺς, τὴν δὲ εἰς τῶν συνδίκων. Καὶ τοῦτο δὲν δυσηρέστησε τοὺς κτήτορας, οἵτινες μάλιστα διατελοῦσιν ἐν Κερκύρᾳ, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς Βενετικῆς πολιτείας μᾶλλον εὐχαρίστως ἢ εἰς οἰονδήποτε ἄλλο κράτος· εἶναι δὲ ἔτοιμοι νὰ χύσωσι τὸ αἷμα των ὑπὲρ τῆς πατρίδος των καὶ ὑπὲρ τοῦ ἡγεμόνος. Ἐπεταὶ τὸ δεύτερον δουκικὸν γράμμα.

Αὐγουστίνος Βαρβαδικός, ἐλέει Θεοῦ, Δούξ Βενετιῶν κτλ. τοῖς εὐγενεστάτοις καὶ σοφωτάτοις ἀνδράσι, κτλ. Ὅπως πληρέστατα ὑπακούσητε εἰς τὰ ἡμέτερα γράμματα, ἐκδοθέντα τὴν ἡμέραν δεκάτην τετάρτην τοῦ παρόντος μηνός, ὡς εἶναι ἡμέτερος σκοπὸς καὶ θέλησις, μετὰ τῶν προΐσταμένων τοῦ ἡμετέρου Συμβουλίου τῶν Δέκα, ἐπιτάττομεν, ἵνα ὅσον τάχιον, ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ τοῦ παπᾶ Φιλίππου, ἀδελφοῦ τοῦ ποτὲ Μάρκου Καλοχαιρέτου, διατάξητε νὰ παραδοθῶσι τὰ σώματα ἐκεῖνα τῶν Ἀγίων, τὰ λείψανα καὶ κοσμήματα, καὶ τὰ ἔγγραφα ἅπαντα, ὡς ἐν τοῖς προλαβούσαις γράμμασιν, ἵνα μετακομισθῶσιν εἰς Βενετίαν, καθ' ὃν τρόπον ἐγράψαμεν. Ἄν δέ τις ἐκ τούτου νομίσῃ ἑαυτὸν ζημιωμένον, (πεμφθέντων ὁμῶς προηγουμένως τῶν ἀνωτέρω λειψάνων, κτλ.) εἰπέτε αὐτῷ νὰ παρυσιασθῇ εἰς ἡμᾶς· οὕτω δὲ πορευθῇτε ὑμεῖς, ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς παρούσης ἡμῶν ἐντολῆς, ὥστε τὸ Συμβούλιον ἡμῶν μὴ ἀναγκασθῇ νὰ λάβῃ κατὰ τῆς τιμῆς καὶ κατὰ τῆς οὐσίας ὑμῶν μέτρα ἀποβαίνοντα εἰς ὑμέτεράν μὲν ζημίαν, εἰς ἑτέρων δὲ παραδειγματισμόν.

Ἐδόθησαν ἐν τῷ ἡμετέρῳ δουρικῷ παλατίῳ, τῇ ιη' ἡμέρᾳ Γυνδικτιῶνι ζ'. ἔτος 1489. Παρελήφθησαν τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ Ἰουλίῳ 1489, καὶ ἐνεγράφησαν ἐν τῇ Καγκελαρίᾳ τῶν Κορυφῶν.

Δυνάμει λοιπὸν τῶν προστεταγμένων, ἔμελλον τὰ θαυματουργὰ λείψανα ν' ἀπαχθῶσιν εἰς Βενετίαν· ἀλλὰ συγκινήθευσα, περίλυπος καὶ ἀπαρηγόρητος ἅπασα ἡ Κέρκυρα προσέτρεξε πρὸς τὸν Φίλιππον εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ὁποίου τὰ δουκικὰ γράμματα ἄφινον τὰ πάντα. Τὰ πικρὰ δάκρυα καὶ αἱ θερμαὶ δεήσεις ἔπειταν αὐτὸν νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὸν κοινὸν πόθον. Ἐκτοτε προσδιωρίσθη φιλοφρόνως, ὑπὸ τῶν συνδίκων τῆς κοινότητος, ὁ ναὸς τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ, ἐνθα κατέθεσεν ὁ Φί-

λιππος τὰ ἱερὰ λείψανα καὶ ἔμεινεν ἐν Κερκύρᾳ τελῶν ἐκεῖσε τὰ καθήκοντα κτήτορος καὶ ἱερέως, οἷος ἦτο. Μεταλλάξας δὲ καὶ οὗτος τὸν βίον, κατέλιπεν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαρίας ἀνήλικον θυγατέρα ὀνόματι Ἀσιμίναν. Εἰς ταύτην δέ, ἵνα τύχῃ βελτίωνος συνοικισίου, ὁ πατὴρ θεὸς Λουκᾶς, ὅς τις διέτριβεν ἐν τῇ πόλει τῆς Ἀρτης, μαθὼν τὴν τελευταίαν τοῦ ἀδελφοῦ, ἐδώρησε τὴν ὡς ἀνωτέρω εἰπωμεν εἰς αὐτὸν ἀνήκουσαν μερίδα τοῦ λειψάνου τοῦ ἐνδόξου Ἀγίου. Τοῦτο προκύπτει ἐξ ἰδιοχείρου ἐγγράφου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς πόλεως ἐκείνης, γενομένου ἐν χάρτῃ περγαμινῷ, τὸ ἔτος 1512, καὶ ὑπογεγραμμένου ὑπὸ τῶν προϋχόντων τῆς μητροπόλεως ἐκείνης, κατὰ τὸ ἐλληνικὸν ἔθιμον τοῦ τόπου. Τὸ ἐγγράφον εἶναι τὸ ἐπόμενον (1).

† Ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀμήν. Κἀγὼ Λουκᾶς, ὁ Καλοχαιρέτης ποιῶ τὴν παροῦσαν μου ὁμολογίαν καὶ ὑποσχετικὴν εὐεργεσίαν, πρὸς τὴν ἀνεψιάν μου Ἀσιμίναν, τὴν θυγατέρα παπᾶ κυρ Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ μου. Καὶ γὰρ ἀπὸ τὴν μοιρασίαν ἣν ἐποιήσαμεν ἀπὸ πρώτης ἡμέρας καὶ ὧρας μὲ τοὺς ἀδελφούς μου, τὸ λαχὸν μοι ἐκεῖνον μέρος, τόσον ἀπὸ τάματα, τόσον ἀπὸ ῥόγαν, τὸ ὅπερ τυχένοι ἀπὸ τὸν Ἀγίον Ἀθανάσιον, ἀλλὰ δὴ καὶ ἀπὸ τὸν Ἀσώματον, καὶ ἀπὸ εἴτι ἄλλο ἐλάμβανεν ὁ μακαρίτης ἀδελφός μου ὁ παπᾶς κυρ Φίλιππος, ταῦτα πάντα χαρίζω τῇ ἀνεψιᾷ μου Ἀσιμίνᾳ, ἐνεκα ψυχικῆς μοι δωρεᾶς. Ἐτι πάλιν ὁμολογῶ, τὸ λείψανον τοῦ

(1) Τὸ πρωτότυπον τοῦτον ἐγγράφον σώζεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου, ὡς ἐπίσης τὸ ἐπόμενον προικοσύμφωνον τοῦ συνοικιστοῦ τῆς Ἀσιμίνης καὶ Σταματίου τοῦ Βουλγάρους, καὶ ἡ ταύτης διαθήκη, συντεταγμένα ἐλληνιστί. Ταῦτα δὲ πιστῶς ἀντεγράψαμεν, διορθώσαντας μόνον ὀρθογραφικὰ τινὰ τῶν ἀντιγραφῶν λάθη.

Ἀγίου Σπυρίδωνος, ὅπερ εὐρίσκεται εἰς τοὺς Κορυφούς, καὶ κατὰ κληρονομίαν εὐρέθη εἰς ἡμᾶς, καὶ εἶχαμεν ἐξουσίαν ἐπιτροπῆς εἰς ἐκεῖνο τὸ ἅγιον λείψανον, ἐκείνην τὴν ἐπιτροπὴν καὶ ἐξουσίαν πάλιν, χαρίζομαι τῆς ἀνωθεν εἰρημένης Ἀσιμίνης τῆς ἀνεψιάς μου, καὶ ἔχει τὴν αὐτὴν ἰσχὺν καὶ δύναμιν ἀπαρασάλευτα, ὡς καθὼς ἀκαρτερεῖ καὶ εἰς ἐμένα, καὶ μηδεὶς ἐκ τοῦ ἡμετέρου γένους, ἐκ τῶν ἄλλων λέγω θυγατρῶν τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων παίδων, ἐχέτω ἄδειαν παρασκαλεῦσαι τὴν παροῦσάν μου ψυχικὴν εὐεργεσίαν, ἣν ἐνώπιον τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου ἡμῶν, καὶ τῶν αὐτοῦ τιμιωτάτων κληρικῶν καὶ σταυροφόρων τῆς θεοσώστου πόλεως Ἀρτης ἐποίησα, εἰς ἣν καὶ ὑπογράφουσιν οἰκειοχειρῶς. Εἰδὲ ποτὲ καιρῷ ἢ χρόνῳ παρασκαλεύσῃ τὴν ὁμολογίαν μοι ταύτην, τίς ἐκ τοῦ ἡμετέρου γένους ἢ ἀπὸ παίδων ἢ ἀνεψιῶν μου, καταδικασθήτωσαν ἀπὸ παντοίας κρίσεως δικαίας. Ἐγὼ καὶ τούτου ἐγεγόνῃ ἢ παροῦσα μου ὁμολογία καὶ εὐεργεσία ψυχικὴ, καὶ ἐπέδωκε τῇ ἀνεψίᾳ μου Ἀσιμίνᾳ τῇ θυγατρὶ πατρὸς κυροῦ Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ μου. Ἐν ἔτει ἀπὸ Θεογονίας α' φιβ'. κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον, καὶ οὕτως ὁμολογῶ.

Λουκᾶς Καλοχαίρετης.

Ἀκάκιος. (1)

(1) Ἐν τῇ ἰταλικῇ μεταφράσει λείπουν αἱ δύο αὗται ὑπογραφαί, φέρονται δὲ ἅσαι αἱ ἐπόμεναι. Τὸ ἐλληνικὸν χειρόγραφον φέρει τὴν πρώτην ὑπογραφὴν, συνθηματικῶς γεγραμμένην, καὶ μόνον ἐκ τῶν ψευδῶν Α, καὶ Κ, καθαρῶς φαινομένων ἐν τῷ συμπλέγματι τῶν λοιπῶν γραμμάτων, ἐπέσθημεν ὅτι ἐσήμαινεν αὕτη Λουκᾶς Καλοχαίρετης, ἐν ᾧ οὗτος τῷ ὄντι ὤφειλε νὰ ὑποσημειώσῃ τὴν δωρητήριον αὐτοῦ πράξιν. Τ' ὄνομα Ἀκάκιος εἶναι γεγραμμένον καθαρῶτατα. Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ μαντεύσωμεν πόσος ἦτον οὗτος ὁ Ἀκάκιος, οὗτος τ' ὄνομα προτάσσεται τῶν ὑπογραφῶν τῶν πρωτίστων κληρικῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀρτης.

† Γεώργιος ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος—† Βασίλειος ἱερεὺς καὶ σκευαγωγὸς Ἀρτης.

† Λουκᾶς ἱερεὺς ὁ εὐλογημένος † Νεόφυτος ἱερομόναχος καὶ ἀρχιμανδρίτης Ἀρτης.

† Πέτρος ἱερεὺς καὶ χαρτοφύλαξ Ἀρτης.

† Ἀνδρέας ἱερεὺς καὶ πρωτονοτάριος Ἀρτης.

Ταπεινὸς ἀρχιεπίσκοπος Ἀρτης Ἰάκωβος ὁ καὶ τὸ ὄνομα γράψας μαρτυρῶν ὑπέγραψε.

Ἀφ' οὗ ἡ δωρητήριος αὕτη πράξις ἐφθασεν εἰς Κέρκυραν, ἔγινε λείαν ἐπιζήτητος ἡ χεὶρ τῆς Ἀσιμίνης. Ἐπροτιμήθη δὲ Σταμάτιος ὁ Βούλγαρις, εὐπατρίδης Κερκυραῖος, ὅθεν καὶ συμφωνηθέντος τοῦ συνοικεσίου, πρὸς τὰς ἄλλας προτάσεις ἐχορηγήθη εἰς αὐτὸν καὶ τὸ λείψανον τοῦ Ἀγίου, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ ἐπομένου προικοσυμφώνου, συντεταγμένου ἑλληνιστὶ ὑπὸ Πέτρου Σπόγγου συμβολαιογράφου Κερκυραῖ (1).

† α' φ κ α'. ἡμέρα ιγ'. τοῦ Μαρτίου μηνός, ἰνδικτιῶνος Θ'. Ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀμήν, καὶ τῆς ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας ἀμήν. Κυρὰ Μαρία πρεσβυτέρα τοῦ ποτὲ εὐλαβεστάτου ἱερέως κυροῦ Φιλίππου τοῦ Καλοχαίρετου, εὐδοκίᾳ τοῦ προδηλωθέντος Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς ὑπεράγνου αὐτοῦ Μητρός, ἐσυμφώνησε διὰ ὄνομα τῆς θυγατρὸς αὐ-

(1) Τοῦ προικοσυμφώνου τούτου καὶ τῆς κατωτέρω διαθήκης τῆς Ἀσιμίνης, ἐν τῇ ἰταλικῇ κειμένῳ τῆς παρούσης Ἐκθεσεως, φέρονται μόνον ἰταλιστὶ μεταφρασμέναι αἱ τὸν Ἅγιον ἀποδέλπουσαι περικοπαί. Ἡμεῖς δὲ ἐκρίναμεν οὐχὶ ἀνωφελὲς νὰ δημοσιεύσωμεν τὰ ἔγγραφα ταῦτα ὁλόκληρα, παρέχοντα ἴσως τεκμήρια τινὰ περὶ τῆς ἐν τοῖς τότε χρόνοις καταστάσεως τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἡμετέρας γλώσσης.

τῆς κυρᾶ Ἀσιμίνας, μετὰ τοῦ παρόντος κύρ Σταμάτη τοῦ Βούλγαρη, περὶ ἀρραβωνητικοῦ καὶ γαμικοῦ συναλλάγματος, καὶ εἰς τὰς κάτωθεν συμφωνίας ἤλθον. Καὶ γὰρ ἡ εἰρημένη κυρὰ Μαρία ὑπόσχεται ὅτι ἐκ τοῦ παρόντος λόγου καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὀφείλει ἔσται ἡ εἰρημένη κυρὰ Σιμωνῆ (1) θυγάτηρ αὐτῆς, νόμιμος συμβία τοῦ ῥηθέντος κύρ Σταμάτη, καθὼς κελεύει ἡ ἀγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ῥηθεὶς κύρ Σταμάτης τάξει καὶ ὑπόσχεται, ὅτι ἐκ τοῦ παρόντος λόγου, ὀφείλει ἔσται νόμιμος ἀνὴρ τῆς εἰρημένης κυρᾶ Σιμωνῆς, καθὼς κελεύει ἡ Ἀγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία· καὶ παρευθὺς ἐσύναψαν τὰς δεξιὰς χεῖρας αὐτῶν, εἰς σημεῖον βεβαιώσεως τοῦ ῥηθέντος συνοικεσίου· ἡ δὲ ῥηθεῖσα κυρὰ Μαρία τάξει καὶ ὑπόσχεται τοῦ δώσειν καὶ παραδώσειν εἰς προῖκα καὶ εἰς ὄνομα προικὸς τῆς ῥηθείσης κυρᾶ Σιμωνῆς, θυγατρὸς αὐτῆς, πρὸς τὸν εἰρημένον κύρ Σταμάτην, ἄνδρα αὐτῆς, τὰ κάτωθεν γεγραμμένα πράγματα, ὅταν ποιήσωσι τοὺς γάμους αὐτῶν. Καὶ πρῶτον τὸ τοῦ Θεοῦ μέγα πλούσιον ἔλεος· εἶθ' οὕτως τετλάρων ἓνα καινούριον γεμάτον πτερόν· μαζυλαρίαν μίαν καινούριαν γεμάτην πτερόν· προσκεφαλάδια τέσσαρα καινούρια γεμάτα πτερόν· μαζυλαροενδύματα ἐξ κεντητά, τὰ δύο μετὰξι ἄσπρον κεχρυσωμένα, καὶ τὰ ἕτερα τέσσαρα κεντητά· ὑφαπλώματα δύο, τὸ ἐν μεταξωτὸν διπρόσωπον, τὸ ἐν πρόσωπον κόκκινον, τὸ δὲ ἕτερον πράσινον, τὸ δὲ ἕτερον ὑφαπλώμα βαμένον γεραναῖον λινόν· σενδώνια ἐξ, τὰ δύο κεντητά, καὶ τὰ ἕτερα ἀκέντητα· κουρτίαν μίαν ἄσπρωτὴν καινούριαν· ταβλομέσαλα δύο μεγάλα· τουδαχιόλια ἐξ· ρούχον ἐν ροζάδον·

(1) Ἡ ἐν τῇ ἐγγράφῳ τούτῳ ἀδιάφορος χρῆσις τῶν ὀνομάτων Ἀσιμίνης καὶ Σιμωνῆς, περὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου, ἀποδεικνύει ταῦτα ὅλως ταυτόσημα, ὡς ἀλλοχού τὸ Ἀνδρέας καὶ Ἀνδριόλος.

καθὼς εὐρίσκεται· σάρτζαν μίαν, πινάταν καινούριαν με μάνιχα· καμιζώλαν μίαν, ἄσπρην, καινούριαν· μανίκια τεράσια ζυγὴν μίαν· σκέπην μίαν καινούριαν· κάπαν μίαν καινούριαν· μαργαριτάρια βοῦρλα τρία· δακτυλίδια τρία χρυσά· κόμπας δύο τῆς λίγας, ὀγγίνας ἐννέα· ἀρκλί ἐν, ἡγουν φορτζάρι· ἕτερον ἀρκλί ἐν λεγόμενον κόφκιος, πετζωμένος καὶ ὅλος κερωμένος· ἀρκλίτζαν μίαν, μεγάλην, κυπαρισσένιαν· ἀρμαρίον ἐν, βενέτικον· τάβλαν μίαν, μακρίαν, κυπαρισσένιαν· ὑποκάμισα ἐξ· ἐμπόλιας ὀκτώ, αἱ δύο κεντηταὶ με μετὰξι, καὶ αἱ ἕτεραι ἀκέντηται· περώνια πέντε, ἀργυρᾶ, καθὼς εὐρίσκονται· ἔτι δὲ καὶ τὸ ἡμισυ ἐξ ὅλον μου τὸ ἀμπέλιον, ὅπερ ἔχω ἐν τῇ νήσῳ τοῦ Βίδου, πάντα καὶ τὰ ἡμισυ ἐξ ὅλα τὰ ἐλαϊκὰ δένδρη καὶ ἕτερα, ὅσα εὐρίσκονται ἔσθθεν καὶ γύρωθεν τοῦ εἰρημένου ἀμπελίου, ἐλεύθερον ἀπὸ παντὸς βάρους, πληρώνοντας μόνον τὸ μερικὸν αὐτοῦ ἐκ τὸ σολδιάτικον τῶν τριῶν λιτρῶν τοῦ κηρίου, ὅπερ πληρώνει ὅλο τὸ ἀμπέλιον, καὶ οὐχὶ ἄλλο τί· σὺν τούτοις πᾶσι καὶ τὴν εὐχὴν πάντων τῶν ἀγαθῶν Χριστιανῶν· τὸ δὲ ἕτερον ἡμισυ ἐκ τὸ ῥηθὲν ἀμπέλιον καὶ δένδρη νὰ τὸ ἐπικρατῇ καὶ χαίρεται τοὺς καρποὺς αὐτοῦ ἡ εἰρημένη κυρὰ Μαρία, μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῆς, καὶ μετὰ θάνατον αὐτῆς νὰ διαμείνῃ τῆς εἰρημένης κυρᾶ Ἀσιμίνας θυγατρὸς αὐτῆς, μετὰ τοιοῦτου δὲ τρόπου, ὅτι νὰ κατοικῇ ἡ ῥηθεῖσα κυρὰ Μαρία ὁμοῦ μετ' αὐτῶν, καὶ ὁ ῥηθεὶς κύρ Σταμάτης καὶ ἡ εἰρημένη κυρὰ Ἀσιμίνα νὰ ὀφείλουν ν' ἀγαποῦν καὶ πείθονται τὴν εἰρημένην κυρὰ Μαρίαν καθὼς καλὰ παιδί, καὶ νὰ ὀφείλουν νὰ τὴν ἀναπαύωσιν ἀπὸ πᾶσαν αὐτῆς χρεῖαν, τιμητικὰ, κατὰ τὴν τάξιν τῆς· ἄλλοτρόπως καὶ οὐκ ἠθέλον ἀγαπᾶν καὶ πείθεσθαι αὐτήν, καὶ οὐκ ἠθέλον ἀναπαύειν αὐτήν κατὰ τὴν τάξιν τῆς, νὰ ἔχῃ πᾶσαν ἐξουσίαν νὰ ποιῇ σὴ εἰς τὸ ῥηθὲν ἡμισυ ἀμπέλιον καὶ ἐλαῖς εἶτι δ' ἂν αὐτὴ βουληθῇ καὶ θελήσῃ. Ἐτι δὲ δίδει εἰς προῖκα τῆς ῥηθείσης

κυρά 'Ασιμίνας καὶ ὅλον τὸ ὁσπῆτιον ὅπερ ἔχει εἰς τὸ ῥηθὲν ἀμπέλιον εἰς τὸ νησί. Ὁμοίως δὲ τῆς δίδει εἰς προῖκα καὶ εἰς ὄνομα προικὸς (τολμῶ εἰπεῖν μετ' εὐλαβείας) τὸ τίμιον καὶ ἅγιον λείψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος τοῦ θαυματουργοῦ, ὅλον καθὼς εὐρίσκεται· ὅποῖον ἐστὶν ἔσωθεν τῆς ἐνδόξου μονῆς τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ. Οὕτως οὖν συμβιβασθέντων καὶ ἀρεσθέντων αὐτῶν, ὑποσχέθησαν ἐκάτερα τὰ μέρη τοῦ κρατεῖν καὶ στέργειν τὰς παρούσας συμβιβάσεις στερεὰς εἰς αἰὶ καὶ τὰ ἐξῆς. Εἰς ποιήν τοῦ μετατραπέντος μέρους ὑπέρπερα πεντακόσια εἰς τὴν κτίσιν κάστρου· τῆς δὲ ποιῆς πληρωθείσης ἢ οὐχί, τὸ παρὸν συμβιβαστικὸν ἔγγραφον ἐχέτω τὸ ἰσχυρὸν εἰς αἰεὶ· καὶ οὕτως ὡμολόγησαν. Μάρτυρες· κύρ Στέφανος ὁ Τζιντίλας· κύρ Τζουάννης Μάνδουκας· μάστορ Φραντζέσκος Γαλιέλος· καὶ κύρ Μιχαήλ ὁ Φραγγούλης.

Πέτρος Σπόγγος, δημόσιος νοτάριος τῶν Κορυφῶν, ἔγραψα.

Λαβὼν διὰ τοῦ συνοικεσίου τούτου τὴν πατρωνεῖαν Σπαμάτιος ὁ Βούλγαρις, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνεχθῇ τὴν εἰς ἀλλοτρίας ἐκκλησίας περαιτέρω ἐναπόθεσιν τοῦ θαυματουργοῦ λειψάνου τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος. Διὰ τοῦτο λοιπὸν κατὰ τὸ ἔτος 1527, προσδραμὼν εἰς τὴν μεγαλοδωρίαν τοῦ δημοσίου, ἐν ᾧ ἦτο Βάϊλος, Προβλεπτῆς καὶ Καπιτάνος Νικόλαος ὁ Βραγαδῖνος, ἔλαβεν ἄδειαν νὰ οἰκοδομήσῃ τὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου ἐκκλησίαν. Παραπέμπει δὲ ἡ περὶ τούτου παραχώρησις εἰς ἄλλας δύο, γενομένας προηγουμένως πρὸς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Φίλιππον, τὴν μὲν ὑπὸ Βενεδίκτου Πισαύρου, Γενικοῦ Καπιτάνου τῆς θαλάσσης, τὴν δὲ ὑπὸ Ἰωάννου Βαρβαρίγου, Συνδίκου, Προβλεπτοῦ καὶ Συνηγόρου ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ὡς ἐπίσης εἰς τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1524 μεταβάσαν εἰς Βενετιάν πρεσβεῖαν τῆς Κερκύρας, δι' ἧς, ζητουμένης τῆς ἀνοικοδομήσεως τῶν ἐπὶ ζημίᾳ τῶν κτητόρων κρημνισθεισῶν ἐκκλησιῶν, ὅτε, διαταγῇ

τῆς κυβερνήσεως, κατεδαφίσθησαν δισχιλίαι οἰκίαι, (ὡς προκύπτει ἐκ τῆς εἰς Βενετιάν, ἐν ἔτει 1536, πρεσβεῖας τῆς κοινότητος) ἐζητήθη πρὸς ἔτι, ὑπὸ τῆς ἰδιαιτέρας εὐλαβείας τῆς πόλεως, ἡ οἰκοδομήσις τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, περὶ οὗ ἀπήντησεν ὁ Δούξ τῆς Βενετίας ὅτι δύνανται οἱ Κερκυραῖοι νὰ οἰκοδομήσωσι τὰς ἀνωτέρω ἐκκλησίας, καὶ μάλιστα τὴν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος διὰ τὴν εὐλάβειαν ἣν ἔχουσι πρὸς τοῦτον. Ἡ παραχώρησις, γεγραμμένη λατινιστί, ἔχει ὡς ἔπεται.

Ἡμεῖς Νικόλαος Βραγαδῖνος, διὰ τὸ ἐκλαμπρότατον καὶ ἐξοχώτατον Δουκικὸν Κράτος τῶν Βενετιῶν, Βάϊλος καὶ Καπιτάνος, Φαντῖνος Βιάρος καὶ Ἰωάννης Κανάλιος σύμβουλοι τῶν Κορυφῶν κτλ. Ἐξέθηκεν ἡμῖν ὁ κύρ Σταματέλλος ὁ Βούλγαρις, πολίτης Κορυφῶν, γαμβρὸς τοῦ παπᾶ Φιλίππου τοῦ Καλογριέτου, τὴν διάπυρον αὐτοῦ ἐπιθυμίαν τοῦ οἰκοδομήσαι ἐν τῇ θέσει λεγομένη Κουκωναρίᾳ, ἐκτὸς τοῦ ἐξωπολίου τῶν Κορυφῶν, (1) παρὰ τὴν ὁδὸν τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, ἐκκλησίαν

(1) Πρέπει νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι μέχρι τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ περιτειχίσματος, καὶ τοῦ νέου φρουρίου, ἥτις ἐπεχειρήθη μετὰ τὸ ἔτος 1574, ἡ νῦν πόλις τῆς Κερκύρας ἐθεωρεῖτο κυρίως ὡς προάστειον, πόλις δὲ μόνον τὸ παλαιὸν φρούριον, ὥστε εἰς τὰ περὶ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἔγγραφα ἀπαντῶμεν τὴν ἐπίκλησιν ἐξωπόλιον Κορυφῶν ἢ γουν προάστειον, suburbium, borgo, ἐμφαίνουσιν τὸ μέρος ὅπερ συνέστησε τὴν σημερινὴν πόλιν καὶ μέρος τῶν νῦν προαστείων, σπανίως δὲ βλέπομεν, τὸ μέρος ἐκεῖνο ὀνομαζόμενον τότε πόλιν. Διὰ τοῦτο ἐν τῷ ἀνωτέρῳ δουκικῷ γράμματι ἡ μὲν ἐκκλησία τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ, ἥτις ὑπάρχει καὶ νῦν ἐντὸς τῆς πόλεως, λέγεται καιμένη ἐν τῷ ἐξωπολίῳ τῶν Κορυφῶν, εἰς τὴν θέσιν Βηροδοῦνι, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν Ἑβραϊοδοῦνιον, τὴν ἄλλως λεγομένην Ἰουδαϊκὸν ὄρος καὶ Ἑβραϊδα, διότι ἐκεῖ τὸ πάλαι ἦτον ἡ ἐβραϊκὴ συνοικία, μετατεθεῖσα ἔπειτα

εἰς τιμὴν τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος οὕτινος τὸ λείψانون, κατὰ τὸ παρόν, σώζεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Μιχαὴλ εἰς

εἰς τὸ μέρος ὅπου νῦν εὐρίσκεται. Περιελάμβανε δὲ τὸ Ἰουδαϊκὸν ὄρος, ἀπὸ τῶν ἐπιθαλασσίων τειχῶν ἀρχόμενον, τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς πόλεως ὅπου κεῖνται αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ἀντιβουνο-
τίσης, τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Κρεμαστῆς, τοῦ Ταξιάρχου, τοῦ Παντοκράτορος καὶ τοῦ Ἀγίου Νικολάου. Περὶ ταύτης δὲ τῆς ἐκκλη-
σίας τοῦ Ἀγίου Νικολάου, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ἐνταῦθα, πρὸς συμπλή-
ρωσιν τῶν προηγουμένων σημειωθέντων, ὅτι εἰς τὰς συμβολαιογραφικὰς
πράξεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1527 καὶ ἐφεξῆς ὀνομάζε-
ται μόνον ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Νικολάου, ὡς ἐπίσης ἀποκαλεῖ ταύτην
καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς παρούσης ἐκθέσεως, ὥστε ὡς ἐκ τούτου ἀποδει-
κνύεται ὅτι μετὰ ταῦτα προσέλαβε καὶ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Ἀγίου Λα-
ζάρου. Περὶ δὲ τῆς θέσεως τῆς Κουκωναρίας, ὅπου ἐπετράπη εἰς Στα-
μάτιον τὸν Βουλγαριν νὰ ἐγείρῃ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Σπυρίδων-
ος, λέγει τὸ ἀνωτέρω δουκικὸν γράμμα, ὅτι ἐκεῖτο ἐκτὸς τοῦ ἐξωπο-
λίου τῶν Κορυφῶν, παρὰ τὴν ὁδὸν τοῦ Ἀγίου Λαζάρου. Τ' αὐτὰ ἀ-
ναφέρων καὶ ὁ Μαυρορῆς (σελ. 263) προσθέτει, ὅτι ἡ ἐκκλησία τοῦ
Ἀγίου Σπυρίδωνος ἐκτίσθη πλησίον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Λαζάρου,
ἥτις ὡς προηγουμένως ἐσημειώσαμεν, ἐκεῖτο ἀπέναντι τῆς Βασιλικῆς
Πύλης. Ἐκ τούτων λοιπὸν γίνεται ὁρῶν ὅτι ἡ ὑπὸ Σταματίου τοῦ
Βουλγάρου οἰκοδομηθεῖσα ἐκκλησία, ἐκεῖτο κατὰ τὸ μέρος τῶν πρὸς
τὸ νέον φρούριον προμαχώνων τῆς ἐνεστώσης πόλεως, καὶ ὅχι βέβαιον
ἐκεῖ ὅπου σήμερον ὑπάρχει ἡ ἐν Σαρρόκῳ μικρὰ ἐκκλησία τοῦ ἡμετέ-
ρου Ἀγίου, ἀρχαίοντως ἀπέχουσα τῶν ὀχυρωμάτων. Ὁφείλομεν πρὸς
ἐτι νὰ μὴ σιωπήσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι εἰς τὰς συμβολαιογραφικὰς πρά-
ξεις τῶν ἐφεξῆς χρόνων τῆς ἐκατονταετηρίδος ἐκείνης, αἱ ἐκκλησίαι τοῦ
Ἀγίου Σπυρίδωνος καὶ τοῦ Ἀγίου Λαζάρου, ὑπάρχουσιν, ὡς ἴδωμεν, εἰς
τὰ μέρη τοῦ Σαρρόκου, λέγονται καίμεναι ἐν τῇ ἐξωπολίῳ τῶν Κορυφῶν.
Τοῦτο φαίνεται ἀντιφάσκον πρὸς τὰ λεγόμενα ἀνωτέρω, ἃν δὲν ὑποθέσω-
μεν ὅτι τὸ ἐξωπολίον τῶν Κορυφῶν δὲν εἶχε τεταγμένον ὄριον, ὥστε ἡ
συνήθεια ἐξέτεινε τὴν ἐπωνυμίαν αὐτοῦ περισσότερον παρ' ὅσον ἐννοεῖται
ἐν τῇ προκειμένῳ δουκικῇ γράμματι, ἐνθα ἡ θέσις Κουκωναρίας λέγε-

Βρηθοῦνι, καίμενη ἐν τῇ ἐξωπολίῳ τῶν Κορυφῶν, καὶ διὰ
πολλῶν θαυμάτων ὑπερεδοξάσθη, ἀφ' ὅτου μετηνέχθη εἰς τὴν
πόλιν ταύτην, ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ῥηθέντος παπᾶ ἐκ τῆς
Κωνσταντινουπόλεως, ἐν ᾧ μάλιστα ἐν ᾧ θέσει σκοπεύει οὗ-
τος νὰ κτίσῃ τὴν ῥηθεῖσαν ἐκκλησίαν, ὁ προμνησθεὶς κύριος
παπᾶ Φίλιππος, πενθερὸς αὐτοῦ, ὡς ἐκ παραχωρήσεως εἰς αὐ-
τὸν ποτὲ γενομένης, ὑπὸ τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ περιφρα-
στάτου κυρίου Βενεδίκτου Πισαύρου, Γενικοῦ Καπιτάνου τῆς
θαλάσσης, ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ οἰκοδομήσῃ ἐκεῖ, καὶ ἀπὸ
οἰκοδομηθῇ αὕτη, νὰ δυνηθῇ νὰ μετακομίσῃ εἰς αὐτὴν τὸ σῶ-
μα τοῦ ῥηθέντος Ἀγίου Σπυρίδωνος, ὁμοῦ μετ' ἄλλων τινῶν
λειψάνων ἁγίων· τὸν ὅποιον τόπον, δυνάμει τῆς εἰρημένης πα-
ραχωρήσεως, καθιέρωσε, καὶ ἐκεῖ τὴν εἰρημένην ἐκκλησίαν ἤρ-
ξατο οἰκοδομεῖν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ παραχώρησις αὕτη οὐδέποτε
κατετέθη εἰς γραφὴν, ἔπαυσεν οὗτος ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς, μέ-
χρις οὗ παρὰ τοῦ μεγαλοπρεποῦς κυρίου Ἰωάννου Βαρθολομαίου,
διὰ τὸ ἐκλαμπρότατον Δουκικὸν Κράτος, τότε Συνδίκου, Προ-
βλεπτοῦ καὶ Συνηγόρου τῆς Ἀνατολῆς, ἐπετράπη πάλιν εἰς
αὐτὸν τὴν αὐτὴν οἰκοδομήν νὰ ἐξακολουθήσῃ. Ἀλλὰ προλη-
φθεὶς ὑπὸ τοῦ τὰ πάντα καταλύοντος θανάτου, δὲν ἠδυνήθη
νὰ τελειώσῃ αὐτήν. Πρὸς τούτοις ἡ εὐσεβὴς αὕτη πόλις, διὰ
τῶν ἐαυτῆς πρέσβων, ἠτήσατο παρὰ τοῦ Ἐκλαμπροτάτου
Κράτους, ὅπως τελειωθῇ ἡ οἰκοδόμησις τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας.
Ἡμεῖς δὲ, σκεπτόμενοι, ὅτι ἰδιαίτερα μέριμνα τοῦ Γαληνοτά-
του ἡμῶν Κράτους ὑπῆρξε πάντοτε τὸ δοξάζειν τὸν Ὑψίστον
καὶ Παντοδύναμον Θεὸν ἐν τοῖς Ἀγίοις αὐτοῦ, καὶ τὸ παν-

ται καίμενη ἐκτὸς τοῦ ἐξωπολίου τῶν Κορυφῶν. Τὸ δὲ προμνησθὲν ἐγ-
γραφον τοῦ ἔτους 1613, σωζόμενον ἐν τῇ τοῦ Ἀγίου ἐκκλησίᾳ λέγει,
ὅτι ἡ θέσις Κουκωναρίας ἦτο εἰς τὰ μέρη τοῦ Σαρρόκου, καὶ ὅτι ἡ ἐκ-
κλησία κατεστράφη διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ νέου φρουρίου.

τοίαις τιμαῖς καὶ ἄκρα εὐσεβείᾳ τὰ τούτων λείψανα γεραίρειν, καὶ μῆτε δαπανῶν, μῆτε πόνων ὑπὲρ τῆς αὐτῶν προσκυνησεως φείδεσθαι, λαβόντες ἀρίστως περὶ τῶν ἄνω ζητηθέντων πληροφορίας, καὶ ἐπιγινόντες τὴν μεγίστην εὐλάβειαν τοῦ λαοῦ τούτου, πρὸς τὸν μακάριον καὶ Ἅγιον Σπυρίδωνα, οὗτινος ταῖς ἀξιωμασίαις καὶ ἀντιλήψεσι παρὰ τῷ Ἀρίστῳ καὶ Μεγίστῳ Θεῷ, ὅσημέρῃ αὐξάνει εἰς εὐδαιμονίαν, συμμορφούμενοι πρὸς τὰς ἄλλοτε γενομένας παραχωρήσεις, παρὰ τε τοῦ περιφανεστάτου κυρίου Βενεδίκτου Πισαύρου, τότε Γενικοῦ Καπιτάνου τῆς θαλάσσης, καὶ τοῦ προμνησθέντος μεγαλοπρεποῦς κυρίου Γωάννου Βαρθαδίου, Συνδίκου κτλ. τῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ Ἰουνίου 1522, καὶ ἐπὶ τέλους τοῖς πρέσβεσι τῆς προμνησθείσης πιστοτάτης ταύτης πόλεως, παρὰ τοῦ Ἐξοχωτάτου Κράτους, ἐν ἔτει 1524, δυνάμει τῆς ἡμετέρας ἐξουσίας, διὰ τοῦ παρόντος, χορηγοῦμεν πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὸν ἀνωμνησθέντα κύρ Σταματέλλον Βούλγαριν νὰ κτίσῃ ἐν τῇ ἀνωειρημένῃ θέσει, λεγομένη Κουκωνάρια, ἐκτὸς τοῦ ἐξωπολίου τῶν Κορυφῶν, παρὰ τὴν ὁδὸν Ἁγίου Λαζάρου, τὴν εἰρημένην ἐκκλησίαν, εἴτε ἐναρχθεῖσαν ν' ἀποπερατώσῃ καὶ ἐγκαινιάσῃ αὐτήν, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, μεθ' ὅλων τῶν εἰς τοὺς θεμελιωτὰς τῶν ἐκκλησιῶν ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῆς συνηθείας χορηγουμένων τιμῶν, δικαιοματίων καὶ ἀποφορῶν· τηρουμένων ὅμως πάντοτε τῶν συνταγμάτων καὶ θεσπισμάτων τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς τε Ῥωμαϊκῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἅτινα διὰ τῶν παρόντων ἡμῶν γραμμάτων οὐδαμῶς ἐννοοῦμεν ν' ἀθετήσωμεν διὰ τινος παραχωρήσεως. Πρὸς πιστοποίησιν τῶν ὁπιῶν κτλ.

Ἐδόθη ἐν Κορυφοῖς, τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ Δεκεμβρίου 1527.

Νικόλαος Βραχαδίνος, Βάσιλος καὶ Καπιτάνος Κορυφῶν.

Φαντίνος Βιάρος, Σύμβουλος Κορυφῶν.

Ἰωάννης Κανάλιος, Σύμβουλος Κορυφῶν.

Φαίνεται λοιπὸν ἐκ τοῦ θεσπίσματος τούτου, ὅτι ἡ μνησθεῖσα τῶν Κερκυραίων πρεσβεία, ἣτις ἐστάλη προηγουμένως εἰς Βενετίαν, ὑπὲρ τῆς οἰκοδομήσεως ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου, οὐδὲν ἐπέτυχεν, ὥστε, ὡς ἐν τῷ ἀνωτέρῳ γράμματι δηλοῦται, ὑπεχρεώθη Σταματίος ὁ Βούλγαρις νὰ οἰκοδομήσῃ αὐτὴν ἐξ ιδίων· ἀπέβη δὲ ἡ ἐκκλησία μήκους δεκατεσσάρων ὀργυῶν, πλάτους ἑξ, καὶ εἶχεν ὑπὲρ τὰς εἴκοσι ἐπτὰ ὀργυῖδας περιβάλλου, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ δελτίου τοῦ ἔτους 1577 (1) ἐπὶ τοῦ προβλεπτοῦ Κωνταρίνη, ὅπερ κατωτέρω θέλει καταχωρισθῇ. Ἀφοῦ λοιπὸν αὕτη συνεπληρώθη, ἠθέλησαν οἱ κτήτορες νὰ μεταφέρωσιν εἰς αὐτὴν τὸ περικλῆς τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος λείψانون, ὃν, ὡς εἴπωμεν, ἐναποθεθειμένον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ. Τοῦτο ὅμως δυσηρέσται τοῖς τότε συνδίκους, οἵτινες ἐθεώρουν κατὰλληλότερον νὰ εὐρίσκηται ὁ Ἅγιος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ταξιάρχου, τῆς ὁποίας κτήτωρ ἦτο ἡ κοινότης, παρὰ ἐν ἐκκλησίᾳ κτισθείσῃ ὑπὸ Σταματίου τοῦ Βουλγάρεως, ἐνθα οὐδὲν δικαίωμα εἶχεν ἡ κοινότης. Προήλθον ἐντεῦθεν οὐκ ὀλίγαι φιλονεικίαι, καὶ, καθυποβληθείσης τῆς διενέξεως εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς δικαιοσύνης, ἀφ' οὗ ἡγόρευσαν ἐκάτερα τὰ μέρη, ἡγοῦν ἀφ' ἑνὸς ἡ Μαρία, ἣτις, πενθερὰ οὖσα Σταματίου τοῦ Βουλγάρεως, ὑπέσχετο τὴν εἰς αὐτὸν προῖκα, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ σύνδικοι τῆς κοινότητος, ἀπεπέμφθησαν οὗτοι, καὶ ἀπεφασίσθη, ἵνα, κατὰ τὴν θέλησιν τῆς Μαρίας, μετενεχθῇ τὸ σεπτὸν λείψانون εἰς τὴν νεόκτιστον ἐκκλησίαν. Ἡ ἀπόφασις αὕτη, ἐκδοθεῖσα λατινιστί, εἶναι ἡ ἑξῆς.

(1) Ἰδομεν συμβόλαιον τοῦ ἔτους 1568 γεγραμμένον ὡς λέγει « Ἐσῶθεν περιβολίου τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος ».

Ἐν ἔτει χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ τριακοστῷ πρώτῳ, ἡμέρᾳ εικοστῇ δευτέρᾳ τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου. Ἡ περιφανεστάτη Κυβέρνησις, ἐδρεύουσα ὡς δικαστήριον, ἵνα δικάσῃ κατὰ τὴν τεταγμένην ὥραν τῶν κρισολογιῶν. Ἀκούσασα τὴν κυρὰ Μάρω, χῆραν τοῦ ποτὲ Φιλίππου τοῦ Καλοχαϊρέτου, ἥτις ἐξέθηκε καὶ ἐξητήσατο ὡς ἔχουσα δικαιοδοσίαν ἐπὶ τοῦ ἁγίου σώματος ἥτοι λειψάνου τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, νὰ μεταφερθῇ ὅσον τάχιστα τὸ ῥηθὲν σῶμα, εἰς τὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ αὐτοῦ Ἀγίου ἀφιερωθεῖσαν καὶ οἰκοδομηθεῖσαν ἐκκλησίαν· ἐναντιουμένων δὲ τῶν ἐντιμωτάτων Συνδίκων τῆς Κοινότητος, καὶ τέλος δι' ἀγωγῶν καὶ δι' ἀναφορᾶς ἀντιτεινόντων, ἰδοῦσα τὰ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν προσαχθέντα ἔγγραφα, καὶ λαβοῦσα ἅπαντα ὑπ' ὄψιν ἀπεφάνθη, ὅπως, ὅταν θελήσῃ ἡ ῥηθεῖσα κυρὰ Μάρω, μετακομισθῇ τὸ αὐτὸ ἅγιον σῶμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ, ἥτις κεῖται εἰς τὴν θέσιν τὴν καλουμένην Κουκωνάριαν, μηδαμῶς ἐμποδίζοντος τοῦτο τοῦ κυρίου Βατῆλου καὶ Καπιτάνου.

Ἰερώνυμος Βιδέλλης, Καγκελλάριος, ὑπέγραψεν.

Ἐκ τῆς τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ μετηνέχθη λοιπὸν τὸ ἅγιον λείψανον εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐκκλησίαν, ἀκόντων τῶν συνδίκων καὶ ἐκτελουμένης οὕτω τῆς ἀποφάσεως. Ἐξηκολούθησε δὲ Σταμάτιος ὁ Βούλγαρις, ἐν τῇ ἡσυχῇ αὐτοῦ πατρωνεῖα, διαθέτων, ἐπισκευάζων καὶ συνομολογῶν, ὡς οἰκοδομητῆς καὶ κτήτωρ τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας, ὅπερ προκύπτει ἐκ πλείστων συμβολαίων τοῦ ἔτους 1541, τῇ 16 Νοεμβρίου, εἰς τὰς πράξεις Πέτρου Βραχιανίτου, καὶ τοῦ ἔτους 1543, τῇ 17 Ἰουνίου, εἰς τὰς πράξεις Ματθαίου Παρυστάτου. Ἄς ἐπιτραπῇ εἰς ἡμᾶς νὰ καταχωρίσωμεν ἐν μόνον τῶν συμβολαίων, παραλείποντες, συντομίας χάριν, τὰ ἄλλα.

+ α. φ. μ. α'. ἡμέρᾳ σ'. μηνὸς Νοεμβρίου, Ἰνδικτιῶν ιε'. Ἐμπροσθεν τῆς πύλης τῆς ἐνδόξου μονῆς τῆς Ἀγίας Παρσκαυῆς. Ὁ Κύρ Θεόδωρος Ζαγορίτης, παρὼν σωματικῶς, ἐκουσίᾳ του βουλῇ καὶ θελήσει ὡμολόγησεν, ὅτι τὸν τόπον ὁποῦ ἔχει ὑπὸ σολδιατικοῦ ὀνόματος, ἀπὸ τὸν ποτὲ μισέρ Λοῦκα Πετριτῆ, πλησίον τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Ἁγίου Θυματουργοῦ Σπυρίδωνος, καὶ πλησίον τοῦ κήπου τοῦ ποτὲ Στέφου Ἐπακτίτη, καὶ πλησίον τῆς στρατῆς, τὸ μάκρος ὁργυῖαις ἔζη καὶ τὸ πλάτος ὁργυῖαις τέσσερις, ἔγουν ἀρχίζοντας τὸ μάκρος ἀπὸ τὴν ἐλαίαν, ὁποῦ ἦτον τὸ καμπαναρεῖον, καὶ καθὼς ὑπάγει ἡ ἐκκλησία, καὶ τὸ πλάτος ἀπὸ τὴν ἐλαίαν καὶ πρὸς τὸν κήπον τοῦ ῥηθέντος Στέφου· καὶ ἐπειδὴ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἔγιναν θαφαί, τὴν σήμερον δὲ ὁ ῥηθεὶς κύρ Θεόδωρος, ἐκουσίᾳ του βουλῇ καὶ θελήσει, ἐσυμφώνησε μὲ τὸν παρόντα κύρ Σταματέλον Βούλγαρη, κτήτορα καὶ οἰκοκύρη τῆς εἰρημένης σεβασμίας μονῆς τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, καὶ ῥεοντζιάρει, παραδίδει καὶ ἐλευθερώνει πρὸς τὴν αὐτὴν εἰρημένην σεβασμίαν μονὴν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ὅλον τὸν αὐτὸν εἰρημένον τόπον ὁργυῖαις ἔζη τὸ μάκρος καὶ τέσσερις τὸ πλάτος, ὡς ἄνωθεν, τοῦ ἔχειν αὐτὸν ἡ ῥηθεῖσα σεβασμία μονὴ ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, πάντα μὲ τὸ βάρος τοῦ σολδιατικοῦ αὐτοῦ· ὀφείλοντας ὁ ῥηθεὶς κύρ Σταματέλος, διὰ μέρος τῆς ῥηθείσεως σεβασμίας μονῆς, νὰ πληρῶνῃ καὶ τὰ σολδιατικά τῶν χρόνων τῶν ἀπερασμένων, ἀπὸ τὸ σέδιον καὶ ἐδῶ, ὁποῖα πληρῶνει τὸ κατ' ἔτος ἄσπρα δεκαοκτώ· καὶ οὕτως ἐσυμφώνησαν καὶ ἔμειναν εὐχαριστημένοι ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Νικολοῦ Ἀντωνάτου. Καλοῦλάχιστον Μέζα· καὶ κύρ Στέφου Τορνίκη.

Ἰερεὺς Πέτρος Βραχιανίτης καὶ νοτάριος, ἔγραψα.

Ὅτε δέ, κατὰ τὸ ἔτος 1537, ὁ σουλτάνος Σουλεϊμάν ἐπέληθεν εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Κερκύρας, ἐπὶ σκοπῇ νὰ κυριεύσῃ αὐτήν, καὶ ὁ πασσᾶς Λουφτῆς καὶ ὁ Βαρβαρόσσας, διὰ σιδήρου καὶ πυρός, δηώσαντες τὴν νῆσον, ἀπήγαγον εἰς αἰχμαλωσίαν πολυπληθεῖς Κερκυραίους, ὧν ὁ ἀριθμὸς κατὰ μὲν τὸν Γουάτζον συνεποσοῦντο εἰς 16,000 ψυχῶν, κατὰ δὲ τὴν εἰς Βενετίαν κερκυραϊκὴν πρεσβείαν τοῦ ἔτους 1442, εἰς 20,000, οἱ δὲ τῆς πόλεως ταύτης προβλεπταί, ὁ μὲν τακτικός, Σίμων Λέων, ὁ δὲ ἑκτακτος, Ἀλοῖσιος Δ' Ῥίβα, ἐφρόντισαν πρὸ πάντων ἵνα ἐξασφαλισθῇ κατὰ τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ Ἀγίου. Ἐναπετέθη λοιπὸν τοῦτο ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῶν Ἀγίων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων (1) ἐντὸς τοῦ παλαιοῦ φρουρίου, ἔνθα ἐπίσης προσέφυγεν ἡ οἰκογένεια τοῦ Βουλγάρεως καὶ αἱ τῶν ἐφημερευόντων ἱερέων. Ἀφ' οὗ δέ, διὰ τῆς εὐκλεοῦς μεσιτεύσεως τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ἐλύθη ἡ πολιορκία, τὸ σεπτὸν αὐτοῦ λείψανον μετηνέχθη πάλιν, μετὰ μεγίστης πομπῆς, εἰς τὸν πρῶτον αὐτοῦ ναόν. Ὁ δὲ Σταμάτιος ὁ Βούλγαρις ἐξηκολούθησεν ἐν τῇ ἑσύχῳ αὐτοῦ πατρωνεῖα, μέχρι τέλους τοῦ βίου αὐτοῦ, ὅτε ἐν ταφιάσῃ ἐν τῷ διὰ τοὺς κτήτορας διορισθέντι μνημείῳ, κειμένῳ νῦν ἔμπροσθεν τοῦ καταπετάσματος μεταξὺ τῆς ὥραιας πύλης καὶ τῶν στυλίσκων μετὰ τῆς ἐπομένης ἐπιγραφῆς Monumentum familiae Bulgari Juspatronatorum Ecclesiae S. (2).

(1) Δὲν σώζονται ἐν τῷ Χαρτοφυλακίῳ ἔγγραφα τοῦ παρεκκλησίου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων, ὥστε ἀγνοοῦμεν πότε τοῦτο κατεστράφη.

(2) Ἐννοητέον ἐνταῦθα, ὅτι ὁ Σταμάτιος ἐνταφιάσθη ἐν τῇ παρ' αὐτοῦ κτισθείσῃ ἐκκλησίᾳ, εἰς τὴν θέσιν Κουκουναρίαν· εἰς τὸν διὰ τοὺς κτήτορας διορισμένον τάφον, ὅτι δὲ εἰς τὴν ἐνεστῶσαν ἐκκλησίαν, ἣτις ἐκτίσθη μετὰ ταῦτα, κατεδαφισθείσης τῆς ἐν τῇ Κουκουναρίᾳ, ὁ διὰ

Ἀπέλιπε δὲ ὁ Σταμάτιος τέσσαρας ἄρρενας υἱούς, Νικόλαον, Ἀρτέμιον, Φίλιππον καὶ Ἀνδρέαν, ὧν οἱ δύο ἀριερώθησαν εἰς τὴν ἱερωσύνην (1).

Πρόβλεβηκεν οὖσα τὴν ἡλικίαν ἡ Ἀσιμίνη ἐνόμισε φρόνιμον νὰ προβλέψῃ ἵνα ἡ οὐσία αὐτῆς, καὶ μάλιστα ὁ τὴν αὐτῆς προῖκα ἀποτελὼν ἱερὸς θησαυρός, μὴ περιέλθῃ, ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἀπογόνων αὐτῆς, εἰς ὄντινα αὕτη δὲ ἐσκόπευε. Διὰ τοῦτο λοιπὸν, ἄνευ ἀνάβολῆς, ὑγιῆς οὖσα τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα,

τοὺς κτήτορας τάφος ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ὥραιας Πύλης καὶ τῶν στυλίσκων, φέρον τὴν ἀνωτέρω λατινικὴν ἐπιγραφὴν, ἣτις μεθερμηνεύεται οὕτω· Μνημεῖον τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρεων, Κτητόρων τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου. Ἡ ἐπιγραφὴ ὅμως αὕτη δὲν ἀναγινώσκεται πλέον, διότι ἡ ἐπιφάνεια τῆς πλακῆς καθ' ἑκάστην κατατρέχεται ὑπὸ τὰ βήματα τῶν εἰς προσκύνῃσιν τοῦ Ἀγίου ἐρχομένων εὐσεβῶν (*). Ταῦτα μὲν περὶ τοῦ τάφου· περὶ δὲ τοῦ χρόνου τῆς τελευτῆς τοῦ Σταματίου, τοῦτο μόνον δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἐν τῷ ἀνωτέρῳ μνησθέντι συμβολαίῳ τὸ ἔτος 1543 εἰς τὰς πράξεις Ματθαίου τοῦ Παραστάτου, ὁ Σταμάτιος παρουσιάζεται ὡς ἐν τῶν συμβαλλομένων μερῶν· ἴδομεν ὅμως εἰς τὰς πράξεις τοῦ συμβολαιογράφου Ἰωάννου Μπούμπλια, τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1566, τὴν Ἀσιμίναν διατάττουσαν περὶ τῶν ἑαυτῆς πραγμάτων ὡς χήρα τοῦ Σταματίου καὶ ἀναφερομένην εἰς διαθήκην, τὴν ὁποίαν αὕτη ἔκαμε πρὸ δύο ἡμερῶν, εἰς τὰς πράξεις τοῦ συμβολαιογράφου Στέλλιου Ῥίκη· ὁ Σταμάτιος ἔζη λοιπὸν βέβαια μέχρι τοῦ ἔτους 1543· εἶχεν ὅμως ἀποθάνει πρὶν τῶν τελευταίων μηνῶν τοῦ 1566, καὶ πιθανῶς ἔζη τινὰ πρότερον. Σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι αἱ πράξεις τοῦ συμβολαιογράφου Στέλλιου Ῥίκη, δὲν σώζονται ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ Κερκύρας, εἰμὴ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1570 καὶ ἐφεξῆς.

(*) Ἡ πλᾶξ αὕτη ἤρθη ὅτε ἐγένετο τὸ νῦν ὑπάρχον λιθόστροτον ἑδάφος τῆς Ἐκκλησίας. I. K. B.

(1) Εἰς συμβολαιογραφικὰς πράξεις τοῦ ἔτους 1564 ἀναφέρεται ἤδη Νικόλαος ὁ Βούλγαρις ὡς ἱερέυς· ὁ Ἀνδρέας ἀναφέρεται ὡς ζῶν εἰς τὴν μνησθεῖσαν συμβολαιογραφικὴν πράξιν τῆς Ἀσιμίνης ἐν ἔτει 1566.

ἐκάλεσε παρ' αὐτῇ τὸν δημόσιον συμβολαιογράφον Κερκύρα, Γωάννην Μπούμπλιαν, καὶ συνέταξε τὴν ὀριστικὴν αὐτῆς διαθήκην, καταλείπουσα κληρονόμους τοὺς δύο αὐτῆς υἱούς, ἱερεῖς Ἀρτέμιον καὶ Νικόλαον, διότι ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ἀνδρέας εἶχον προαποθάνει λαϊκοί, διέθεσε δὲ τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆς, καὶ τὸ θαυματουργὸν λείψανον ὡς παντοτεινὸν καταπίστευμα ἐν τῇ οἰκογενεῖα τῶν Βουλγάρων, μὴ δυνάμενον νὰ ἐπεκταθῇ εἰς ἄλλους, ἀλλὰ ἀπολαυόμενον ταῦτοχρόνως ὑπὸ μόνης τῆς οἰκογενείας ἐκείνης.

Ἡ διαθήκη αὕτη, θεωρουμένη δικαίως ὡς νόμος, φαίνεται εἰς τὰς πράξεις τοῦ εἰρημένου συμβολαιογράφου· εἶναι δὲ ἡ ἐξῆς.

† α φ ο α'. ἡμέρα κε'. τοῦ Νοεμβρίου μηνός. Ἐσῶθεν ὁσπίτιου ἐμοῦ νοταρίου τοῦ ὑπογεγραμμένου, ἐν τῷ ἐξωπολίῳ τῶν Κορυφῶν, εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος (1). Κυ-

(1) Αἱ συμβολαιογραφικαὶ πράξεις τῆς ἐκατονταετηρίδος ἐκείνης φέρουσι τὰ ὀνόματα τῶν περιοχῶν ἐν αἷς συνετάχθησαν. Ἰδομεν συγχάκις ἀναφερομένην τὴν περιοχὴν τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, τὴν τοῦ Ἀγίου Λαζάρου, καὶ τὴν τοῦ Ἀγίου Νικολάου, ἐπικληθείσας ἐκ τῶν ὁμωνύμων αὐταῖς ἐκκλησιῶν, τὰς ὁποίας ἀναφέρει ἡ παρῶσα ἐκθεσις. Ἐκ συμβολαίου τινὸς τοῦ ἔτους 1563 ἐξάγεται ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἀγίου Λαζάρου ἦτο τὸ ἐμπορεῖον τῶν Κορυφῶν. Ἐτερον συμβόλαιον τοῦ ἔτους 1569 ἀναφέρει τὰ Ἰουδαϊκὰ μνημάτα, ὡς θέσιν κειμένην ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος. Ἐκ τούτου φαίνεται, ὅτι αἱ ταφαὶ τῶν Ἑβραίων ἦσαν ἐκτοτε εἰς τὰ μέρη τοῦ Σαρρόκου, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ἀθράμη, ὅπου καὶ νῦν εὐρίσκονται· ὥστε δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ περιοχὴ τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος ἐγεινίαζε πρὸς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἀθράμη, ἥτις, ὡς ἐπίσης ἡ περιοχὴ τῶν Γαστράδων, καὶ ἡ τῆς Γαρίτσας, ἀναφέρεται συγχάκις εἰς τὰ τότε συμβόλαια. Ἀφοῦ, διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῶν ὀχυρωμάτων, καταστράφησαν

ράτζα Ἀσιμίνα, θυγάτηρ τοῦ ποτὲ παπᾶ κυρ Φιλίππου Καλοχαιρέτου, καὶ συμβία τοῦ ποτὲ μισέρ Σταματέλου Βούλγαρη, παρῶσα σωματικῶς, ὑγιὲς οὖσα σῶμα καὶ νοῦν, χάριτι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, κατενώπιον τῶν παρόντων παρ' αὐτῆς κεκλημένων μαρτύρων, δῆλον, μισέρ Τζάνη τοῦ Μπαμπούρη καὶ μισέρ Ἀντωνίου Ἀντωνάτου, ὡμολόγησε καὶ εἶπεν· ὅτι ἐπειδὴ ὑπάρχει γυνὴ ἐν τῷ ἅμα γηραλαίᾳ, καὶ φοβηθεῖσα μήπως ὁ θάνατος ἐν αὐτῇ αἰφνιδίως ἔλθῃ, καὶ τὰ παντοῖα αὐτῆς, καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος μείνῃ ἀδιόρθωτος, καὶ σκάνδαλα καὶ μάχαις εἰς τοὺς υἱούς αὐτῆς διαμείνωσιν, ὡς οἰκοκυρὰ ὅπερ ἐστὶ τοῦ ἀνωγεγραμμένου ναοῦ, κατ' ἀρχὰς εἶπε· θέλω ὅτι ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ ἕως τέλους ζωῆς μου οἱ δύο μου υἱοί, οἱ ἱερεῖς παπᾶ κυρ Νικόλαος καὶ παπᾶ κυρ Ἀρτέμιος ὁ Βούλγαρης, νὰ ὦσι καὶ οἱ δύο καὶ ἡύρισκωνται εἰς τὴν ἄνωθὲν μου ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος καθὼς κἀνωθεν ἐγὼ διορθῶν· καὶ ὅστις ἐξ αὐτῶν οὐδὲν εὐχαριστήσῃ, καὶ οὐ σταθῇ εἰς ἐκεῖνα, καθὼς κἀνωθεν θέλω διορθῶσω, νὰ ἔναι ἀμέτοχος τέλεια τελείως ἀπὸ τὴν ἄνωθὲν μου ἐκκλησίαν καθὼς καὶ ἓνας ξένος· καὶ γὰρ θέλω νὰ ἡύρισκωνται εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὅτι ὁ καθεὶς ἐξ αὐτῶν νὰ ἡύρισκεται καὶ ἐρημερῇ τὴν ἄνωθεν ἐκκλησίαν, νύκτωρ καὶ ἡμερῶς, ἅπασαν τὴν καθημερινὴν ἀκολουθίαν κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, τὴν ἐβδομάδα του, ποιῶντας καλὰ καὶ τίμια, καὶ κρατῶντας καὶ τὰ βιβλία, ἀσήμιον καὶ ἱερὰ σκεύη τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας εἰς φύλαξιν καὶ τιμὴν, ὡς δεῖ καὶ χρὸς ἐστὶ τῶν τιμίων καὶ καλῶν ἱερέων, κυβερνεῖν καὶ φυλάττειν τὰ τῶν ἐκκλησιῶν· ἡ-

ὕπερ τὰς δισχιλίας οἰκίας εἰς τὰ μέρη τοῦ Σαρρόκου, αἱ περιοχαὶ ἐκεῖναι, αἵτινες ἀφῆθησαν ἐκτὸς τοῦ περιόλου τῶν τειχῶν, ὑπέστησαν σημαντικὴν μείωσιν.

τις ἀρχὴ τοῦ καιροῦ νὰ ἔναι, καὶ ἐννοῇται ἡ παροῦσα ἐβδομάς τοῦ παπᾶ κυρ Νικολάου, ὡς πρώτου ἱερέως, καὶ ὁ παπᾶς κυρ Ἀρτέμιος νὰ παραλάβῃ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐβδομάδος αὐτοῦ τὸ Σάββατον τὸ πρῶτ', ὅποῖον ἐστὶ πρώτη τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς τοῦ νῦν ἐρχομένου· καὶ οὕτως πάλιν τελειώνωντας ἡ ἐκείνου ἐβδομάς νὰ παραλαβῇ πάλιν ὁ ῥηθείς παπᾶ κυρ Νικόλαος, τὸ μέλλον ἐρχεσθαι Σάββατον τὸ πρῶτ'· πιδῶντας καὶ ὁ καθείς ἐξ αὐτῶν, ὁ εἰς τοῦ ἐτέρου ὁμολογίαν ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα τῆς ἐκκλησίας ὅπου θέλει ἔχει εἰς τὰ χέρια του, τόσον ἀσήμε, ὅσον καὶ πᾶν ἕτερον τὴν κάθε τελείωσιν τοῦ καθενὸς τῆς ἐβδομάδος· καὶ ἐπειδὴ ἀνάμεσα ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰσὶν αἱ Δεσποτικαὶ καὶ Θεομητορικαὶ ἐορταὶ καὶ τὰ τῶν ψυχῶν Σάββατα, ἵνα μὴ παραπονῇται ὁ εἰς ἐκ τὸν ἕτερον, καὶ ἐστὶ πλεονεξία ἐν αὐτοῖς, θέλω, ὅτι ὅλαι αἱ Δεσποτικαὶ καὶ Θεομητορικαὶ ἐορταὶ ὅλου τοῦ χρόνου καὶ ψυχασάββατα, καὶ ὅσαις ἡμέραις τὸ ἡγιασμένον καὶ τιμιώτατον λείψανον τοῦ Ἁγίου καὶ Θαυματουργοῦ Σπυρίδωνος θέλει εἶσθαι ἔξω, τόσον ταῖς ἁγίαις ἡμέραις τῆς λαμπροφύρου Ἀναστάσεως, ὅσον καὶ ταῖς ἡμέραις τῆς ἁγίας μνήμης αὐτοῦ, τὸν Δεκέμβριον μῆνα, νὰ εἶναι καὶ οἱ δύο ὁμοῦ εἰς τὴν ἄνωθεν ἐκκλησίαν, καὶ ψάλλωσι τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ, κατὰ τὴν τυχοῦσαν ἐορτήν, ὁμοθυμαδόν, καὶ νὰ βάνωσιν εἰς ἓνα τόπον κεκλεισμένον τὸ εἶτι ἐξαποστείλῃ ὁ Θεός, τόσον λειτουργίας, ἤγουν πρόσφορα, λειτουργικά, παράκλησεις, καὶ πᾶν ἕτερον ἄλλο, ἔχοντας καὶ τὸν φόβον τοῦ δικαιοτάτου Θεοῦ πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτῶν, μὴ ἀδικεῖν ἢ κρύπτειν ὁ εἰς τὸν ἕτερον· καὶ τελειώνωντας ἡ τυχοῦσα ἐορτή, ἢ τὸ ψυχασάββατον, πάλιν νὰ τελειῶνῃ τὴν ἐβδομάδα του τελῶν, οὕτινος θέλει λείπεται· καὶ ἀπὸ εἶτι ἀποστείλῃ ὁ μισθαποδότης Θεός, εἰς τὴν ἄνωθεν μου ἐκκλησίαν, διὰ πρεσβειῶν τοῦ Ἁγίου, τόσον εἰς τὴν ἐβδομάδα τοῦ καθενὸς ἱερέως, μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ τῆς ψυχῆς, ἀπὸ πρόσφο-

ρα, λειτουργικά, παράκλησεις, τάματα, ἤγουν προφήτα, κηρία τῶν λειψάνων, καὶ πᾶν ἕτερον ἄλλο, εὐγάνοντας τὴν κάσσαν, ὅποια θέλω νὰ εἶναι ἰδία μου, ὅσον δηλονότι καὶ ταῖς δεσποτικαῖς ἡμέραις, ψυχασάββατα καὶ ἐορταῖς, ὅποια θέλω νὰ εἶναι κεκλεισμένα, καὶ τελειώνωντας ἡ ἐορτή νὰ τὰ ἀνοίγωμεν ὁμοῦ καὶ οἱ τρεῖς, νὰ ἐμοιράζωσιν οἱ ἄνωθέν μου υἱοὶ οἱ ἱερεῖς τὸ ἥμισυ ἀπὸ ὅλον εἰς τὸ μέσον τους, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ νὰ εἶναι ἰδικό μου μοναχῆς· τὸ δὲ ἔξοδον τῶν ἐορτῶν τοῦ Ἁγίου, τὴν Λαμπρὰν καὶ τὸν Δεκεμβριον, κατὰ τὸ ἔθος, νὰ εἶναι καὶ ἐννοῇται εἰς τὸ μέσον μας, ἤγουν νὰ δίδω ἐγὼ μόνῃ τὸ ἥμισυ, καὶ οἱ αὐτοὶ μου δύο υἱοὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ οἱ δύο· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ εἶτι βάρος σολδιατίκου πληρώγει ἡ αὐτὴ ἐκκλησία εἰς πᾶσα τρόπον νὰ εἶναι εἰς τὸ μέσον μας καθὼς καὶ ὁ ἔξοδος τῶν ἐορτῶν· τὸ δὲ εἰσόδημα τῶν ὑποστατικῶν τῆς ἐκκλησίας, τόσον ἀπὸ λάδι, κρησὶ καὶ πᾶν ἕτερον, νὰ εἶναι εἰς τὸ μέσον μας ὡς ἄνωθεν ἤγουν ἐγὼ μόνῃ τὸ ἥμισυ καὶ αὐτοὶ οἱ δύο τὸ ἕτερον ἥμισυ· καὶ οὕτως θέλω νὰ εἶναι καὶ ἡύρισκωνται κατὰ τὴν διόρθωσιν καὶ γνώμην ὡς ἄνωτέρω εἴρηκα· μέχρι τῆς ἐμῆς ἀποβιώσεως. Καὶ ὅταν ὁ παντοκράτωρ Θεὸς θελήσῃ καὶ ἀποτύχῃ τῆς παρούσης ζωῆς, θέλω καὶ ὀρίζω διὰ τῆς παρούσης μου διορθώσεως καὶ τελευταίας διαθήκης, κόπτοντας καὶ ἀλλοιωνόντας πᾶσαν ἑτέραν γραφὴν, ζωντόβουλον καὶ διαθήκην ἀπερασμένην, μόνον ἡ παροῦσα νὰ ἔχῃ τὸ ἰσχυρόν· θέλω δηλονότι καὶ ὀρίζω, ὅτι οἱ ἄνωθέν μου δύο υἱοὶ οἱ ἱερεῖς παπᾶ κυρ Νικόλαος καὶ παπᾶ κυρ Ἀρτέμιος νὰ εἶναι καὶ ἡύρισκωνται, εἰς τὴν ἄνωθεν μου ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, εἰς τὸν αὐτὸν ὁμοιον τρόπον ὡς ἄνωθεν, ὁ καθείς τὴν ἐβδομάδα του, εὐγάνοντας ταῖς Δεσποτικαῖς καὶ Θεομητορικαῖς ἐορταῖς τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ ἢ ψυχασάββατα, νὰ εἶναι καὶ ψάλλωσιν ὁμοθυμαδόν, ἔστωντας εἰς κουστοδίαν καὶ φύλαξιν τὰ εἶτι ἐκεῖνα ἐξαποστείλῃ ὁ Θεός

τότε, ἔχων πάλιν τὸν φόβον τοῦ δικαιοτάτου Θεοῦ, καὶ τὴν μέλλουσαν κρίσιν πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτῶν, μὴ ἀδικεῖν ὁ εἰς τὸν ἕτερον, μήτε ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον διὰ κανενὸς τρόπου, φυλάττειν δὲ καὶ κυβερνεῖν καὶ πάντα τὰ τῆς ἐκκλησίας, ὥσπερ καλοὶ καὶ τίμιοι ἱερεῖς, καὶ ποιεῖν ὁ εἰς πρὸς τὸν ἕτερον ὁμολογίαν πάντοτε, ὡς ἄνωθεν διορθῶνω, εἰς πάντα τὰ πράγματα τοῦ αὐτοῦ ναοῦ, ἵνα μὴ εἰς ἀφανισμόν ἔλθωσι· καὶ τελειώνοντας ἡ ἐορτὴ τὸ εἶτι πέμψη ὁ Θεός, νὰ λαβαίνουν οἱ αὐτοὶ Ἱερεῖς τὰ ἡμῖσα ἀπὸ πᾶν πρᾶγμα, τόσον ἀπὸ πρόσφορα, λειτουργικά, παράκλησαις, ὅσον καὶ εἶτι θέλει ἔλθῃ εἰς τὸ κουροῦπι, καὶ πᾶν ἕτερον ἄλλον, τὰ δὲ ἡμῖσα, τόσον ταῖς Δεσποτικαῖς ἐορταῖς καὶ ψυχαστάθματα καὶ ἐορταῖς τοῦ Ἀγίου, ὅσον καὶ ταῖς καθημεριναῖς ἐβδομάδες τοῦ καθενὸς χρόνου, νὰ εἶναι τῶν τριῶν μου ἐγκονίων, ἡγουν τῆς Λάουρας, θυγατρὸς τοῦ ποτέ μου υἱοῦ Φιλίππου, καὶ τοῦ Ἰακώβου καὶ Μαρίνας παιδιῶν τοῦ ἐτέρου μου ποτέ υἱοῦ Ἀνδρίου, νὰ ἐμοιράζωνται τὰ ἡμῖσα ἀπὸ πᾶν πρᾶγμα, ἀνὰ τρίτα τὸ καθένα, τὸ καθένα τὸ μερτικόν τοῦ ἴσου· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ εἶτι εἰσόδημα ἔχει ἡ αὕτη ἐκκλησία ἀπὸ πᾶν πρᾶγμα νὰ ἔναι εἰς τὸ μέσον τῶν ἱερέων καὶ ἐγκονίων, ὡς ἄνωθεν· ἐξεκαθαρίζω καὶ τοῦτο, ὅτι θέλω τὸ καθημερινὸν ὅπου θέλει ἔρχεσθαι εἰς τὸ κουροῦπι, εὐγάνοντας ὅλαις ταῖς ἄνωθεν τοῦ χρόνου ἐορταῖς, νὰ ἔναι μόνον καὶ μοναχὸν πάντοτε καὶ αἰεὶ τῶν δύο μου ἐγκονίων μοναχῶν τοῦ ποτέ Ἀνδρέου, δηλὸν τοῦ Ἰακώβου καὶ τῆς Μαρίνας ἀδελφῆς αὐτοῦ· καὶ ἐὰν οἱ αὐτοὶ μου υἱοὶ οἱ ἱερεῖς καὶ τὰ δύο μου ἐγκόνια τοῦ ποτέ Ἀνδρέου παιδιὰ, ὁ Ἰακώβος καὶ Μαρίνα, θελήσωσι νὰ δώσουν τῆς Λάουρας τῆς ἐγκονίας μου, θυγατρὸς τοῦ ποτέ Φιλίππου τοῦ υἱοῦ μου, δουκάτα ἑκατὸν κορέντε, χωρὶς ἐκεῖνα ὅποια τῆς θέλω ἀφήσῃ ἐγώ, νὰ ἔναι ἡ αὕτη Λάουρα ἔξω ἐκ τῆς συντροφίαν αὐτῶν παντελῶς, καὶ αὐτοὶ ὅλοι ὁμοῦ νὰ ἔχωσι ἀναμέσον αὐτῶν τὸ μερτικὸν ἐκεῖ-

νης· εἰδὲ γε καὶ οὐδὲν θελήσωσι νὰ τῆς τὰ δώσουν, νὰ στέλῃ εἰς ἐκεῖνα καθὼς ἐγὼ τὴν ἄφησα ἄνωθεν.

Ἔτι δὲ θέλω, ὅτι ἡ ἄνωθέν μου ἐκκλησία, εἰς τὸν αὐτὸν ὅμοιον τρόπον, ὡς καθὼς ἄνωθεν διορθῶνω, νὰ ὑπαγένη ἀπὸ κληρονομίαν εἰς κληρονομίαν τοῦ γένους τοῦ ἐδικοῦ μου, ἡγουν εἰς τὸ γένος τῶν Βουλγάρων, τόσον ἀρσενικά, ὅσον καὶ θηλικὰ παῖδιά τύχωσιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους τῶν Βουλγάρων, ὁ καθεὶς νὰ ἔχῃ τὸ μέρος του, καθὼς ἄνωθεν, καὶ οὐχὶ εἰς γένος ἄλλον γυναικὸς ἢ ἐτέρου προσώπου, παρ' ὃ εἰς τὸ γένος τῶν Βουλγάρων, θηλικῶν καὶ ἀρσενικῶν· καὶ οὕτως θέλω νὰ διάγωνται πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν μου ἐκκλησίαν τοιουτοτρόπως· καὶ ὅστις ἐκ τοῦς υἱοῦς μου, ἢ ἐγκονία μου, θέλει ἐναντιωθῇ τὸ οἰονοῦν τῆς παρούσης μου διαθήκης, νὰ ἔχῃ τὴν κατάρα μου, καὶ ἀμέτοχος τέλεια τελείως ἐκ τῆς ἄνωθέν μου ἐκκλησίας καὶ παντοῦ μου πράγματα. Ἔτι δὲ ἀφίνω μετὰ θανάτου μου τῆς ἐγκονίας μου τῆς Μαρούλας, θυγατρὸς τοῦ παπᾶ κυρ Νικολάου, ταῖς ἡμισαῖς ἀπὸ ταῖς ἐλαῖς ὅπου ἔχω εἰς τὸ νησί τοῦ Βίδου, σύντα μὲ τὸ βάρος τους· ἀκόμη καὶ ἓνα πᾶπλωμα μπουκασένιον ἄσπρο κενδημένον, καὶ ἓνα ζευγάρι σενδῶνια πουλιέζικα. Τῆς δὲ ἐτέρας μου ἐγκονίας τῆς Πολέμιας, θυγατρὸς τοῦ παπᾶ κυρ Ἀρτεμίου, τῆς ἀφίνω τὸ ἀμπέλιον ὅπου ἔναι εἰς ταῖς Χελάναις, σύντα μὲ τὰ σκαφόνια· ἀκόμη τῆς ἀφίνω, καὶ δύο δακτυλίδια, μία βύρα, καὶ ἓνα μὲ πέτρα παγουνάτζα, καὶ ἓνα ζευγάριον σενδῶνια καθὼς ηὐρίσκονται. Ἔτι δὲ ἀφίνω τῆς ἐτέρας μου ἐγκονίας τῆς Λάουρας, θυγατρὸς τοῦ ποτέ μου υἱοῦ Φιλίππου, ἓνα φόρεμα δαμασκένιον πινάτο, καὶ ἓνα πᾶπλωμα μετὰζινον κόκκινον, καὶ δύο ζευγάρια σενδῶνια, τὸ ἓνα ζευγάριον κενδημένον μὲ μετὰζια κόκκινα· ὑποκάμισα τέσσαρα σκούλινα· κοῦπα μίχα λιτράρικη, καὶ ἓνα δακτυλίδι δουκάτα δέκα. Ἀκόμη ἀφίνω καὶ τῶν ἐτέρων μου δύο ἐγκονίων, τοῦ Ἰακώβου καὶ Μαρίνας, παιδιῶν τοῦ ῥηθέντος ποτέ

μου υιού Ἀνδριόλου, ταῖς ἡμισαῖς ἀπὸ ὅλαις ταῖς ἐλαῖς ὅπου ἔχω εἰς τὸ νησί τοῦ Βίδου, μὲ τὸ βάρος τους, καὶ τὸ εἶτι καὶ ἐὰν ἔχω εἰς τὸ σπήτι μου, καὶ μοῦ μείνη ἀποθανόντας μου, καθὼς θέλω τὰ ἐξεκαθαρίσω, τὸ τί καὶ τί ἔχω, νὰ ἔναι καὶ διαμείνη ὅλα τῶν αὐτῶν μου δύο ἐγκονίων παιδιῶν τοῦ Ἀνδρέου, διὰ τὴν ψυχὴν μου· τὸ δὲ ὁσπῆτιον ὅπου ἔστεκα, ὡς καθὼς εὐρίσκεται ἐξύσκεπον, σύντα μὲ τὸν ἡμισυ τόπον νὰ ἔναι τῶν ἄνωθεν δύο μου ἐγκονίων, τοῦ Ἰακώβου καὶ Μαρίνας· τὸ ἕτερον ἡμισυ ἔναι τοῦ παπᾶ κὺρ Ἀρτεμίου μὲ τὸν ἡμισυ τόπον· καὶ οὕτως θέλω καὶ ὀρίζω γενέσθαι, νὰ ἔχη τὸ ἰσχυρὸν καὶ βέβαιον ἢ παροῦσα μου (1).

Ἐγὼ Ἰωάννης Μπαμπούρης μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

Ἐγὼ Ἀντώνιος Ἀντωνάτος μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

Ἰωάννης Μπούμπλιας Νοτάριος.

(1) Τὸ ἐπόμενον ἔτος συνέταξεν ἡ Ἀσιμίνη, παρὰ τῷ αὐτῷ συμβολαιογράφῳ, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 6 Νοεμβρίου 1872, ἐπιδιαθήκην, δι' ἧς διαθέτουσα περὶ τινων κληροδοτημάτων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων, ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ αὐτῆς κτήματα, περὶ τοῦ τρόπου ὅμως καθ' ὃν θέλει αὕτη νὰ διάγῳσιν οἱ υἱοὶ αὐτῆς οἱ ἱερεῖς, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου, διατάττει νὰ τηρηθῇ καθ' ὅλα στερεὰ καὶ ἀναλλοίωτος ἡ ἀνωτέρω διαθήκη· προσθέτει δὲ ὅτι οἱ μνηστῆρες ἔγγονοι αὐτῆς, Ἰάκωβος καὶ Μαρίνα, ὀφείλουσι νὰ ἔχῳσιν τὴν μερίδα αὐτῶν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου, ὡς ὥρισεν ἐν τῇ διαθήκῃ, ἂν δέ τις τούτων ἀποθάνῃ, ἄνευ κληρονομίας, νὰ διαδεχθῇ αὐτὸν ὁ ἕτερος, ἂν δὲ ἀποθάνωσιν ἀμφότεροι, νὰ διαδεχθῶσιν αὐτοὺς οἱ τότε ἐγγύτεροι εἰς αὐτοὺς τυγχάνοντες, ἐκ τοῦ γένους τῶν Βουλγάρων. Διατάττει ἐν τέλει, ὅτι ἂν τις τῶν υἱῶν αὐτῆς ἱερέων ἐνεργήσῃ κατὰ τοῦ ἑτέρου, ὀφείλει νὰ ἀποκλεισθῇ ἐκεῖνος καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἡ μερίς αὐτοῦ νὰ μεταβῇ εἰς τὸν ἕτερον ἀδελφὸν καὶ εἰς τοὺς ἐκ τούτου ἀπογόνους. Τὸ περιεχόμενον τῆς συμβολαιογραφικῆς ταύτης πράξεως, τὴν ὁποίαν δὲν ἐτύχομεν νὰ ἴδωμεν, ἀναφέρεται ἐν τινι δικαστικῇ ἀποφάσει, ἐπὶ ἀντικειμένῳ ἀ-

Οὐδεμία δὲ ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι οἱ ἱερεῖς τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων εἶναι αὐτοδικαίως ἱκανοὶ εἰς τὴν ἀπολαύσιν τῶν εισοδημάτων τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας, οὐχὶ μόνον δυνάμει τῶν διατάξεων τῆς Ἀσιμίνης, κυρίας καὶ καθιδρυτρίας τοῦ πατρωνικοῦ δικαιοῦματος, ἀλλὰ καὶ δυνάμει τῶν θεῶν νόμων. Τῷ ὄντι ἀναγινώσκουμεν ἐν τῷ III' κεφαλαίῳ τῶν Ἀριθμῶν στίχῳ 8. « Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Ἀαρὼν· καὶ ἐγὼ ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν διατήρησιν τῶν ἀπαρχῶν μου ἀπὸ πάντων τῶν ἡγιασμένων μοι παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· σοὶ δέδωκα αὐτὰ εἰς γέρας, καὶ τοῖς υἱοῖς σου μετὰ σὲ νόμιμον αἰώνιον ». Ἐν δὲ τῷ στίχῳ 21 τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου· « Καὶ τοῖς υἱοῖς Λευὶ ἰδοὺ δέδωκα πᾶν ἐπιδέκατον ἐν Ἰσραὴλ ἐν κλήρῳ, ἀντὶ τῶν λειτουργιῶν αὐτῶν, ὅσα αὐτοὶ λειτουργοῦσι λειτουργίαν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου ». Ἐπιβεβαιοῦται δὲ τοῦτο καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν λέγοντος· « Οἱ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ συνεδρεύοντες τὰ τοῦ θυσιαστηρίου συμμερίζονται ». Καὶ ἡ ἐν Λατερανῷ τῶν Λατίνων Σύνοδος, συμμορφωμένη μετὰ τοῦ Θεοῦ τούτου νόμου, ἐπιτάττει « ἵνα ὁ ἐπίσκοπος προνοήσῃ περὶ τῶν ἀναγκαίων τῷ κληρικῷ, ἕως ὅπου ἀπονεύμῃ αὐτῷ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀντιμισθίας ».

φορῶντος τὴν ἐκκλησίαν καὶ τοὺς ἐφημέριους τοῦ Ἁγίου Σπυριδωνος, ἐκδοθείσῃ ὑπὸ τοῦ Πρωτοδικείου, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 12 Ἰουνίου 1843 ἔ. ν. Ἐν τῇ αὐτῇ δικαστικῇ ἀποφάσει παρατηρεῖται, ὅτι τοῦ υἱοῦ τῆς Ἀσιμίνης Ἀνδρέου, κατὰ τὸν προσαχθέντα γενεαλογικὸν πῖνακα, δὲν φαίνονται ὑπάρχοντες ἀπόγονοι, μετὰ τὸν ἔγγονον αὐτῆς Ἰάκωβον, ὅστις ἀγνοεῖται πότε τετελεύτησεν, ὥστε τὰ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας δικαιοῦματα αὐτοῦ τε καὶ τῆς ἀδελφῆς Μαρίνης, ὡς ἐπίσης τῆς ἐξαδέλφης Λάουρας, δυνάμει τῶν διατάξεων τῆς προμήτορος αὐτῶν, μετ' οὗ πολὺ ἐπανήλθον καὶ συνεπάγησαν εἰς τοὺς δύο υἱοὺς αὐτῆς, ἱερεῖς Νικόλαον καὶ Ἀρτέμιον, ἢ μᾶλλον εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ δευτέρου, διότι τοῦ πρώτου δὲν φαίνονται ἐπιζήσαντες ἀπόγονοι ἄρρενες.

Εἰς ταῦτα δὲ τὰ θεσπίσματα ὑπῆκων ὁ γερουσιαστής Ἰου-
στος Ἀντώνιος Βελένιος, ἐν ἔτει 1622 τῇ 6 Φεβρουαρίου, εἰς
τὸ περὶ ἐκκλησιαστικῶν πατρωνειῶν, ἐπεθεβαίωσεν· « ὅτι οἱ
λαῖκοι δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν, οὔτε νὰ λαμβάνωσιν εἰς μί-
σθωσιν ἐκκλησίας, οὔτε ν' ἀπολαύσωσιν ὠφελείας τινὸς ἢ συμ-
μετοχῆς τῶν προσφορῶν, ὠφελειῶν, ἀποφορῶν καὶ εἰσοδημά-
των αὐτῶν, ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἅς ἀπονέμονται εἰς τοὺς ἱε-
ρεῖς καὶ λειτουργοὺς αὐτῶν, καὶ ἔστωσαν πρὸς ὠφέλειαν τού-
των κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας ». Εἰς δὲ τοὺς λαϊκοὺς, ὡς ὀ-
ρίζει ἡ διαθήκη, ἐπιφυλάττεται ἀναμφιβόλως τὸ εἰς ἅπασαν
τὴν οἰκογένειαν ἐπεκτεινόμενον δικαίωμα, ἀλλ' εἶναι οὗτοι ἀ-
νίκανοι πρὸς ἀπολαυτὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὠφελειῶν. Καὶ
πραγματικῶς ἐν μιᾷ μόνῃ περιπτώσει διατάττουσιν οἱ ἱεροὶ
κανόνες περὶ τῶν λαϊκῶν κτητόρων ὅτι δύνανται νὰ μεθεξῶσι
τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐκκλησίας, ἤγουν, ἐὰν δὲν ἔχωσι τὰ πρὸς
τὸ ζῆν. Αὕτη δὲ εἶναι μία τῶν τριῶν ὠφελειῶν, αἵτινες πα-
ρὰ πάντων τῶν περὶ ἱερῶν κανόνων συγγραψάντων προσδιωρί-
ζονται ὡς ἀνήκουσαι εἰς τοὺς λαϊκοὺς κτήτορας, ἰδιαιτέρως ἐν
τῷ κεφαλαίῳ περὶ Εὐσεβοῦς Διανοίας· « Καὶ ἐκεῖ εἶ-
ναι διδασκαλικὴ γλῶσσα ἐν ῥήματι (εὐσεβοῦς διανοίας)· ὅτι
ὁ ἐξασκῶν πατρωνικὸν δικαίωμα ἀπολαμβάνει τὰ ἐξῆς τρία·
τιμὴν δηλαδὴ, βάρος καὶ ὠφέλειαν· τιμὴν, καθότι παρουσιάζ-
ει εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸν ἱερέα, βάρος, ὑπερασπίζων τὴν αὐ-
τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ὠφέλειαν, καθότι ἂν δὲν ἔχῃ πῶς ἄλλοθεν
πορίζεσθαι τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἡ ἐκκλησία ἐκ τῶν εἰσοδημάτων
αὐτῆς ὀφείλει νὰ θρέψῃ αὐτόν » (1). Ἐκ τούτου φαίνεται

(1) Lib. Decretal. Cap. Piae Mentis, in gloss.

Σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι ὁ συγγραφεὺς, γράφων μᾶλλον διὰ τοὺς τό-
τε κυριάρχας τῆς νήσου, μεταχειρίζεται ἐνίοτε ὡς ἐπιχείρημα καὶ τὰς
τῶν Λατίνων ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις.

ποῖν ἱκανότατα ἔχουσιν ἐν ταῖς πατρωνείαις οἱ λαῖκοι, ὥστε
ἡ Ἀσιμίνια ἐθεώρησε μετὰ τῆς αὐτῆς στοργῆς ἅπαντας τοὺς
ἀπογόνους αὐτῆς, δίδουσα δὲ τὸ προνόμιον εἰς τοὺς Ἱερεῖς
ἠθέλησε νὰ εὐεργετήσῃ ἅπαντας.

Συνετῇ δὲ προνοίᾳ φερομένη ἡ Βενετικὴ κυβέρνησις, ἔκρινεν
εὐλογον νὰ διατάξῃ τὴν κατεδάφισιν τῶν οἰκοδομῶν τοῦ προα-
στείου ἐκείνου, καὶ νὰ περιτειχίσῃ τὴν πόλιν καὶ καταστήσῃ
ταύτην ὀχυράν, καθ' ἣν θέσιν καὶ καθ' ὃν τρόπον σήμερον ὑ-
πάρχει, πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν κατοίκων, οἵτινες τοσοῦτον δει-
νῶς ἐζημιώθησαν ἐπὶ τῆς μνησθείσης πολιορκίας (1). Μετα-
ξὺ λοιπὸν τῶν ἄλλων κτιρίων κατεδαφίσθη τότε καὶ ὁ ναὸς
τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ὥστε ὑπεχρεώθησαν ὁ Νικόλαος καὶ
ὁ Ἀρτέμιος, ἀδελφοὶ Βουλγάρεις, νὰ μεταφέρωσι τὸ ἱερὸν λεί-
ψανον, μετὰ τῶν ἱερῶν σκευῶν τῆς ἐκκλησίας των, εἰς τὸν
ναὸν τοῦ Ἀγίου Νικολάου τῶν Ξένων (οὐχὶ πλέον εἰς τὸν τοῦ
Ἀρχαγγέλου) κείμενον εἰς τὸ προάστειον τῆς Γαρίτσας παρὰ
πόδας τοῦ λόφου τοῦ Σωτῆρος. Τοῦτο ἠκούσαμεν λεγόμενον
καὶ παρὰ τοῦ αἰδεσιμωτάτου κυρίου Θεοδοσίου Φλόρου, τανῦν
ἀξιωματάτου Πρωτοπαπᾶ Κερκύρας, οὗτινος ὁ πατὴρ διέμεινε
τότε ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐκκλησίᾳ. Ἐν ᾧ δὲ εἰς ἕκαστον πολίτην
προσδιωρίζοντο διὰ δελτίων, ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς πόλεως

(1) Ἡ νῦν πόλις, ἀποτελοῦσα τότε μετὰ τῶν προαστείων τὸ ἐξωπό-
λιον, ἦτο ὅλως ἀτείχιστος, διότι τὰ ὀχυρώματα περιωρίζοντο μόνον εἰς
τὸ παλαιὸν φρούριον. Οἱ Κερκυραῖοι ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1542, διὰ
τῆς εἰς Βενετιανὴν πρεσβείας αὐτῶν, ἐζήτησαν τὴν ἔγερσιν περιτειχίσμα-
τος ἱκανοῦ νὰ παρέξῃ εἰς αὐτοὺς ὑπεράσπισιν κατὰ τῶν βαρβαρικῶν
προσβολῶν. Ἡ εὐχὴ αὕτη εἰσηκούσθη τέλος τὸ ἔτος 1577, καὶ μέχρι
τοῦ ἔτους 1588, ἐπεραιώθη ἡ οἰκοδομὴ τῶν ὀχυρωμάτων, δι' ὧν ἡ
Κέρκυρα ἔγινε πόλις περιτειχισμένη. (Ἰδε περὶ τούτων Marmora, Isto-
ria di Corfu, σελ. 367. 369).

τόσαι μερίδες τόπου, ὅσαι εἰς ἕκαστον προσῆκον, κατ' ἀναλογίαν τῶν κατεδαφισθέντων αὐτοῦ κτιρίων, ἵνα ἀνοικοδομηθῶσι νέαι κατοικίαι, ἐπίσης εἰς τοὺς μνησθέντας ἀδελφοὺς Βουλγάρεσι, ἀντὶ τῶν κατεδαφισθεισῶν αὐτῶν οἰκίδων καὶ ἐκκλησιῶν, αἵτινες συνολικῶς εἶχον μῆκος ὀργυῖας τεσσαράκοντα ὀκτὼ καὶ πλάτος ὀργυῖας τριάκοντα τρεῖς, προσδιωρίσθησαν μερίδες τόπου τριάκοντα μία, ἵνα ἀνοικοδομήσωσιν ἐν αὐτῇ κατοικίαι καὶ ναόν, ὡς ἐγένετο πρὸς πάντας. Ἀπόδειξιν δὲ τούτου παρέχουσιν αἱ παρὰ πόδας σημειώσεις τῶν ἐν τῇ ἐπαρχικῇ ἀρχεῖῳ σωζομένων δελτίων.

Τῇ 4 Δεκεμβρίου 1577.

Μία οἰκία τοῦ παπᾶ κυρίου Νικολάου Βουλγάρεως, μακρὰ ὀργυῖας ἕξ, πλατεία ὀργυῖας πέντε.

Ἐπίσης ἑτέρα οἰκία, μακρὰ ὀργυῖας τρεῖς, πλατεία ὀργυῖας δύο καὶ ἡμίσειαν.

Προβλεπτῆς καὶ Καπιτάνος, Κονταρίνης.

Ἐδόθησαν αὐτῇ μερίδες τέσσαρες.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ.

Μία οἰκία τοῦ παπᾶ κυρίου Ἀρτεμίου Βουλγάρεως, μακρὰ ὀργυῖας πέντε, πλατεία ὀργυῖας τέσσαρες.

Ἐπίσης ἑτέρα συνεχομένη μετὰ τῆς εἰρημένης οἰκίας τοῦ ποτὲ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀνδρέου, μακρὰ ὀργυῖας πέντε, πλατεία τέσσαρες.

Προβλεπτῆς καὶ Καπιτάνος, Κονταρίνης.

Ἐδόθησαν αὐτῇ μερίδες πέντε.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ.

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος ὑπῆρξε μακρὰ ὀργυῖας δεκατέσσαρες, πλατεία ὀργυῖας ἕξ.

Ἐπίσης περιτείχισμα περὶ τὴν εἰρημένην ἐκκλησίαν, μακρὸν ὀργυῖας δεκαπέντε, πλατὺ ὀργυῖας δώδεκα.

Προβλεπτῆς καὶ Καπιτάνος, Κονταρίνης.

Ἐδόθησαν αὐτῇ μερίδες εἴκοσι δύο.

Νικόλαος Καραθέλλας, φύλαξ τῶν Ἐπαρχιακῶν πράξεων (1).

Ἀφ' οὗ ἔγινεν ἡ προσδιόρισις αὐτῇ τῶν οἰκοπέδων, οἱ ἀδελφοὶ κτήτορες ἐπεχείρησαν μετὰ προθυμίας τὴν νέαν οἰκοδόμησιν, καὶ κατασκευάσαντες προσωρινῶς τὴν ἐκκλησίαν ἐκ σκινίδων, μετέφερον ἐν αὐτῇ τὰ ἀργυρᾶ σκεύη, τὰ ἱερὰ ἄμφια καὶ τὰς εἰκόνας τῆς πρώτης ἐκκλησίας, ὧν διατηροῦνται εἰσέτι αἱ δέκα τῶν ἀποστόλων, διότι αἱ ἄλλαι δύο φαίνονται νεώτεροι (2) καὶ ἀποθέσαντες ἐκεῖ μετὰ πάσης ταχύτητος τὸ περικλεές

(1) Ἐκ τῶν δελτίων τούτων, ἐν οἷς δὲν ἀναφέρονται ὡς ἰδιοκτήται τῶν κατεδαφισθέντων οἰκῶν εἰμὴ οἱ ἱερεῖς Νικόλαος καὶ Ἀρτέμιος καὶ ὁ ποτὲ ἀδελφὸς αὐτῶν Ἀνδρέας, φαίνεται ὅτι ἡ μήτηρ αὐτῶν Ἀσιμὴν δὲν ἔζη πλέον ὅτε οἱ οἴκοι ἐκεῖνοι κατηδαφίσθησαν.

(2) Αἱ εἰκόνες αὗται περὶ ὧν ποιῆται μνηεὶν ὁ συγγραφεὺς δὲν σώζονται πλέον διότι κατὰ τὸ 1773 δυνάμει Ἀποφάσεως τῆς Οἰκογενείας τῶν Κομ. Βούλγαρι φερούσης ἡμερομηνίαν 5 Ἀπριλίου 1773 παρηγγέλλῃ καὶ ἐξετελέσθη ἐν Ἐνετίᾳ τὸ μέχρι πρότινων ἐτῶν ὑπάρχων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μαρμαρικὸν καταπέτασμα μετὰ τῶν σχετικῶν εἰκόνων. Ὅτε δὲ ἀνεγερθέντος τοῦ νῦν ἐκ Παρίου μαρμαροῦ καταπετάσματος ἡ Οἰκογένεια Βούλγαρι δι' ἀποφάσεως αὐτῆς ἡμερολογουμένης 9/21 Σεπτεμβρίου 1864 ἐδωρήσατο τὸ ἀρθὲν καταπέτασμα τῇ ἐν τῇ Παλαιᾷ Φρουρῇ νεοεγκαινιστῇ Ὁρθόδοξῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Στρατοῦ, τὸ δὲ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργεῖον ἀπηύθυνε πρὸς τὴν Οἰκογενεῖαν τῶν Κομ. Βούλγαρι, διὰ τοῦ ἐν Ἐπτηνήσῃ ἀρχηγείου τοῦ Στρατοῦ τὸ ἐξῆς Βασιλικὸν Διάταγμα

λείψανον, ἀνήγειρον ἐν τοσούτῳ τοὺς τοίχους τοῦ νέου ναοῦ (1). Ἀπαντες οἱ πιστοὶ ἐπεθύμουν τὴν ἐκπεραίωσιν τῆς ἐπιχειρη-

Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν Κερκύρᾳ τῇ 20 Ὀκτωβρ. 1864.

Τὸ Ἀρχηγεῖον
τοῦ Στρατοῦ τῆς Ἐπτανήσου.

Πρὸς τὴν Εὐγενεστάτην Οἰκογένειαν
τῶν Κομ. Βουλγάρων

Ὅπισθογράφως σὺς κοινοποιούμεν τὸ ἀπὸ 30 Σεπτεμβρίου ε. ε. Ὑψηλὸν Βασιλικὸν Διάταγμα, κοινοποιηθὲν ἡμῖν διὰ τῆς ἀπὸ 3 τοῦ παρόντος ὑπ' Ἀριθμ. 26671. Διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν πρὸς γνώσιν σας.

Δέχθητε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς Ὑμᾶς ἐξαιρέτου ὑπολήψεως.

Ὁ Ἀρχηγὸς
(Τ Σ) Συστρ. Πίσσης

Γεώργιος Α'. κτλ.

Προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργοῦ, ἐμφράζομεν τὴν Βασιλικὴν Ἡμῶν εὐχρέσκειαν πρὸς τὴν Οἰκογένειαν Βουλγάρων διὰ τὸ παρ' αὐτῆς δωρηθὲν καταπέτασμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος ὅπως χρησιμεύσῃ διὰ τὸν ἐπὶ τὸ ὁρθόδοξον καταρτισμὸν τοῦ ἐν τῇ παλαιᾷ φρουρίᾳ Κερκύρας πρώην Ναοῦ τῶν διαμαρτυρουμένων, πρὸς ἐκκλησιασμὸν τῆς φρουρᾶς.

Εἰς τὸν αὐτὸν ὑπουργὸν ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἀθήναι τῇ 30 Σεπτεμβρίου 1864

Γεώργιος

Ὁ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν
Ἀρ. Καρνάλης

(1) Εἶναι οὗτος ὁ καὶ τὴν σήμερον ὑπάρχων. Σημειωτέον δὲ ἐνταῦθα, ὅτι ἡ πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος γειτνιάζουσα ἀγορὰ τῆς πόλεως ὀνομάζεται κοινῶς Πίνιχ, καὶ ὅτι ἡ ἰταλικὴ αὕτη λέξις οὐδὲν ἄλλο σημαίνει εἰμὴ ὅ,τι καὶ τὸ δημοτικὸν κου-

θείσης οἰκοδομῆς, τῇ συνδρομῇ δὲ τῶν χριστιανῶν ἐντοπιῶν καὶ ἄλλοδαπῶν, τοσοῦτον ἐπροχώρει τὸ ἔργον, ὥστε δύο μό-

κωνάρα· ἐνθυμούμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς ὅτι περὶ τὸ κέντρον τῆς ἀγορᾶς ἦτο ἀνάγλυφος κῶνος ἀπηρωρημένος ἐκ σιδηρᾶς βράβδου πεπηγμένης εἰς τὸν τοῖχον οἰκίας τινός. Δὲν δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ἂν ἐκπαλαὶ ὑπῆρχεν ἐκεῖ ὁ κῶνος ἐκεῖνος, ἢ ἂν ἐσχάτως μόνον ἐτεθῇ, ὡς σύμβολον τοῦ ὀνόματος τῆς Πίνιχς (*). Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον εἶναι, ὅτι καὶ ἔσῳ τοῦ θόλου τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου εὐρέθῃ προσφάτως γλυπτὸν μάρμαρον, παριστάνον μορφήν ἡμίσειος κώνου· τοῦτο δὲ σώζεται νῦν εἰς τινα ἀποθήκην τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀπὸ τοῦ σχήματος φαίνεται κατασκευασθεῖς ἵνα τεθῇ προσκολλημένος εἰς τὸν τοῖχον (**). Ὁ ἀνάγλυφος οὗτος κῶνος ἔχει ἀναντιρρήτως ἄμειστον σχέσιν μετὰ τοῦ ὀνόματος τῆς Κουκωναρίας, ὅπερ ἔφερον ἡ ἐκτὸς τῆς νῦν πόλεως θέσις, ὅπου ἐγεῖρετο ἡ πρώτη ἐκκλησία τοῦ ἡμετέρου Ἁγίου. Ἄν δέ, ὡς κατὰ τὴν κοινὴν παράδοσιν λέγεται, καὶ ὁ τόπος τῆς σημερινῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς γειτνιαζούσης ἀγορᾶς ἔφερον ἄλλοτε τ' ὄνομα Κουκωναρία, νομιζομέν ὅτι τοῦτο συνέβη μετὰ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἀνέγερσιν τῆς παρούσης ἐκκλησίας, μεταδοθέντος εἰς αὐτὸν τοῦ ὀνόματος τῆς θέσεως ὅπου ὑπῆρξεν ἡ ἀρχαία, ὅτε καὶ σύμβολον τῆς ἐγκαταλειφθείσης πρώτης θέσεως, ἡ μαρμαρίνος μορφή τοῦ κώνου εἶχε πιθανῶς τεθῇ ὡς κόσμημα εἰς μέρος τι τῆς νέας οἰκοδομῆς, καὶ συνήργησεν εἰς τὴν μετάδοσιν τοῦ ὀνόματος ἐκεῖνου, οὗτινος παρατροπὴ φαίνεται τὸ ξενόφωνον Πίνιχ.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ὅσα δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν περὶ τῆς οἰκοδομῆς τῆς παρούσης ἐκκλησίας, καὶ περὶ τῆς σχέσεως αὐτῆς πρὸς τὴν παλαιάν, σημειούσθω ἐν τέλει ὅτι ἐν τῇ καὶ ἀλλαχοῦ μνησθέντι ἐπισήμῳ ἐγγράφῳ τοῦ 1613, λεγεται ὅτι μέρος τῶν κεραμίδων καὶ τῆς ξυλινῆς τῆς καταδοφισθείσης ἐκκλησίας, διασωθὲν ὑπὸ τῶν υἱῶν τοῦ Σταματίου, ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς ὑπ' αὐτῶν οἰκοδομηθείσης.

(*) Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος κῶνος, περιχρυσασθεῖς, διατηρεῖται ἐν τῇ αὐτῇ θέσει.

(**) Ὁ κῶνος οὗτος εὕρηται σήμερον ἐμπαιγμένος ἐπὶ τῆς θύρας τῆς παρὰ τὸν Νάρθηκα τῆς Ἐκκλησίας ἀνεγερθείσης οἰκίας τοῦ Ἱερομ. Γεωργίου Βουλγάρων.

I. K. B.

νοι ιερείς, καὶ οὗτοι ὀρθόδοξοι, ἤγουν ἀριερωμένοι εἰς τὴν διηγεῖσθαι καὶ διεξοδικὴν ἐξάσκησιν τῶν θείων τελετῶν, καὶ εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἰδίας οἰκογενείας, δὲν ἠδύναντο νὰ παρέξωσι τὴν ἐπὶ τὸ ἔργον ἀπαιτουμένην ἐπιστάσιαν. Προθυμούμενοι ὅμως νὰ ἰδῶσιν ὅσον οὕτω τὴν πλήρωσιν τοῦ ἔργου, ἀπεφάσισαν αὐτοπροαιρέτως νὰ ἐκλέξωσι τρεῖς ἐπιτρόπους, ἵνα ἔχωσιν οὗτοι τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐπιστάσιαν τῆς οἰκοδομῆς, πρὸς ὃ μόνον ἐξελέχθησαν, καὶ τὴν διαχείρισιν τοῦ πρὸς τοῦτο διορισθέντος ταμείου, μετὰ τῆς ὀριστικῆς ὑποχρεώσεως τοῦ νὰ δώσωσι λογαριασμὸν εἰς τοὺς εἰρημένους αὐταδέλφους ιερείς, καὶ οὐδὲν νὰ πράττωσιν ἐν τῷ εἰρημένῳ ναῷ, ἄνευ τῆς συναίνεσεως καὶ συμμετοχῆς τούτων. Ὅπως δὲ ἡ ἐπιθυμία αὐτῶν ἀποβῇ μᾶλλον τελεσφόρος, ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ τὸ κύρος τῆς δημοσίας ἀρχῆς, καὶ ὅπως ἡ τοῦ πράγματος διαχείρισις διενεργηθῇ ἄνευ δόλου, προσέδραμον εἰς τὴν τότε κυβέρνησιν, ἵνα, διὰ τῆς ἐπιδοκιμασίας αὐτῆς, ἐπικυρώσῃ τὴν ὑπ' αὐτῶν γενομένην ἐκλογὴν. Πλεῖστα ἐκλογαὶ καὶ ἐπικυρώσεις φαίνονται γενόμεναι κατὰ διαφόρους ἐποχάς, διαφόρων ἀτόμων, τῇ αἰτήσῃ πάντοτε τῶν εἰρημένων Βουλγάρων, ὡς, λόγου χάριν, κατὰ τὰ ἔτη 1589, Αὐγούστου 8. 1591, Μαρτίου 20. 1594, Μαΐου 25. 1596, Ἰουνίου 1. 1601, Μαΐου 13, καὶ 22 τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ἴνα δὲ ὁ ἀναγνώστης πληροφορηθῇ περὶ τούτου καταχωρίζομεν ἐνταῦθα μίαν μόνην (1).

(1) Κατὰ τὸν Μαρμάρην ἡ οἰκοδομὴ τῆς ἐκκλησίας ἐτελειώθη τὸ ἔτος 1589, καὶ τὸ 1590 προσετέθη τὸ κωδωνοστάσιον. (Marmora, Ist. di Corfù, σελ. 370 (*)). Ἐν τῷ ἐπισυναπτομένῳ ὅμως ἐγγράφῳ δηλοῦται ὅτι καὶ τὸ ἔτος 1594 ἐξελέχθησαν ἐπίτροποι διὰ τὴν οἰκοδομήν. Ὑποθέτομεν λοιπὸν ὅτι τὸ 1589, ἡ οἰκοδομὴ εἶχε προχωρήσῃ μέχρι τοσούτου, ὥστε ἐτελεσθῆσαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ὁ Μαρμάρης θεωρεῖ αὐτὴν τελειωμένην, μ' ὅλον ὅτι πολλὰ ὑπελείποντο

Περιφανεστάτη καὶ Ἐξοχωτάτη Κυβέρνησις τῆς Κερκύρας.

Ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς 15 Μαΐου 1594 ὁ ποτὲ ἀριστος κύριος Νικόλαος Αὐλωνίτης, παρ' ἡμῶν Ἱερέως παπᾶ Νικολάου καὶ παπᾶ Ἀρτεμίου Βουλγάρων, κτητόρων τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ λειψάνου τοῦ ἐνδόξου καὶ Θεοματουργοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ἐξελέχθη ἐπίτροπος τῆς οἰκοδομῆς τοῦ εἰρημένου ναοῦ, μετὰ τοῦ

ἵνα συμπληρωθῇ τὸ κτίριον τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐπομένως τὸ ἔργον τῆς οἰκοδομῆς ἐξηκολούθησεν ἀκόμη.

(*) Περιεργείας χάριν παραθέτομεν· ἐνταῦθα ἐπιγραφὴν χαραχθεῖσαν ἐπὶ μελαίνης πλακῆς ἥτις εὑρεται ἐκτισμένη ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ κωδωνοστασίου, ἀπέναντι τῆς εἰσόδου αὐτοῦ.

D. O. M. F.

Admove venerator oculos
en
Antonii admirandi Girardi
Simulacrum
ipse

Dignitate baylus existens
Corcyram aequitate regens
Religionem pietate movens
Hoc

Pro perennis sui cultus signo
Gloriosissimo Spiridioni

D. D. D.

Anno E Virgineo partu
MDCXLII

(I. K. B.)

ἀρίστου κυρίου Ἰακώβου Τριβόλη, καὶ ἐπειδὴ νῦν, διὰ τὸν θάνατον τοῦ εἰρημένου ποτὲ Αὐλωνίτου, δὲν δύναται ὁ κύριος Ἰακώβος μόνος νὰ ἐκπληρώσῃ ὅσον ᾔθελον δύνασθαι δύο καὶ τρεῖς, ὡς κατὰ τὸ παρελθόν, ἐξελέχθησαν παρ' ἡμῶν ἀπὸ τῆς 20 Μαρτίου 1591, καὶ ἐπεκυρώθησαν, εἴτε παρ' ὑμῶν, περιφανέστατοι κύριοι, εἴτε παρὰ τῶν ὑμετέρων προκατόχων, καὶ ἐπειδὴ ἐπιθυμοῦμεν τὴν συμπλήρωσιν τοῦ εἰρημένου ναοῦ, ἵνα δὲ μάλιστα μὴ ὑποπτεύῃ ὁ κόσμος ὅτι τὰ καθημερινῶς ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν πρὸς τὴν εἰρημένην οἰκοδόμησιν ἀφιερούμενα χρήματα, πρὸς ἡμετέραν χρῆσιν μεταποιούμεν, ὅπερ ὑπῆρξε μὴ τῶν αἰτιῶν, δι' ἃς ἡμεῖς οἱ εἰρημένοι ἱερεῖς, ταπεινότατοι δοῦλοι ὑμῶν, περιφανέστατοι κύριοι, συνηνέσχμεν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς εἰρημένης οἰκοδομῆς εἰς τὴν παρ' ἄλλων διαχειρίσιν τοῦ πράγματος τούτου· βλέποντες νῦν ἡμεῖς τὴν ἀνάγκην νέας ἐκλογῆς, ἐξαίτουμεθα ὅπως ὑμεῖς, περιφανέστατοι κύριοι, ἐπικυρώσητε ἐπίσης τὴν παρ' ἡμῶν γενομένην ἐκλογὴν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ σεβασμίου κυρίου Νικολάου Λουκάνη καὶ τοῦ ἀρίστου κυρίου Περότα Πολίτου, οἵτινες, μετὰ τοῦ ἀρίστου κυρίου Ἰακώβου Τριβόλη, τῇ ἀξιοῦντι καὶ προθυμίᾳ αὐτῶν, δὲν θέλουσι λείψῃ νὰ ἐπισπεύσωσι τὴν συμπλήρωσιν τῆς οἰκοδομῆς, διὰ τῶν ἐν τῷ ταμείῳ εὐρισκομένων χρημάτων, καὶ διὰ τῶν παρὰ τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὸ ἐξῆς προσφερομένων. Αὕτη δὲ ἡ ἐπικύρωσις νὰ γίνῃ ἐφ' ὅρῳ τοῦ νὰ μὴ δύνανται νὰ πράξωσιν οὗτοι νεωτερισμὸν τινα, ἐν τῷ εἰρημένῳ ναῷ, ἅνευ τῆς συναινέσεως καὶ τῆς συμμετοχῆς ἡμῶν, καὶ νὰ προσπαθῶσι πάντοτε τὴν ὠφέλειαν καὶ τὸ κέρδος αὐτοῦ, καθὼς τῷ ὄντι ἄλλο δὲν ἐπιθυμεῖται, καὶ μετὰ τῆς συνήθους υποχρέωσως τοῦ νὰ δίδωσι λόγον τῆς διαχειρίσεώς των, καὶ τοῦ νὰ ὀρκισθῶσι νὰ μὴ λείψωσι τοῦ καθήκοντός των.

Πρὸς δὲ τὴν εὐμένειαν ὑμῶν, περιφανέστατοι κύριοι, ὑποκλινόμεθα. κτλ.

Τῇ α'. Ιουνίου 1596.

Ἐνεφανίσθησαν ἐνώπιον τῆς περιφανεστάτης Κυβερνήσεως οἱ ἀνωειρημένοι αἰδέσιμοι Βουλγάρεις, καὶ παρουσίασαν τὴν ἀνωτέρω αἵτησιν καὶ ἔκθεσιν, ἐξαίτουμενοι τὰ ἐν ἐκείνῃ, ἣν ἰδόντες καὶ ἀναγνώσαντες οἱ περιφανέστατοι κύριοι, καὶ θεωρήσαντες τὸ περιεχόμενον, ἐπεκύρωσαν τοὺς ἀνωειρημένους σεβασμίους κυρίους Νικολάον Λουκάνη καὶ Περόταν Πολίτην, μετὰ τοῦ σεβασμίου κυρίου Ἰακώβου Τριβόλη, ἐκλεχθέντας ἐπιτρόπους τῆς ἀνωμνησθείσης ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, παρεντιθέμενοι τὴν ἐξουσίαν τῆς ἀρχῆς αὐτῶν, ἕνεκα τῶν παρὰ τῶν εἰρημένων ἐπιτρόπων ὀφειλομένων ὄρων.

Τελευτήσαντος ἐν τούτοις τοῦ Παπᾶ Νικολάου, ἔμεινε μόνος ὁ Ἀρτέμιος, ὅστις διέταξε καὶ ἐτοιχοκλείσθη ἄνοιγμα τι, ὃν ἐν τῷ τοῦ Ἀγίου κουβουκλίῳ, θεωρήσας αὐτὸ ἀπρεπές. Ἐπειδὴ δέ, διαταγῇ τῆς Κυβερνήσεως, τῇ αἰτήσῃ τῶν τότε ἐπιτρόπων, ἐπεβλήθη εἰς αὐτὸν ν' ἀποκαταστήσῃ τὸ ἄνοιγμα, ὡς ἦτο προηγουμένως, ἐπέπληξεν οὗτος αὐτοὺς δι' ἀναφορᾶς, τῇ 17 Σεπτεμβρίου 1604, ἐχούσης ὡς ἐρεξῆς.

Ὅτι οἱ μεγαλοπρεπεῖς κύριοι οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐξουσίαν, ἵνα ἀπαγορεύσωσιν ἢ προστάξωσιν εἰς ἡμᾶς πράγμα τι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησίᾳ· εἶναι μάλιστα ὑπόχρεοι, ἐν τῇ περὶ τὴν οἰκοδόμησιν ἐπιστασίᾳ αὐτῶν, νὰ μὴ νεωτερίσωσι τι, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησίᾳ, ἅνευ τῆς παρ' ἡμῶν ἀδείας, διότι ἡμεῖς ἐξελέξαμεν αὐτοὺς πρὸς ἡμετέραν ἐξασφάλισιν, καὶ πρὸς ἐλάττωσιν τοῦ κόπου ἡμῶν. κτλ.

Ὡς τε ἀπεφασίσθη ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ τὸ ἄνοιγμα μένει εἰσέτι τετοιχισμένον.

Μετέπειτα δέ, τὸ ἔτος 1605, Ἀρτέμιος ὁ Βούλγαρις, κοσμηθεὶς διὰ τῆς ποιμαντικῆς ἀξίως μεγάλου πρωτοπαπᾶ τῆς πόλεως καὶ νήσου, καὶ ἐξακολουθῶν ν' ἀπολαύῃ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πάντων τῶν ὑπὸ τῶν προγόνων αὐτοῦ ἀπολαυομένων, ἐκρινεν ἀπρεπὲς τὸ νὰ φέρηται ἐν ταῖς λιτανείαις, ὡς ἐγένετο ἕως τότε, τὸ περικλεῆς λείψανον τοῦ Ἀγίου εἰς τὰς ἀγκάλας ἐνὸς μόνου ἱερέως ἀσκεπές, διὸ καὶ τὸ σεπτὸν αὐτοῦ πρόσωπον, ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν λαμπάδων καὶ τῶν θυμιαμάτων, εἶχε γίνεαι μυρωπὸν, ὡς σήμερον φαίνεται. Κοινοποιηθέντος δὲ τοῦ εὐσεβοῦς τούτου στοχασμοῦ τῆς αὐτοῦ αἰδουσιμότητος, ἡ ἰδιαιτέρα εὐλάβεια Θωμᾶ τοῦ Μοτζάνεγα, ἐκ Κύπρου τὸ γένος ἔλκοντος, συνέδραμεν ὅπως φερθῇ ἐκ Βενετίας ἡ κρυσταλλίνη θήκη, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐκτίθεται κατ' ἔτος τὸ ἔνδοξον λείψανον, τρεῖς μὲν ἡμέρας κατὰ τὴν ἱερὰν τοῦ Ἀγίου ἑορτήν, τέσσαρας δέ, κατὰ τὰς ἑορτάς τοῦ Μεγάλου Πάσχα, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ὡς προσδιορίζεται διὰ τῆς ἀνωμνηθείσης διαθήκης τῆς αἰοδύμου Ἀσιμίνης Βουλγάρεως· ἔτι δὲ κατὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Βαΐων, καθ' ἣν γίνεται λαμπρὰ λιτανεὶα κύκλῳ τῆς πόλεως, εἰς ἀνάμνησιν τῆς λυτρώσεως ἐκ τῆς πανώλους, ἐξ ἧς ἐκινδύνευσε νὰ ἐξολοθρευθῇ ὁ εὐσεβὴς οὗτος λαὸς (1). Εἰς πάσας δὲ τὰς τε-

(1) Καταχωρίζομεν ἐνταῦθα, περὶ τῆς ἐτησίου λιτανείας τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων, τὴν ἀναφορὰν τῶν Συνδίκων καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς Κυβερνήσεως Κερκύρας. Τὸ Ἰταλικὸν κείμενον ἐξεδόθη ἐν τῇ Βενετῶν τυπωθέντι βιβλίῳ περὶ τῶν ὑποθέσεων τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου καὶ τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων. Per la Famiglia Bulgari juspatriarata della Chiesa e Glorioso Corpo di San Spiridion in Corfu. Al Taglio.

Περιφανιστὰτῃ Κυβέρνῃσις Κερκύρας.

Ἀφοῦ κατὰ διαταγὴν ὑμῶν, περιφανέστατοι κύριοι, ἐτελέσθη πάνδημος λιτανεὶα μετὰ τοῦ λειψάνου τοῦ ἐνδόξου Ἀγίου Σπυρίδωνος, τὴν

λετὰς ταύτας παρευρίσκονται καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς κυβερνήσεως, πολλὰκις καὶ ὁ λατῖνος Ἀρχιεπίσκοπος, πρὸς τοὺς ὁ-

παρελθοῦσαν Κυριακὴν τῶν Βαΐων, ἕνεκα τῆς πανώλους ἥτις εἶχεν ἐν σκίρῃ εἰς τὴν πόλιν ταύτην, καὶ θαυμασίως, διὰ τῆς χάριτος Κυρίου τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τῆς μεσιτεύσεως τοῦ πολυτιμωτάτου καὶ ἱερωτάτου τούτου λειψάνου τοῦ ρηθέντος Ἀγίου, ἔπαυσε, καὶ ἐν ὀλίγῳ καιρῷ ἡλευθερώθημεν· ἐπειδὴ εἶναι νῦν πρέπον νὰ ἐξακολουθῇ ἡ τέλεσις τῆς ρηθείας λιτανείας, κατὰ πᾶν ἔτος, τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων, ἵνα ἐν παντὶ χρόνῳ καὶ εἰς ἕνα ἔκαστον, οἰκισθῇ ἡλικίας ὄντα καὶ ἐσόμενον, τηρηθῇ ἐν τῇ μνήμῃ τὸ μέγα θαῦμα τοῦ ὑψολογμένου τούτου Ἀγίου, καὶ ἡ ρηθεῖσα λιτανεὶα νὰ τελεῖται μετὰ τῆς αὐτῆς μεγαλοπρεπείας, καὶ τὸ ρηθὲν ἀγιώτατον λείψανον νὰ διέρχεται τὰ μέρη τῆς πόλεως, ὡς ἐγένετο τότε, ἀρχομένης τῆς ρηθείας λιτανείας ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, ὅπου μέλλει νὰ τελειώσῃ· ζητοῦμεν ἡμεῖς οἱ Συνδικοί, ἐν ὀνόματι τῆς ἐντιμωτάτης ταύτης Κοινοῦτης, ἀφωσιωμένης δούλης ὑμῶν, περιφανέστατοι κύριοι, νὰ εὐχρεσθῇτε νὰ διατάξῃτε, νὰ τελεῖται ἡ λιτανεὶα αὕτη καθ' ὃν τρόπον ἐτελέσθη τότε, εἰς δόξαν Κυρίου τοῦ Θεοῦ, εἰς τιμὴν τοῦ ρηθέντος Ἀγίου Σπυρίδωνος, καὶ πρὸς διάσωσιν τῆς Γαληνοτάτης Πολιτείας.

Ἰνα δέ, κατ' οὐδένα καιρὸν, οὐδεμία τῶν ἀδελφοτήτων ἐκείνων, αἵτινες συνεκρότησαν ἤδη τὴν λιτανεὶαν, δυνηθῇ νὰ ἀποσυρθῇ καὶ προφασισθῇ, ν' ἀποφανθῇτε, ὑποχρεοῦντες αὐτὰς εἰς τὴν ρηθεῖσαν λιτανεὶαν, κατὰ τὴν ἀγιωτάτην ἐκείνην ἡμέραν, ἐπὶ ποινῇ εἰς οἰκισθῆναι τῶν αὐτῶν ἀδελφοτήτων ἥθελε παρακούσῃ, δοουκάτων εἰκοσιν, ἅτινα θέλουσι ληφθῇ ἀπὸ τοῦ ἐπιτρόπου τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τεθῇ εἰς τὸ ταμεῖον τῶν οἰκοδομῶν τοῦ ρηθέντος Ἀγίου.

Τὸ ἀγιόγραφον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος — Τὸ ἀγιόγραφον τῶν ραπτῶν — Τὸ ἀγιόγραφον τῶν ὑποδηματοποιῶν — Οἱ ἀδελφοὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς Δεσποίνης ἡμῶν τῆς Σπηλαιωτίσσης. Οἱ ἀδελφοὶ τῆς Δεσποίνης ἡμῶν τῆς Ἀντιβουνοιωτίσσης — Τὸ ἀγιόγραφον τοῦ Ἀγίου Νικολάου — Ὁ Αἰδουσιμώτατος Πρωτοπαπᾶς μετὰ τοῦ Κλήρου αὐτοῦ.

Τῇ 21 Ἰουνίου 1630.

Ἡ περιφανεστάτῃ Κυβέρνῃσις ἐδρεύουσα κτλ. Θεωρήσαντες τὴν ἀνωτέρω αἴτησιν, γενομένην παρὰ τῶν ἐντιμωτάτων κυρίων Συνδίκων τῆς

ποίους, ὡς καὶ πρὸς τὸν Πρωτοπαπᾶν καὶ τὸν κληρὸν, διανέμονται κηρία, ὡς ἐπίσης, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1658, εἰς τοὺς ἐπιτρόπους, δικαστάς, συνδίκους καὶ διερμηνεῖς. Οὐδεμία δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ γίνεται τελετή, φθάνουσα εἰς τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν ἀνωμνησθεισῶν, διὰ τὴν ἀνέκφραστον εὐλάβειαν, ἣν οἱ πιστοὶ τρέφουσι πρὸς τὸ λείψανον τοῦ θαυματουργοῦ ἐκεῖνου προστάτου οὐχὶ μόνον τῆς Κερκύρας, ἀλλὰ παντὸς τοῦ στόλου, καὶ ἀπάσης τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ Χριστιανοσύνης, ὡς μαρτυρεῖται διὰ τοῦ πλήθους τῶν εἰς τὸν περικλεσθ' ἐκεῖνον ναὸν προσφερομένων δώρων, καθ' ἃ ὑπερτεροῦσι· μεγάλως οἱ ἁλλοδαποί, περιλαμβανομένης καὶ τῆς Βενετικῆς εὐγενείας, ἐπειδὴ οὔτε ἀρχηγὸς κατὰ θάλασσαν, οὔτε ἀντιπρόσωπος κατὰ γῆν ὑπάρχει, μὴ εἰς τὸν Σπυρίδωνα ἀφιερωτῶν ταπεινῶς τ' ἀναθήματα.

Εἰς τὰς λιτανείας φέρεται συνήθως τὸ θαυματουργὸν τοῦ Ἀγίου λείψανον ὑπὸ τεσσάρων ἱερέων, ὧν δύο μὲν κτήτορες, δύο δὲ μοναχοὶ τῆς τάξεως τοῦ Ἀγίου Βασιλείου, ὡς μετέπειτα προσδιωρίσθη διὰ θεσπίσματος τῆς κυβερνήσεως, τοῦ Προβλεπτοῦ καὶ Καπιτάνου, τὸ ἔτος 1639, τῇ 8 Ἀπριλίου, ὡς ἔπεται.

Οἱ περιφανέστατοι κύριοι ἀπεφάνθησαν, ὅτι κατὰ τὰς λιτανείας τὸ ἅγιον λείψανον θέλει ἀφαιρεθῆαι καὶ φέρεσθαι ὑπὸ δύο

μεγαλοπρεποῦς ταύτης Κοινότητος, οἱ περιφανέστατοι κύριοι παρεδέχθησαν καὶ ἐπεδοκίμασαν αὐτήν, ὡς ἔχει καὶ ὑπάρχει, ἀποφαινόμενοι, ἵνα κατ' ἔτος καὶ ἐπὶ παντὸς τελεῖται ἡ λιτανεὶα πανδήμως καὶ μετὰ τῶν ἀδελφοτήτων ὡς ἐν τῇ αὐτῇ αἰτήσῃ δηλοῦται.

Ἰωάννης Πριούλης Βάσιλος.

Νικόλαος Ζάνης Σύμβουλος.

Ἰάκωβος Δὲ Ρίβα Σύμβουλος.

αἰδεσίμων ἱερέων, κτητόρων τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας, καὶ ὑπὸ δύο ἱερομονάχων, διαφωνοῦντος ὁμῶς τοῦ περιφανεστάτου κυρίου συμβούλου Φιλερίου, ὅστις ἀπορρίπτει τὴν αἴτησιν τῶν ἱερομονάχων, ἕνεκα τοῦ πατρωνικοῦ δικαϊώματος τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων.

Ἡ ἀπαίτησις αὕτη τῶν μοναχῶν, τοῦ νὰ φέρωσι τὸ ἅγιον λείψανον εἰς τὰς λειτανείας, στηρίζεται εἰς τὴν ἀξίωσιν, ὅτι δέθεν ὁ Ἅγιος Σπυρίδων ἀνήκεν εἰς τὴν μοναχικὴν τάξιν τοῦ Ἀγίου Βασιλείου. Ἀλλ' ἀπατῶνται κατὰ τοῦτο, διότι ὁ ἡμέτερος Ἅγιος, ὅτε παρευρέθη εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον, συγκροτηθεῖσαν τὸ Σωτήριον ἔτος 325, ἦτο ἤδη γέρων, ὡς μαρτυροῦσιν ὁ Ῥουφῖνος καὶ ὁ Σωζόμενος, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ζῇ μετὰ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν καθιδρύθη ἡ μοναχικὴ τάξις τοῦ Ἀγίου Βασιλείου, μεταλλάξαντος τὸν βίον τοῦτον τὸ Σωτήριον ἔτος 378, ἐν ἡλικίᾳ τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν. Πιθανώτερον ἴσως ἤθελε δυνηθῇ τις νὰ θεωρήσῃ τὸν Σπυρίδωνα ἀνήκοντα εἰς τὴν τάξιν τοῦ συγχρόνου αὐτοῦ ἀναχωρητοῦ Παχωμίου, λαβόντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὡς περ ποτὲ ὁ Μωϋσῆς, θεῖους νόμους, περὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου, ὡς, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἀναφέρει καὶ ὁ Σούριος.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου. Τὸ δὲ ἔτος 1608, κυβερνήσας ὡς ἀγαθὸς ποιμὴν τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ ὁ Ἀρτέμιος, πλήρης ἐτῶν, ἐκλήθη παρὰ Κυρίῳ τῷ Θεῷ· κατέλιπε δὲ τρεῖς υἱούς, Χριστόδουλον, Πέτρον καὶ Οὐῖκτορα, καὶ τοὺς τρεῖς λαϊκούς, ὥστε ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τῶν Βουλγάρων διέλιπεν ἡ ἱεροσύνη, μέχρι τοῦ ἔτους 1617, καὶ ἠναγκάσθησαν οἱ κτήτορες νὰ ἐκλέξωσιν ἐφημέριον τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν ἀλλότριον τῆς οἰκογενείας των. Συνέβη δὲ τότε εἰς αὐτούς, ὡς περ ἀναγινώσκομεν περὶ τοῦ Λάκωνος παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ.

« Θρέψαι καὶ λυκιδεῖς, θρέψαι κύνας ὥς τυ φάγωντι » (1).

Ὁ ἐφημέριος οὗτος, τῇ εἰσηγήσει τῶν φθονούντων τὸ πολῦτιμον πατρωνικὸν δικαίωμα τῶν Βουλγάρων, προῦκλανε διενέξεις, ὅθεν προήλθον δύο σοβραὶ εἰς τοῦτο ζημίαι· ἡ πρώτη ὑπῆρξεν, ὅτι ἀπῆτήθη ἔκτοτε, διὰ τοὺς γινομένους ἱερεῖς τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου, ἡ παρὰ τῶν κυβερνητῶν τῆς πόλεως ἐπικύρωσις, ὥστε οἱ ἐκλεγόμενοι ὤφειλον πάντοτε νὰ ἀρέσκωσιν εἰς τούτους. Ἡ ἐπὶ τῆς μεταξὺ τῶν κτητόρων καὶ τοῦ ἀλλοτρίου ἐφημερίου διενέξεως ἀπόφασις εἶναι ἡ ἐξῆς.

Τῇ 30 Ἰανουαρίου 1615.

Ἡμεῖς, περιφανεστάτῃ Κυβέρνησις, καὶ ὁ περιφανέστατος Προβλεπτὴς καὶ Καπιτάνος, ἀπόντος τοῦ ἐκλαμπροτάτου κυρίου συμβούλου Φαλερίου. Ἀκροασθέντων ἐν συζητήσει, ἀφ' ἐνὸς μὲν τοῦ κυρίου Χριστοδούλου Βουλγάρως, ἐν ὀνόματι αὐτοῦ καὶ ὁμοδίκων, ἀφ' ἐτέρου δὲ τοῦ αἰδεσίμου παπᾶ Δημητρίου Δούση. κτλ. Ὁ περιφανέστατος Βάϊλος καὶ ὁ περιφανέστατος κύριος Προβλεπτὴς καὶ Καπιτάνος ἀπεφάσισαν νὰ μείνωσιν οἱ κύριοι Βουλγάρεις καὶ ὁμόδικοι, κύριοι τοῦ πατρωνικοῦ δικαίωματος, ὀφείλοντες ὅμως νὰ ἐκλέξωσιν ἱερέα, ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐκκλησίᾳ, ἐντὸς προθεσμίας δεκαπέντε ἡμερῶν, ἐπιδοκιμασθησόμενον ὑπὸ τῶν αὐτῶν περιφανεστάτων κυρίων. Μὴ εὕρισκομένου δὲ ἱερέως, κατ' ἀρέσκειαν τῶν αὐτῶν περιφανεστάτων κυρίων, ὀφείλει νὰ ἐξακολουθήσῃ ὁ αὐτὸς αἰδέσιμος Δούσης ἐφημερεύων ἐν τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ. Διαδηλοῦται δέ, ὅτι ὁ περιφανέστατος κύριος σύμβουλος Λιπαμάνος δὲν συμμορφοῦται πρὸς ταῦτα, γνωμοδοτῶν τὴν παραδοχὴν τῆς αἰτήσεως τῶν εἰρημένων Βουλγάρων.

(1) Θεοκρίτ. Εἰδύλλ. ε'. στίχ. 38.

Τῇ 2 Φεβρουαρίου, τοῦ ἔτους 1615, Χριστόδουλος ὁ Βούλγαρις, ἐν ὀνόματι αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμοδίκων του, ἐνεργήσθη καὶ ἐζήτησε νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἐγκαλεῖται πρὸς τὴν ὑπερέτερον ἀρχὴν κατὰ τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἡδυνήθη νὰ προβῇ τότε ἡ ἐκκλησίς, καὶ ἐπειδὴ ἐντοσούτῳ ὁ Πέτρος, εἷς τῶν ἀδελφῶν Βουλγάρων, ἔμελλε νὰ λάβῃ τὸν ἱερατικὸν βηθμόν, ἠναγκάσθη καὶ οὗτος, πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως, νὰ ἐπιδοκιμασθῇ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, μετὰ τῆς διαφορᾶς ὅμως, ὅτι ὁ ξένος ἐφημέριος εἶχε τὰς ἀποφορὰς περιωρισμένας καὶ προσδιωρισμένας, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ συμβολικοῦ τῆς 27 Αὐγούστου 1613, ἐν ταῖς πράξεσι Φραγκίσκου Βοισινιώτῃ συμβολικογράφου· Πέτρος, ὁ Βούλγαρις, ὅμως, ὡς πᾶντων, ἔγινε παραδεκτὸς μετὰ ἐξουσίας ν' ἀπολαύῃ αὐτὰς πληρέστατα, ὡς ἀληθὴς κτήτωρ. Ἡ ἀπόφασις τῆς κυβερνήσεως εἶναι ἡ ἐξῆς.

Ἡμεῖς, Κυβέρνησις τῆς Κερκύρας, Προβλεπτὴς καὶ Καπιτάνος.

Ἐπειδὴ οἱ ὁμόδικοι τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων, ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, ὡς κτήτορες τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἐνδόξου Ἀγίου Σπυριδῶνος, ἐξέλεξαν τὸν αἰδεσιμώτατον παπᾶ Πέτρον Βούλγαριν, ἓνα τῶν αὐτῶν ὁμοδίκων, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν γενομένων σημειώσεων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ καγκελλαρίᾳ, ἐπίσης δυνάμει τῆς ἡμετέρας προκηρύξεως, καὶ ἐπειδὴ πρέπει νὰ ἐπιδοκιμάζῃται πάντοτε ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Αὐτοῦ Γαληνότητος ἡ παροῦσα καὶ πᾶσα ἄλλη ἐκλογὴ, γνωρίζοντες ὅμως ἡμεῖς πόσον δικαίως καὶ ἐλλόγως ἔγινεν ἡ παροῦσα, τόσον διὰ τὰ ἐντιμα καὶ ἄξια προσόντα τοῦ ἐκλεγμένου, ὅσον διότι εἶναι οὗτος τῆς αὐτῆς οἰκογενείας τοσοῦτον ἀξιωμαθὸς καὶ ἐνδιαφερομένης περὶ τοῦ λειψάνου, λόγος μόνος δυνάμενος καὶ ὀφείλων πάντοτε νὰ παρακινήσῃ ἕκαστον νὰ προτιμήσῃ τοῦτον τῆς οἰκογενείας ὑπὲρ πάντα ἄλλον, διὰ τοῦτο παρε-

δέχθημεν, ἐπεδοκιμάσαμεν καὶ ἐπεκυρώσαμεν τὴν ἐκλογὴν ταύτην, ὥστε νὰ δύναται ν' ἀπολαύῃ ὅλας αὐτὰς τὰς ὠφελείας, τὰς χρήσεις καὶ τὰς ἀποφορὰς, ὅσαι προσήκουσι καὶ ἀνήκουσιν εἰς ἀληθὴ κύριον καὶ ἐφημέριον, καὶ ὡς ἀπήλαυσαν πάντοτε οἱ ἄλλοι προκάτοχοι καὶ πρόγονοι αὐτοῦ· βέβαιοι ὄντες, ὅτι παρ' αὐτοῦ θέλει ἐκτελεῖσθαι ἡ ἔντιμος λειτουργία τῶν ἁγίων μυστηρίων καὶ τῶν θείων ἱερουργιῶν, ὡς ἀρμόζει εἰς τὴν θείαν λατρείαν καὶ εἰς τὴν μεγάλην εὐλάβειαν, ἥτις διηνεκῶς ἐξασκεῖται ἐν αὐτῇ. Διατάττομεν δὲ εἰς τὸν αἰδέσιμον παπᾶ Δημήτριον Δούσην, πρῶην ἐφημέριον, νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν εἰρημένον αἰδέσιμον Βούλγαριν πάντα τὰ ἄμφια καὶ πᾶν ὅ, τι ἀνήκει εἰς τὴν εἰρημένην ἐκκλησίαν, ἅτινα παρεδόθησαν εἰς αὐτόν, ὑπὸ τῶν σεβασμίων κυρίων ἐπιτρόπων, διαταγῇ τῶν ἡμετέρων προκατόχων, δίδοντες εἰς τὸν εἰρημένον Δούσην τὴν ἄδειαν ν' ἀναχωρήσῃ.

Ἐδόθη τῇ 3 Μαρτίου 1617.

Ἱερώνυμος Λορεδάνος, Βαῖλος.

Ἀντώνιος Κιουρᾶν, Προβλεπτής καὶ Καπιτάνος.

Βικέντιος Βραγαδίνος, Σύμβουλος.

Ὁκταβιανὸς Βατάλιας, Σύμβουλος.

Νικόλαος Καβοδίστριας, φύλαξ.

Δὲν πύχριστήθη ἡ οἰκογένεια τῶν Βουλγάρων διὰ τοῦ θεσπίσματος τούτου, καὶ τοὶ παραχωροῦντες τὴν ἀπόλαυσιν ὅλων τῶν ὠφελειῶν, καὶ ἀποφορῶν, ὑπὸ τῶν προγόνων αὐτῆς ἀπολαυομένων. Προσέχθη λοιπὸν ἡ ἐκκλησία ἐνώπιον τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ Ἰούστου Ἀντωνίου Βελενίου, καὶ ἐν δικαστικῇ συζητήσει, μετὰ τοῦ δημοσίου συνηγόρου, ἐπεμβάντος ὑπὲρ τῶν κυβερνητῶν, ἐπέτυχεν ἡ οἰκογένεια αὕτη τὴν ἀκύρωσιν τῆς μνησθείσης ἀποφάσεως, καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ πατρωνικοῦ δικαίωματος τῶν Βουλγάρων, ἀναγνωρισθέντος

ἐλευθέρου, ἀπολύτου καὶ ἀνεξαρτήτου, ἐπειδὴ σκοπὸς τῆς Γαληνοτάτης Πολιτείας εἶναι ν' ἀπολαμβάνῃ ἕκαστος ἐλευθέρως ἐν τῷ κράτει αὐτῆς τὰ ἑαυτοῦ. Ἡ ἀπόφασις εἶναι ἡ ἐξῆς.

Τῇ 18 Δεκεμβρίου 1621 ἔ. ν. Κερκύρα.

Ὁ περιφανέστατος καὶ ἄριστος κύριος Ἰούστος Ἀντώνιος Βελένιος, Γενικὸς Προβλεπτής τῆς Ἰστρίας, Δαλματίας καὶ Ἀλβανίας ἐν τῷ Κόλπῳ, καὶ τῶν τριῶν νήσων τῆς Ἀνατολῆς, μετ' ἐξουσίας Γενικοῦ κατὰ θάλασσαν Καπιτάνου, ἐδρεύων κτλ. Ἀκούσας ἐν δικαστικῇ συζητήσει, ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸν κύριον Χριστόδουλον Βούλγαριν, ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, ἀδελφῶν καὶ ἄλλων ὁμοδικῶν τῆς πατρωνείας τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἐνδόξου Ἀγίου Σπυρίδωνος, αἰτοῦντα τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀποφάσεως τῆς περιφανεστάτης Κυβερνήσεως, Προβλεπτοῦ καὶ Καπιτάνου, τῆς 30 Ἰανουαρίου 1615, κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο (διότι κατὰ τὸ λοιπὸν ἡ εἰρημένη ἀπόφασις διακρατεῖ τὴν οἰκογένειαν ἐν τῷ δικαιώματι αὐτῆς) ἐνθα οἱ εἰρημένοι περιφανέστατοι κύριοι ἐπιφυλάττουσιν εἰς ἑαυτοὺς τὴν ἐπιδιοικησίαν τοῦ ἱερέως· μὴ συμμορφουμένου εἰς ταύτην τοῦ περιφανεστάτου συμβούλου Αἰπαμάνου, καθὼς ἀποφάσεως ζημιούσης τὰ δικαιώματα τῶν Βουλγάρων, ἅτινα οὗτοι ἔχουσιν ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐκκλησίᾳ· ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀκούσας τὸν ἄριστον δημόσιον συνήγορον, ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τῆς εἰρημένης περιφανεστάτης Κυβερνήσεως, ζητοῦντα τὴν ἐπικύρωσιν τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως, διὰ τῶν ἐπιφερθέντων καὶ ἀναφερθέντων λόγων καὶ αἰτίων· Θεωρήσας τὴν εἰρημένην ἀπόφασιν μετὰ τῶν ἐγγράφων, ἅτινα ἐπικαλεῖται· Θεωρήσας μίαν κλῆσιν διὰ κηρύξεως, γενομένην, αἰτήσας τῶν εἰρημένων κυρίων Βουλγάρων, ἐν ὀνόματι, ὡς ἀνωτέρω, πρὸς πάντας τοὺς δυναμένους νὰ ἐνδιαφέρωνται ἐν τῇ τριακτῇ ἀποφάσει· Θεωρήσας ἐγγραφά τινα περὶ τόπων ἀποκτηθέντων ὑπὸ τοῦ ποτὲ Σταματίου Βουλγάρως, ἐν ὁ-

νόματι τῆς ἐκκλησίας, ὡς κτήτορες καὶ οἰκοδομητοῦ αὐτῆς, ὅπου αὕτη τὸ πρῶτον ὑπῆρξεν, γενόμενα τὸ 1541, Νοεμβρίου 16, παρὰ τῷ κυρίῳ Πέτρῳ Βραγιαννίτῃ συμβολαιογράφῳ, καὶ τὸ 1543, Ἰουνίου 27, παρὰ τῷ κυρίῳ Ματθαίῳ Παραστάτῃ συμβολαιογράφῳ. Θεωρήσας τὰ δελτία τῆς παραδόσεως τοῦ γηπέδου, ὅπου, κατὰ τὸ παρόν, εἶναι οἰκοδομημένη ἡ ἐκκλησία, ἐγερθεῖσα κατ' ἀρχάς ὑπὸ τοῦ εἰρημένου ἱερέως ἐκ σανίδων, παραδόσεως γενομένης, ἀντὶ τοῦ τόπου τῆς ἤδη καταστραφείσης, εἰς τοὺς αἰδεσίμους ἀδελφοὺς παπᾶ Νικόλαον καὶ Ἀρτέμιον Βουλγάρεις, μετὰ τὴν νέαν ὀχύρωσιν, τὴν γενομένην, κατὰ τὸ 1577, τῇ 4 Δεκεμβρίου. Θεωρήσας ἐπίσης πολλὰ ἄλλα ἔγγραφα, προσαχθέντα ὑπὸ τῶν μερῶν, ἐν τῇ συζητήσει, δι' ὧν ἀποδεικνύεται τὸ πατρωνικὸν δικαίωμα τῶν εἰρημένων Βουλγάρων, τόσον ἐπὶ τοῦ εἰρημένου ἁγίου λειψάνου, ὅσον ἐπὶ τῶν γηπέδων καὶ οἰκοδομῶν τῆς ἐκκλησίας, καὶ διὰ τὴν ἀρχαίαν καὶ διηνεκῆ κατοχὴν καὶ κυριότητα ἐπιβεβαιωθεῖσαν ὑπὸ δημοσίων ἐπικυρώσεων. Ἡ περιφανεστάτη αὐτοῦ Ἐξοχότης ὅσα δεῖ ἰδὼν, κτλ. ἠκύρωσε τὴν εἰρημένην ἀπόφασιν τῆς 13 Ἰανουαρίου κατὰ τὸ μέρος ὅπου ἡ περιφανεστάτη Κυβέρνησις, Προβλεπτῆς καὶ Καπιτάνος, ἐπιφυλάττει εἰς ἐαυτὴν τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ παρὰ τῶν κτητόρων ἐκλεγομένου ἱερέως, ὀρίζουσα ν' ἀφίνεταί πάντοτε εἰς τοὺς κτήτορας ἐλευθέρᾳ καὶ ἀπόλυτος ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἱερέως, ἄνευ ἄλλης ἐπικυρώσεως.

Ἰουστός Ἀντώνιος Βελένιος, Γενικὸς Προβλεπτῆς.

Ἰωάννης Βαπτιστῆς Μαρτινέλλης,

Βοηθὸς τῆς Γραμματείας.

Τοιοιτοτρόπῳ ἱκανοποιηθείσης τῆς πρώτης κατὰ τοῦ κτητορικοῦ δικαίου ζήτησιν, ἐμεινεν ἡ δευτέρα, ἥγουν ἡ παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐπικύρωσις τῶν ἐπιτρόπων,

οἵτινες, εἰσαχθέντες τῇ 5 Μαρτίου 1613, ἐπεκυρώθησαν τῇ 17 Μαΐου ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἱερεὺς τῆς οἰκογενείας, καὶ ὅτι ἐκ τούτου, ὡς ἐλέγετο, οἱ λαῖκοι ἀπήλαυνον τὰς ἀποφορὰς τῆς ἐκκλησίας, ἄκτινες, ὑπὸ τῶν Συνοδικῶν διατάξεων καὶ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς, προσδιρίζονται εἰς μόνον τοὺς κληρικούς. Διετείνετο δὲ περὶ τούτου ἡ τότε κυβέρνησις, « ὅτι ἤθελε νὰ ἄρῃ τοιαύτην κατάχρησιν, » οὐχὶ ἐπ' ἄλλῳ δικαίωματι, ἐξουσίᾳ ἢ δικαιοδοσίᾳ, ἀλλὰ μόνον ὡς κυβέρνησις καὶ φύλαξ τῆς πόλεως ἀπάσης ». Αὗται εἶναι λέξεις τοῦ ἐντάλματος τῆς 18 Φεβρουαρίου 1613 (1). Ἐπὶ δὲ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῶν αὐτῶν ἐπιτρόπων ἔλεγε τὰ ἑξῆς. « Ὅτι διὰ τῆς ἐξουσίας ἣν ἔχει (ἡ κυβέρνησις) ἐπὶ τοῦ » ἀνατολικοῦ θρησκευματος, συμφώνως μετὰ τῶν συνταγμάτων τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ τῶν θεσπισμάτων τῶν ἱερῶν » καὶ ἁγίων Συνόδων, τῶν ἀφορώντων τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, » καὶ ἰδίως, συμφώνως μετὰ τοῦ θεσπίσματος τῆς πρώτης ἐν » Νικαίᾳ Συνόδου, ἔνθα παρευρίσκειτο καὶ οὗτος ὁ Ἅγιος Πατήρ, μετὰ τῶν συγκροτησάντων αὐτὴν τριακοσίων δεκα » σκτῶ Ἁγίων Πατέρων, θεωροῦντες βέβαιον ὅτι ὁ, περ ἐπε » δοκίμασε καὶ διέταξεν, ὑπάρχων ἐπὶ γῆς, νῦν ἐν τοῖς οὐ » ρανοῖς ἐπιθυμεῖ νὰ γινώσκῃ ἐκτελούμενον, καὶ πολλῶ μᾶλλον πιστεύοντες ὅτι ἐν ᾧ ὁ Ἅγιος ὕψωσε τὴν φωνὴν αὐτοῦ, λέγων γένοιτο, γένοιτο, ὅτε ἐν τῇ ἀγίᾳ ἐκείνῃ » Συνόδῳ ἀνθεματίζοντο ὅσοι λαῖκοι ἐλάμβανον καὶ μετέβαλλον εἰς ἰδίαν αὐτῶν χρῆσιν τὰς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τοὺς Ἁγίους αὐτοῦ προσφερομένας ἐλεημοσύνας, πρὸς συντήρησιν τῶν ἱερῶν, τῶν τελούντων τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας, » καὶ μεταδιδόντων τὰ ἅγια μυστήρια, νομίζομεν ἡμεῖς ὑπο-

(1) Δι' οὗ πιθανῶς διατάτατο ἡ τῶν ἐπιτρόπων ἐκλογὴ.

» χρεωμένους νὰ παρέξωμεν τὸ ἔργον ἡμῶν, ἢ α ἢ φωνὴ ἐκεί-
» νη ὑπακουσθῇ » (1).

Τίς δὲν βλέπει, ὅτι, ἀφ' οὗ ὑπάρχουσι νῦν ἱερεῖς τῆς οἰκο-
γενείας, ἄνευ ἀνάγκης τῆς παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐπικυρώσεως,
ἀλλ' αὐτοδικαίως, δυνάμει τῆς πατρωνείας αὐτῶν, ὑπηρετοῦν-
τες τὸν σεπτὸν ἐκείνον ναόν, καὶ ἀόκνως τελούντες τὰς ἱερὰς
ἀκολουθίας, ἔπαυσε πλέον ἡ κατάχρησις τῶν λαϊκῶν, οἵτινες
ἀρκοῦνται μόνον, πρὸς ἀναγνώρισιν τοῦ δικαίωματος αὐτῶν,
εἰς τὸ ἐτησίως πρὸς αὐτοὺς στελλόμενον κηρίον, τὴν ἡμέραν
τοῦ Ἁγίου καὶ Μεγάλου Σαββάτου, παρὰ τῶν ἐφημερίων τῆς
ἐκκλησίας, καὶ ὅτι ἀφ' οὗ ἔπαυσεν ἡ κατάχρησις παύει καὶ
ὁ λόγος τοῦ ἕνεκα αὐτῆς γενομένου διορισμοῦ τῶν ἐπιτρόπων;

Παράδοξον εἶναι, ὅτι ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀποπειρῶνται νὰ
καταστήσωσι τοὺς ἐφημερίους κτήτορας εἰς θέσιν κατ' οὐδὲν
διάφορον ἐκείνης εἰς ἣν ἤθελεν εὑρεθῇ οἷος δήποτε ἱερεὺς ξέ-
νος, οὐδὲν δικαίωμα ἔχων, μάλιστα εἰς θέσιν χειροτέρην τῶν
ξένων ἱερέων, ἐν ᾧ αἱ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ὑπάρχουσι ἐκκλη-
σίαι καὶ μοναὶ, ὑπὸ τὴν πατρωνεῖαν τοῦ δημοσίου, καίτοι ἔ-
χουσαι σημαντικὰ εἰσοδήματα, διανέμονται εἰς τούτους παρὰ
τοῦ Κράτους, καὶ ἀπολαύουσι πληρέστατα ταῦτα, ἕνεκα μόνον
τοῦ ἱερατικοῦ αὐτῶν προνομίου, ἂν καὶ μὴ κτήτορες ἀλλ'
λά ξένοι.

Δὲν ἠδύναντο ἐπομένως οἱ κτήτορες νὰ ὑποφέρωσι σιωπη-
λῶς τοιαύτην δευτέραν ζημίαν, οὐχ' ἦττον μεγαλητέραν τῆς
πρώτης, καὶ ἐπομένως ἐκκαλέσθησαν πρὸς τὴν ἀνωτέραν ἀρ-
χήν, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 20 Ἰανουαρίου
1615, ἐμφανισέως τῶν.

(1) Ἠδύναντο ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι οὐδὲν περὶ
τοῦ θεσπίσματος τούτου γνωρίζεται ὑπάρχον εἰς τὰς πράξεις τῆς πρώ-
της ἐν Ν. καὶ Χ. Συνόδου.

Μέχρι τοῦδε μεταπράσκαμεν πιστῶς τὸν συγγραφεὰ τῆς πα-
ρούσης ἐκθέσεως· ἐντεῦθεν ὅμως εἰς τὰς ἐπομένας πέντε ἢ 25
σελίδας εἰσχωρεῖ οὗτος παντάπασιν εἰς τὰ καθέκαστα τοῦ δι-
καστικοῦ ἀντικειμένου τῆς τῶν κτητόρων πρὸς τοὺς ξένους ἐπι-
τρόπους καὶ πρὸς τὴν ἐγγώριον κυβερνήσιν διενέξεως, ὅπερ
δὲν εἶναι πλέον ἐνδιαφέρον, ἀφοῦ ἡ μακροχρόνιος ἐκείνη διέ-
νεξις πρὸ πολλοῦ ἐλύθη. Ἡμεῖς λοιπὸν θέλομεν σημειώσαι μόνον,
ὅτι ἀφοῦ ἡ οἰκογένεια τῶν Βουλγάρεων ἐπὶ πολλὰ ἔτη
διὰ τῆς νομιμότητος ἐπροσπάθησε νὰ καταπαύσῃ τὴν κυβερνη-
τικὴν ἐπέμβασιν καὶ τὰς ἀξιώσεις τῶν ξένων ἐπιτρόπων, δι' ὧν
προσεκρούετο καιριώτατα τὸ κτητορικὸν αὐτῆς δικαίωμα, ἀπέ-
λαβε τέλος δικαιοσύνην. Καὶ πρῶτον, τῇ 7 Δεκεμβρίου 1679,
ὁ Γενικὸς Προβλεπτής Ἀνδρέας Κορνάρος, ἐπιτετραμμένος πα-
ρὰ τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα, διὰ θεσπίσματος κανονίζοντος
τὴν διαχείρισιν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, διέτα-
ξε, πρὸς τοὺς ἄλλοις, νὰ προστεθῇ εἰς τοὺς τέσσαρας ξένους
ἐπιτρόπους ἕτερος, λαμβανόμενος ἐκ τῶν μελῶν τῆς οἰκογε-
νείας τῶν κτητόρων, ἄνευ τῆς συμμεθέξεως τοῦ ὁποίου οὐδὲν
νὰ δύνανται οἱ τέσσαρες νὰ πράξωσιν· ἀπαγορεύων ὅμως καὶ
εἰς τὸν ἐπίτροπον Βούλγαριν πᾶσαν οικονομικὴν διαχείρισιν.
Μετὰ ταῦτα ὁ Γενικὸς Προβλεπτής τῆς θαλάσσης, μετ' ἐξου-
σίας Γενικοῦ Καπιτάνου, Αὐγουστίνος Σαγρέδος, διὰ Ἀποφάν-
σεως τῆς 5 Ἰουλίου 1711, προσθέτων ἄλλας περὶ τῆς ἐκκλη-
σίας διατάξεις, περιώρισεν εἰς δύο μόνους τὸν ἀριθμὸν τῶν
ξένων ἐπιτρόπων, ἐκλεγομένων μὲν ὑπὸ τῶν κτητόρων, ἐπι-
κυρουμένων δὲ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως. Τροπολογηθείσης βρα-
δύτερον τῆς Ἀποφάνσεως ταύτης, τῇ 20 Φεβρουαρίου 1721,
ἐξησφαλίσθη εἰς τοὺς κτήτορας τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀποφασί-
ζωσιν αὐτοί, καὶ οὐχὶ οἱ ἐπίτροποι, περὶ παντὸς μέτρου ἀπαι-
τουμένου πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἱεροπραξιῶν καὶ πρὸς τὴν

» χρεωμένους νὰ παρέξωμεν τὸ ἔργον ἡμῶν, ἵνα ἡ φωνὴ ἐκεῖ-
» νη ὑπακουσθῇ » (1).

Τίς δὲν βλέπει, ὅτι, ἀφ' οὗ ὑπάρχουσι νῦν ἱερεῖς τῆς οἰκο-
γενείας, ἄνευ ἀνάγκης τῆς παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐπικυρώσεως,
ἀλλ' αὐτοδικαίως, δυνάμει τῆς πατρωνείας αὐτῶν, ὑπηρετοῦν-
τες τὸν σεπτὸν ἐκεῖνον ναόν, καὶ ἀόκνως τελούντες τὰς ἱερὰς
ἀκολουθίας, ἔπαυσεν πλέον ἢ κατὰχρησις τῶν λαϊκῶν, οἵτινες
ἀρκοῦνται μόνον, πρὸς ἀναγνώρισιν τοῦ δικαίωματος αὐτῶν,
εἰς τὸ ἐτησίως πρὸς αὐτοὺς στελλόμενον κηρίον, τὴν ἡμέραν
τοῦ Ἁγίου καὶ Μεγάλου Σαββάτου, παρὰ τῶν ἐφημερίων τῆς
ἐκκλησίας, καὶ ὅτι ἀφ' οὗ ἔπαυσεν ἡ κατὰχρησις παύει καὶ
ὁ λόγος τοῦ ἕνεκα αὐτῆς γενομένου διορισμοῦ τῶν ἐπιτρόπων;

Παράδοξον εἶναι, ὅτι ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀποπειρῶνται νὰ
καταντήσωσι τοὺς ἐφημερίους κτήτορας εἰς θέσιν κατ' οὐδὲν
διάφορον ἐκείνης εἰς ἣν ἤθελεν εὑρεθῇ οἷος δὴποτε ἱερεὺς ξέ-
νος, οὐδὲν δικαίωμα ἔχων, μάλιστα εἰς θέσιν χειροτέρην τῶν
ξένων ἱερέων, ἐν ᾧ αἱ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ὑπάρχουσι ἐκκλη-
σίαι καὶ μοναί, ὑπὸ τὴν πατρωνείαν τοῦ δημοσίου, καίτοι ἔ-
χουσι σημαντικὰ εἰσοδήματα, διανέμονται εἰς τούτους παρὰ
τοῦ Κράτους, καὶ ἀπολαμβάνουσι πληρέστατα ταῦτα, ἕνεκα μό-
νον τοῦ ἱερατικοῦ αὐτῶν προνομίου, ἂν καὶ μὴ κτήτορες ἄλ-
λὰ ξένοι.

Δὲν ἠδύναντο ἐπομένως οἱ κτήτορες νὰ ὑποφέρωσι σιωπη-
λῶς τοιαύτην δευτέραν ζημίαν, οὐχ' ἥττον μεγαλύτεραν τῆς
πρώτης, καὶ ἐπομένως ἐκκλησίσθησαν πρὸς τὴν ἀνωτέραν ἀρ-
χὴν, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 20 Ἰανουαρίου
1615, ἐμφανισεῶς τῶν.

(1) Ἰδύνατο ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι οὐδὲν περὶ
τοῦ θεσπίσματος τούτου γνωρίζεται ὑπάρχον εἰς τὰς πράξεις τῆς πρώ-
της ἐν Νικαίᾳ Συνόδου.

Μέχρι τοῦδε μετεφράσαμεν πιστῶς τὸν συγγραφέα τῆς πα-
ρούσης ἐκθέσεως· ἐντεῦθεν ὅμως εἰς τὰς ἐπομένας πάντε ἡ εἰς
σελίδας εἰσχωρεῖ οὗτος παντάπασι εἰς τὰ κατέκαστα τοῦ δι-
καστικοῦ ἀντικειμένου τῆς τῶν κτητόρων πρὸς τοὺς ξένους ἐπι-
τρόπους καὶ πρὸς τὴν ἐγγώριον κυβέρνησιν διενέξεως, ὅπερ
δὲν εἶναι πλέον ἐνδιαφέρον, ἀφοῦ ἡ μακροχρόνιος ἐκείνη διέ-
νεξις πρὸ πολλοῦ ἐλύθη. Ἡμεῖς λοιπὸν θέλομεν σημειώσαι μόνον,
ὅτι ἀφοῦ ἡ οἰκογένεια τῶν Βουλγάρων ἐπὶ πολλὰ ἔτη
διὰ τῆς νομιμότητος ἐπροσπάθησε νὰ καταπαύσῃ τὴν κυβερνη-
τικὴν ἐπέμβασιν καὶ τὰς ἀξιώσεις τῶν ξένων ἐπιτρόπων, δι' ὧν
προσεκρούετο καιριώτατα τὸ κτητορικὸν αὐτῆς δικαίωμα, ἀπέ-
λαβε τέλος δικαιοσύνην. Καὶ πρῶτον, τῇ 7 Δεκεμβρίου 1679,
ὁ Γενικὸς Προβλεπτὴς Ἀνδρέας Κορνάρος, ἐπιτετραχμένος πα-
ρὰ τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα, διὰ θεσπίσματος κανονίζοντος
τὴν διαχείρισιν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, διέτα-
ξε, πρὸς τοὺς ἄλλοις, νὰ προστεθῇ εἰς τοὺς τέσσαρας ξένους
ἐπιτρόπους ἕτερος, λαμβανόμενος ἐκ τῶν μελῶν τῆς οἰκογε-
νείας τῶν κτητόρων, ἄνευ τῆς συμμεθέξεως τοῦ ὁποίου οὐδὲν
νὰ δύνανται οἱ τέσσαρες νὰ πράξωσιν· ἀπαγορεύων ὅμως καὶ
εἰς τὸν ἐπίτροπον Βούλγαριν πᾶσαν οικονομικὴν διαχείρισιν.
Μετὰ ταῦτα ὁ Γενικὸς Προβλεπτὴς τῆς θαλάσσης, μετ' ἐξου-
σίας Γενικοῦ Καπιτάνου, Λύγουστίνος Σαγρέδος, διὰ Ἀποφάν-
σεως τῆς 5 Ἰουλίου 1711, προσθέτων ἄλλας περὶ τῆς ἐκκλη-
σίας διττάξεις, περιώρισεν εἰς δύο μόνους τὸν ἀριθμὸν τῶν
ξένων ἐπιτρόπων, ἐκλεγομένων μὲν ὑπὸ τῶν κτητόρων, ἐπι-
κυρουμένων δὲ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως. Τροπολογηθείσης βρα-
δύτερον τῆς Ἀποφάνσεως ταύτης, τῇ 20 Φεβρουαρίου 1731,
ἐξησφαλίσθη εἰς τοὺς κτήτορας τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀποφασί-
ζωσιν αὐτοί, καὶ οὐχὶ οἱ ἐπίτροποι, περὶ παντὸς μέτρου ἀπαι-
τουμένου πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἱεροπραξιῶν καὶ πρὸς τὴν

συντήρησιν τῆς ἐκκλησίας, τῇ ἐπικυρώσει ὅμως τῆς κυβερνήσεως (1). Ἐν τούτοις, αἱ παρ' αὐτῆς γενόμεναι πρὸς τὸ κράτος σημαντικαὶ ὑπηρεσίαι καὶ θυσίαι ἐνεθάρρουν τὴν οἰκογένειαν τῶν Βουλγάρων νὰ προστρέξῃ πρὸς τὴν κυρίαρχον ἐξουσίαν παραπονουμένη κατὰ τῶν καταχρήσεων, δι' ὧν συχνάκις προσεβλήθη τὸ πατρωνικὸν δικαίωμα, καὶ νὰ παρουσιάσῃ ἔγγραφον, ἐξ ἑνδεκα κεφαλαίων συνιστάμενον, καὶ περιέχον τὰ προνόμια ὑπὲρ ὧν ἐζήτηι αὕτη τὴν παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐξασφάλισιν· καὶ ἔτυχε, τῷ ὄντι, τῆς ἐπικυρώσεως αὐτῶν, παρὰ τῆς Βενετικῆς Γερουσίας, διὰ Δουκικῶν γραμμάτων τῆς 11 Ἰουλίου 1750, δημοσιευθέντων ἐν τῇ πόλει τῆς Κερκύρας παρὰ τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ, τῇ 25 Μαΐου 1751, προστατομένης τῆς ἐν παντὶ χρόνῳ πλήρους καὶ ἀκριβοῦς αὐτῶν τηρήσεως. Μεταξὺ τῶν προνομίων τούτων, ἅτινα τοιοῦτοτρόπως ἐλάβανον ἐπίσημον καθιέρωσιν, ἀνεγνωρίζετο ὅτι ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος εἶχε διακηρυχθῇ Σταυροπήγιον (2). Ἐπὶ τέλους δέ, διὰ ῥητῆς διατάξεως, ἡκυροῦτο πᾶσα προηγουμένη πρᾶξις, παρὰ οἰουδήποτε καταχρηστικῶς γενομένη, ἐπὶ βλάβῃ τῆς εἰρημένης πατρωνείας, οὔσης πλήρους καὶ ἀποτελούσης διηνεκὲς καταπίστευμα, καὶ ἀπηγορεύετο εἰς πάντα

(1) Ὑπάρχει ἔκτοτε Βιβλίον τῆς Οἰκογενείας ἔνθα καταγράφονται αἱ ἀσφαῖσεις αὐτῆς.

I. K. B.

(2) Ὀνομάζονται οὕτως αἱ ἐκκλησίαι, αἵτινες δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸν ἱεράρχην τοῦ τόπου ἔνθα εὐρίσκονται, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τὸν ὑπέρτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. — Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τοῦ τοῖχου ὀπισθεν τοῦ ἁγίου Βήματος εὐρῆται ἔτι τὸ σύμβολον τοῦ Σταυροπηγίου συνιστάμενον εἰς Σταυρὸν σχηματισθέντα διὰ μικρῶν λεκάνων πεπιγμένων ἐν τῇ τοίχῳ.

I. K. B.

δημόσιον Παραστάτην, τακτικὴν ἢ ἑκτακτον περιβεβλημένον ἐξουσίαν, νὰ πράξῃ νεωτερισμὸν τινι, ἐναντίον εἰς τὰ χρηγθέντα κεφάλαια.

Διὰ τῶν ἤδη λεχθέντων, δηλώσαντες ἀρκούντως πῶς ἡ οἰκογένεια τῶν Βουλγάρων κατέχει, πατρωνικῶ δικαίωματι, τὸ ἱερὸν λείψανον καὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θαυματουργοῦ Πολιοῦχου τῆς Κερκύρας, ὀφείλομεν νῦν νὰ προσθέσωμεν ὀλίγα τινα περὶ τῶν λιτανειῶν τοῦ ἐνδόξου Ἀγίου, καὶ περὶ ἄλλων τινῶν γεγονότων, ἐξ ὧν καταδεικνύεται εἰς ποῖαν τιμὴν εἶχον αὐτόν, καὶ τὸν νὰν αὐτοῦ, οὐχὶ μόνον οἱ Ὀρθόδοξοι, ἀλλὰ καὶ οἱ κρατοῦντες τότε Βενετοί. Ἐπειδὴ δὲ ἀνωτέρω ἐσημειώσαμεν τὰ περὶ τῆς λιτανείας τῆς Κυριακῆς τῶν Βατῶν, μεταβρίνομεν νῦν εἰς τὴν μετ' ἐκείνην καθιερωθεῖσαν τελετὴν διὰ τὴν λαοσωτήριον ἡμέραν τῆς 11 Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1716.

Ἐκτραγέντος πολέμου μεταξὺ Βενετικῆς Πολιτείας καὶ Ὀθωμανικῆς Πύλης, οἱ Τοῦρκοι, γενόμενοι κύριοι τῆς Πελοποννήσου, ἐστράτευσαν τὸ 1716 κατὰ τῆς Κερκύρας, ἥτις δεινὴν ὑπέστη πολιορκίαν, ἀπὸ τῆς 25 Ἰουνίου μέχρι τῆς 11 Αὐγούστου, στραταρχοῦντος τῶν Βενετικῶν δυνάμεων τοῦ περιλλεοῦς κόμητος Ἰωάννου Μαθθία Σχουλεμβούργου. Διαρκούσης τῆς πολιορκίας, ὡς καὶ προηγουμένως ἐν τῷ ὑπὲρ τῆς Κρήτης πολέμῳ, πολλὰς παρέσχον ὑπηρεσίας τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων προσωπικοὺς ὑποστάντα κινδύνους (1). Οἱ

(1) Πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἀνωτέρω λεγομένων σημαιοῦμεν τὰς ἐπομένας περικοπὰς ἐπισήμων τινῶν ἐγγράφων, περὶ πράξεων οὐχὶ ἀσημάντων ὡς πρὸς τὴν πάτριον ἱστορίαν.

Τῇ 5 Νοεμβρίου 1659. Πιστοποιητικὸν τοῦ Γενικοῦ Καπιτάνου Φραγκίσκου Μαυροκρηνοῦ. Μαρτυρεῖ ὅτι ὁ ἱερεὺς Σπυρίδων δ Βούλγαρις προσφέρει εἰς τὴν κυβερνήσιν νὰ στρατολογήσῃ ἀριθμὸν τινα ἐξορίστων τῶν τριῶν νήσων τῆς Ἀνατολῆς, καὶ νὰ μεταβῇ μετὰ τούτων εἰς τὸν στό-

συντήρησιν τῆς ἐκκλησίας, τῇ ἐπικυρώσει ὅμως τῆς κυβερνήσεως (1). Ἐν τούτοις, αἱ παρ' αὐτῆς γενόμεναι πρὸς τὸ κράτος σημαντικαὶ ὑπηρεσίαι καὶ θυσίαι ἐνεθάρρουν τὴν οἰκογένειαν τῶν Βουλγάρων νὰ προστρέξῃ πρὸς τὴν κυρίαν ἐξουσίαν παραπονουμένη κατὰ τῶν καταχρήσεων, δι' ὧν συχνάκις προσεβλήθη τὸ πατρωνικὸν δικαίωμα, καὶ νὰ παρουσιάσῃ ἔγγραφον, ἐξ ἑνδεκα κεφαλαίων συνιστάμενον, καὶ περιέχον τὰ προνόμια ὑπὲρ ὧν ἐζήτηι αὕτη τὴν παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐξασφάλισιν· καὶ ἔτυχε, τῷ ὄντι, τῆς ἐπικυρώσεως αὐτῶν, παρὰ τῆς Βενετικῆς Γερουσίας, διὰ Δουκικῶν γραμμάτων τῆς 11 Ἰουλίου 1750, δημοσιευθέντων ἐν τῇ πόλει τῆς Κερκύρας παρὰ τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ, τῇ 25 Μαΐου 1751, προστατομένης τῆς ἐν παντὶ χρόνῳ πλήρους καὶ ἀκριβοῦς αὐτῶν τηρήσεως. Μεταξὺ τῶν προνομίων τούτων, ἅτινα τοιοῦτοτρόπως ἐλάβανον ἐπίσημον καθιέρωσιν, ἀνεγνωρίζετο ὅτι ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος εἶχε διακηρυχθῇ Σταυροπήγιον (2). Ἐπὶ τέλους δέ, διὰ ῥητῆς διατάξεως, ἡκυροῦτο πᾶσα προηγουμένη πρᾶξις, παρὰ οἰουδήποτε καταχρηστικῶς γενομένη, ἐπὶ βλάβῃ τῆς εἰρημένης πατρωνείας, οὔσης πλήρους καὶ ἀποτελούσης διηνεκὲς καταπίστευμα, καὶ ἀπηγορεύετο εἰς πάντα

(1) Ὑπάρχει ἔκτοτε Βιβλίον τῆς Οἰκογενείας ἐνθα καταγράφονται αἱ ἀποφάσεις αὐτῆς.

I. K. B.

(2) Ὀνομάζονται οὕτως αἱ ἐκκλησίαι, αἵτινες δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸν ἱεράρχην τοῦ τόπου ἐνθα εὐρίσκονται, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τὸν ὑπέρτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. — Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τοῦ τοίχου ὀπισθεν τοῦ ἁγίου Βήματος εὐρηται ἔτι τὸ σύμβολον τοῦ Σταυροπήγιου συνιστάμενον εἰς Σταυρὸν σχηματισθέντα διὰ μικρῶν λεκάνων πεπιγμένων ἐν τῇ τοίχῳ.

I. K. B.

δημόσιον Παραστάτην, τακτικὴν ἢ ἑκτακτον περιβεβλημένον ἐξουσίαν, νὰ πράξῃ νεωτερισμὸν τινι, ἐναντίον εἰς τὰ χρηθέντα κεφάλαια.

Διὰ τῶν ἤδη λεχθέντων, δηλώσαντες ἀρκούντως πῶς ἡ οἰκογένεια τῶν Βουλγάρων κατέχει, πατρωνικῶ δικαίωματι, τὸ ἱερὸν λείψανον καὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θαυματουργοῦ Πολιούχου τῆς Κερκύρας, ὀφείλομεν νῦν νὰ προσθέσωμεν ὀλίγα τινα περὶ τῶν λιτανειῶν τοῦ ἐνδόξου Ἀγίου, καὶ περὶ ἄλλων τινῶν γεγονότων, ἐξ ὧν καταδεικνύεται εἰς ποίαν τιμὴν εἶχον αὐτόν, καὶ τὸν νὰν αὐτοῦ, οὐχὶ μόνον οἱ Ὀρθόδοξοι, ἀλλὰ καὶ οἱ κρατοῦντες τότε Βενετοί. Ἐπειδὴ δὲ ἀνωτέρω ἐσημειώσαμεν τὰ περὶ τῆς λιτανείας τῆς Κυριακῆς τῶν Βατῶν, μεταβρίνομεν νῦν εἰς τὴν μετ' ἐκείνην καθιερωθεῖσαν τελετὴν διὰ τὴν λαοσωτήριον ἡμέραν τῆς 11 Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1716.

Ἐκραγέντος πολέμου μεταξὺ Βενετικῆς Πολιτείας καὶ Ὁθωμανικῆς Πύλης, οἱ Τοῦρκοι, γενόμενοι κύριοι τῆς Πελοποννήσου, ἐστράτευσαν τὸ 1716 κατὰ τῆς Κερκύρας, ἥτις δεινὴν ὑπέστη πολιορκίαν, ἀπὸ τῆς 25 Ἰουνίου μέχρι τῆς 11 Αὐγούστου, στραταρχοῦντος τῶν Βενετικῶν δυνάμεων τοῦ περιλλεοῦς κόμητος Ἰωάννου Μαθθία Σχουλεμβούργου. Διαρκούσης τῆς πολιορκίας, ὡς καὶ προηγουμένως ἐν τῷ ὑπὲρ τῆς Κρήτης πολέμῳ, πολλὰς παρέσχον ὑπηρεσίας τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων προσωπικοὺς ὑποστάντα κινδύνους (1). Οἱ

(1) Πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἀνωτέρω λεγομένων σημαιοῦμεν τὰς ἐπομένους περικοπὰς ἐπισήμων τινῶν ἐγγράφων, περὶ πράξεων οὐχὶ ἀσημάντων ὡς πρὸς τὴν πάτριον ἱστορίαν.

Τῇ 5 Νοεμβρίου 1659. Πιστοποιητικὸν τοῦ Γενικοῦ Καπιτάνου Φραγκίσκου Μαυροκηννοῦ. Μαρτυρεῖ ὅτι ὁ ἱερεὺς Σπυρίδων δ Βούλγαρις προσφέρει εἰς τὴν κυβερνήσιν νὰ στρατολογήσῃ ἀριθμὸν τινα ἐξορίστων τῶν τριῶν νήσων τῆς Ἀνατολῆς, καὶ νὰ μεταβῇ μετὰ τούτων εἰς τὸν στό-

ἐφημέριοι δὲ μάλιστα τοῦ Ἀγίου συνέτεινον μεγάλως, διὰ τῆς ἱερατικῆς αὐτῶν ἐπιβροχῆς, εἰς τὸ παρὰ κινεῖν τοὺς ἐθελοντάς.

λον ἵνα ἐξακολουθήσῃ τὴν καλὴν ὑπηρεσίαν, ἣν παρέσχε καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐκστρατείᾳ. Ἡ προσφορὰ γίνεται παραδεκτὴ, καὶ ἀφοῦ οἱ στρατολογηθέντες συναχθῶσι θέλουσι προμηθευθῇ ἐκ τῶν δημοσίων ἀποθηκῶν μὲ τὸν ἀναγκαῖον ἄρτον ὡς καὶ οἱ λοιποί.

— Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, δι' ἑτέρου πιστοποιητικοῦ, ὁ αὐτὸς Μαυροκηνὸς δίδει εἰς τὸν αὐτὸν ἱερεᾶ Σπυρίδωνα Βούλγαριν, ὡς ἀμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ, τὴν ἐξουσίαν τοῦ ν' ἀπολάβῃ τὴν χάριν ἐνὸς ἐξορίστου.

— Τῇ 10 Μαρτίου 1698. Θέσπισμα τῆς Βενετικῆς Γερουσίας, ἀνὰ δεκνυούσης Κόμητα Ἀντώνιον τὸν Βούλγαριν καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ. Δηλοῦται ἐν αὐτῷ, ὅτι ὁ Ἀντώνιος, ἐφ' ἁμῖλλον τῶν προγόνων αὐτοῦ, εἰς τὰς πρὸς τὸ δημόσιον ὑπηρεσίας, διεκρίθη ὡς εὐγενὴς κερκυραϊκοῦ κατέργου, ἤγουν δόκιμος, ἐν τῇ πολέμῳ τῆς Κρήτης.

— Τῇ 10 Ἀπριλίου 1714. Πιστοποιητικὸν Ἀλοῖσιου Φωσκάρεως, Καπιτάνου τῶν μεγάλων κατέργων. Πιστοποιεῖ ὅτι Οὐδέτωρ ὁ Βούλγαρις συνέδραμε μετὰ πολλῶν ἀνθρώπων καὶ ἵππων εἰς τὴν μετακώμισιν τῶν λίθων καὶ ἄλλων χρεωδῶν πρὸς οἰκοδόμησιν τῶν ἐξωτερικῶν ὀχυρωμάτων τῆς πόλεως.

— Τῇ 30 Αὐγούστου 1716. Πιστοποιητικὸν τοῦ Στρατάρχου Ἰωάννου Μιχθίνα κόμητος Σχουλεμβούργου. — Τῇ 2 Μαρτίου 1717. Ἔτερον τοῦ Προβλεπτοῦ καὶ Καπιτάνου Οὐδέτωρος Δὲ Μόστου. — Τῇ 19 Ἰουλίου, τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ἔτερον τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ καὶ Ἐξελεγκτοῦ Λορεδάνου. Μαρτυροῦσιν ὅτι καθ' ὅλην τὴν πολιορκίαν ὁ ἱερεὺς Οὐδέτωρ ὁ Βούλγαρις, μετὰ καρτερίας καὶ θρησκευτικοῦ ζήλου, ἐξεπλήρωσε τὰ καθήκοντα τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ, καὶ παρέσχε πρὸς τοὺς δημοβρήσκους αὐτοῦ τὴν ὀφειλομένην ἐν τοιαύταις περιστάσεσι θρησκευτικὴν παρηγορίαν, ἀτρεφέως ὃν πρὸς τοὺς κινδύνους.

— Τῇ 8 Σεπτεμβρίου 1716. Πιστοποιητικὸν Οὐδέτωρος Δὲ Μόστου. — Τῇ 5 Σεπτεμβρίου. Ἔτερον τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ καὶ Ἐξελεγκτοῦ, Ἀντωνίου Λορεδάνου. — Τῇ 18 τοῦ αὐτοῦ. Ἔτερον τοῦ Στρατάρχου Σχουλεμβούργου. — Τῇ 15 Δεκεμβρίου. Ἔτερον τοῦ Γενικοῦ Καπιτάνου Πισάνη. Μαρτυροῦσι τὸ παραδειγματικὸν θάρρος Νικολάου τοῦ Βουλγάρεως, υἱοῦ τοῦ Πρωτοπαπᾶ Σπυρίδωνος, ἐν τῇ κατὰ τῆς

νὰ συντρέχωσι πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν τειχῶν. Διατέλουν δὲ ἐπίσης συνεχῶς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τῶν προσευχῶν ἐπικαλοῦμενοι τὴν τοῦ Ὑψίστου βοήθειαν, καὶ διὰ τῶν λόγων τρέφοντες τὴν ἐλπίδα τῶν πιστῶν εἰς τὴν ἐκ Θεοῦ, ταῖς προσεβείαις τοῦ Θαυματουργοῦ Ἀγίου, ἀντίληψιν. Τῷ ὄντι ὁ τουρκικὸς στρατός, ὅς τις εἶχεν ἀποτύχει εἰς τὴν κατὰ τῆς πόλεως ἑσόδον, ἀλλ' ὅς τις, ὑπεράριθμος ὢν, δὲν ἔπρεπε ν' ἀπελπισθῇ, καταπλήχθη ὑπὸ τρομερᾶς λαίλαπτος, τὰς σικηνὰς αὐτοῦ ἀνατρεψάσης, ὡς δὲ εἶπον τινὲς τῶν Τούρκων, ὅφθην ταῦτο χρόνως ἐπ' αὐτοὺς ἀπειλητικῶς ἐπερχόμενος καλόγηρος, φέρων λαμπάδα, ὡς δι' αὐτῆς μέλλων νὰ κατακαύσῃ αὐτούς. Τοιοῦτοτρόπως, τῇ 11 Αὐγούστου 1716, ἡ Κέρκυρα ἀπηλλάγη παντὸς κινδύνου,

πόλεως ἐφόδῳ τῶν πολεμίων. ὅτι συνήρῃσεν αὐτὸς εἰς τὴν μετακώμισιν τῶν πρὸς τὴν ἄμυναν ἀναγκαίων πραγμάτων κατὰ τὰς σημαντικωτέρας θέσεις· καὶ ὅτι μετ' ἐνόπλων ἐκίνησεν εἰς ἀπάντησιν τῶν βαρβάρων, ὅτε ἀπέβησαν εἰς τὸν Ὑψον, καὶ ἀντετάχθη εἰς τὰς ἐπιδρομὰς, δι' οὗ κατέστρεψεν τὰ πάντα διὰ πυρὸς καὶ ξίφους, πληρωθεὶς δὲ ἐλαφρῶς δὲν ἔπαυσεν ὅμως τοῦ νὰ προκινδυνεύῃ εἰς τοὺς ἀκροβολισμούς· διεμείνει δὲ ἐπὶ πολὺ ἔξω τῆς πόλεως εἰς τὰ ὄρη· ἔτι διεκρίθη δὲ μάλιστα εἰς τοὺς προμαχῶνας τοῦ Σαρανδάρη, τῶν τριῶν πηγαδιῶν, καὶ ἐν τῇ ὑπὸ τὸ νέον φρούριον αἱματηρᾶ ἐφόδῳ.

Ὁ πατὴρ αὐτοῦ συνέπραξε, μετὰ λαϊκῶν καὶ ἱερέων, εἰς τὰς παρὰ σκευὰς τῆς ἀμύνης.

— Τῇ 28 Σεπτεμβρίου 1716. Πιστοποιητικὸν τοῦ μνησθέντος Λορεδάνου. — Τῇ 20 Ὀκτωβρίου. Ἔτερον τοῦ Σχουλεμβούργου. Πιστοποιεῖ τὴν ἐπὶ τῆς πολιορκίας ἐπιμελῆ ὑπηρεσίαν τοῦ δόκτορος Πέτρου τοῦ Βουλγάρεως, ἐκτάκτου συνδίκου, μὴ φειδομένου ἑαυτοῦ, καὶ ἐνοικονομῶντα τὸν λαὸν εἰς τὴν μετακώμισιν τοῦ πρὸς τὴν ἄμυναν ἀπαιτουμένου ὀλικοῦ.

— Τῇ 18 Ἀπριλίου 1772. Θέσπισμα τῆς Βενετικῆς Γερουσίας ἐπικατεῖνον εἰς ἅπασαν τὴν οἰκογένειαν τὸν εἰς Ἀντώνιον τὸν Βούλγαριν καὶ τοὺς αὐτοῦ ἀπογόνους χορηγηθέντα τίτλον κόμητος.

ἀποσυρθέντων τῶν βαρβάρων πολιορκητῶν. Συνεπεῖα τοῦ εὐ-
τυχοῦς τούτου συμβάντος ἐγένετο τὸ ἐπόμενον θεσπισμα.

Ἀπόφρασις τοῦ Γενικοῦ Καπιτάνου Πισάνη,
περὶ τῆς λιτανείας τῆς 11 Αὐγούστου.

Ἐπὶ τῆς πολιορκίας τοῦ φρουρίου τούτου τῶν Κορυφῶν ὁρα-
τὴ ὑπῆρξεν ἡ προστασία τοῦ ἐνδόξου Ἀγίου Σπυρίδωνος, ὑπὸ
τῶν ἰσχυρῶν μεσιτεύσεων τοῦ ὁποίου κινήθησιν ἡ θεία εὐσπλαγ-
χνία ἠθέλησε νὰ ποιήσῃ τόσον λαμπρότερον τὸ θαῦμα, ὅσον
καθ' ἣν ὥραν ἦτο μάλιστα ἐπικείμενος ὁ κίνδυνος, διὰ ἀπροσ-
δοκῆτου εὐτυχοῦς μεταβολῆς, ἠκολούθησεν ἡ ποθητὴ ἐλευθε-
ρωσις τοῦ αὐτοῦ φρουρίου, κατσκευσμένως τῶν πολεμίων ἀρόν-
των τὸ στρατόπεδον, καὶ ἐγκαταλιπόντων τὸ πυροβολικόν, τὰ
πολεμφοδία καὶ τὴν ἀποσκευὴν. Πρὸς τὴν ἐνέργειαν τούτου
θαύματος πᾶσα καρδιά καὶ πᾶσα διάνοια ὀφείλει νὰ προσ-
πέσῃ προσευχομένη, καὶ ἐν ταπεινότητι τὰς εὐχαριστίας αὐ-
τῆς ἀποδίδουσα, νὰ καταδείξῃ τὸ μέγεθος ἅμα τῆς εὐεργεσίας
καὶ τοῦ κοινοῦ ὀφειλῆματος. Καὶ ἐπειδὴ εἰς ταῦτα πρέπει νὰ
προστεθῶσι τὰ ἀποτελέσματα δημοσίας εὐλαβοῦς εὐγνωμοσύ-
νης, κρίνει εὐλογον ἡ ἐξουσία αὕτη νὰ καθιερώσῃ διηνεκῶς ἐ-
πέτειόν τινα μνημόνευσιν τῆς εὐτυχοῦς ἐκείνης ἡμέρας, καθ' ἣν
ἴδομεν καταβεβλημένας τὰς προσπάθειας, ἐξητυλισμένην τὴν
ὑπερηράνειαν, καὶ τοὺς βαρβάρους ὑπ' αὐτοῦ τοῦ φόβου αὐτῶν
τῶν φανέντων εἰς φυγὴν, ὅτε μᾶλλον ἤλπιζαν νὰ ἐπιθέσωσι σκλη-
ρὸν ζυγὸν εἰς τοὺς λαοὺς τούτους καὶ νὰ ὑπερνικήσωσι φρου-
ριον, ὅπερ ἐξασφαλίζει τὴν Χριστιανοσύνην κατὰ τῶν εἰσβολῶν
αὐτῶν. Εἰς δόξαν λοιπὸν Θεοῦ τοῦ Κυρίου, καὶ εἰς τιμὴν τοῦ
Ἀγίου ἀντιλήπτορος, δυνάμει τῶν παρόντων καὶ τῇ ἐξουσίᾳ
τοῦ ἡμετέρου Γενικοῦ Καπιτανάτου ἀποφασίζεται, ὅτι κατὰ
πᾶν ἔτος, τὴν ἀξιωματικόν ἡμέραν τῆς 22 Αὐγούστου

ἔ. ν. δηλαδὴ 11 ἔ. π. μέλλει νὰ ἐκτίθῃται τὸ θαυματουργὸν
λεῖψανον τοῦ αὐτοῦ Ἀγίου, μετὰ τὴν τέλει τῆς λειτουργίας,
νὰ φέρεται ἐν λιτανείᾳ κατὰ τὴν πόλιν, συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ
κλήρου, τῶν δημοσίων προστατῶν, καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς αὐτῆς
πόλεως, μετὰ τῆς μεγίστης τοῦ λαοῦ ἀκολουθίας, ἵνα πάντες
ἐπικαλῶνται διηνεκεῖς τὰς αὐτοῦ εὐλογίας, ὅπως καὶ κατὰ
τὸ μέλλον προστατεύωσι καὶ ὑπερασπίζωσι κατὰ τῶν ἐπιβου-
λῶν τῶν ἀπίστων, τὴν πόλιν καὶ τὴν νῆσον. Πρὸς πλείοτέραν
δὲ λαμπρότητα καὶ χαρμωσύνην πρέπει κατὰ τὴν τελετὴν ταύ-
την τὸ ἅγιον λεῖψανον νὰ χαιρετᾶται παρὰ τῶν φρουρίων καὶ
παρὰ τῶν τυγχάνοντων πλοίων, διὰ τῶν εἰς τὰς ἄλλας λιτα-
νεύας τοῦ αὐτοῦ Ἀγίου συνήθων πυροβολισμῶν, εἰς ἀθάνατον
μαρτυρίαν τῆς ἐνεκα τούτου εὐτυχοῦς συμβάντος δημοσίας
εὐγνωμοσύνης.

Ἀπέρωσεν ἡ ἐξοχωτάτη Σύγκλητος μεγάλην λαμπάδα ἀρ-
γυρεάν, ἵνα ὑπάρχῃ πάντοτε ἀναμμένη ἐνώπιον τοῦ Ἀγίου, καὶ
πρὸς συντήρησιν θέλει προμηθευθῇ παρὰ τοῦ Δημοσίου, ἀπὸ ἑ-
τος εἰς ἔτος, τὸ ἀπαιτούμενον ἔλαιον. Πρὸς δὲ τούτοις, ἀνα-
γνωρίζοντες ἡμεῖς εὐλογον ἐπίσης τὴν ἐξάσκησιν ἔργου τινὸς
ἐλεημοσύνης πρὸς τοὺς πτωχοὺς, ὅπερ εἶναι ἡ πρᾶξις ἡ μᾶλ-
λον εὐπρόσδεκτος πρὸς τὸν Θεόν, θεσπίζομεν νὰ ληφθῶσι κα-
τ' ἔτος, ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, ῥέξια ἐκατὸν πεντήκοντα,
οἷοι δὴ ποτε νομίσματος, ἵνα διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς πτωχοὺς,
τόσον Λατίνους ὅσον Γραικοὺς, εἰς τοὺς κατὰ τὴν πόλιν ἐπαι-
τοῦντας, καὶ εἰς τοὺς μένοντας εἰς τὰς ἐαυτῶν κατοικίας· πη-
ραδιδομένου τοῦ ἐνὸς ἡμίσεως τῶν χρημάτων τούτων εἰς τὸν
περιφανέστατον κύριον Ἀρχιεπίσκοπον (1), τοῦ δὲ ἑτέρου εἰς
τὸν κύριον Πρωτοπαπᾶν, ἵνα ὁ μὲν πρῶτος ποιήσῃ τὴν δι-

(1) Ἐννοεῖ τὸν Λατινἐπίσκοπον.

νομήν εις τοὺς πτωχοὺς τῶν Λατίνων, ὁ δὲ δεύτερος, εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν Γραικῶν, τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς λιτανείας, ἐνώπιον τῶν παραστατῶν (1), ἵνα ἐφελκύσωμεν πάντοτε μᾶλλον τὰς εὐλογίας τοῦ Ἱψίστου, καὶ τὴν μεσίτευσιν τοῦ θαυματουργοῦ αὐτοῦ Ἀγίου, ὑπὲρ τῶν δημοσίων ὅπλων, καὶ ὑπὲρ τῆς διηνεκοῦς διασώσεως τοῦ φρουρίου τούτου καὶ τῆς νήσου, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς Γαληνοτάτης Πολιτείας. Τῶν παρόντων διατάττομεν τὴν ἐγγραφὴν ὅπου δεῖ, καὶ ἰδίως ἐν τῷ δημοσίῳ τούτῳ Ταμείῳ, διὰ τὴν ἐπὶ παντὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Πρὸς πιστοποίησιν τούτων, κτλ.

Κερκύρα, τῇ 30 Μαρτίου 1717, ε. ν.

Ἀνδρέας Πισάνης, Γενικὸς Καπιτάνος.

Ὁ αὐτὸς Πισάνης, δι' ἐτέρου θεσπίσματος, τῆς 7 Ἰουλίου 1718, προσέφερεν εἰς τὸν Ἅγιον Προστάτην τὴν μεγάλην ἀργυρὰν λαμπάδα, ἀνάθημα τοῦ στόλου. Ἐπίσης καὶ ἡ Βενετικὴ Γερουσία, διὰ θεσπίσματος τῆς 25 Ἀπριλίου 1727, εἶχε προσφέρει, ὡς ἀνάθημα εὐχαριστήριον, ἐτέραν ἀργυρὰν λαμπάδα ἔχουσαν ἐπτὰ λυχνίας, ἥτις ἀνηρτήθη ἐνώπιον τοῦ κουβουκλίου τοῦ Ἀγίου (2). Κατὰ δὲ τὸ 1772, ὁ γενικὸς προβλεπτής

(1) Δημόσιοι παραστάται, καὶ ἀπλῶς παραστάται, ὠνομάζοντο οἱ βενετοὶ κυβερνήται, ὡς ἀντιπροσωπεύοντες τὸ κυρίαρχον κράτος.

(2) Ἡ παρὰ τοῦ Πισάνη ἀφιερωθείσα λαμπὰς φέρει τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν.

Divo Spyridioni Tutelari utraque Classe Protecta, Andrea Pisani Supremo Duce utriusque Classis Nobiles. Ex voto. Anno MDCCXVI.

Εἰς τὴν παρὰ τῆς Βενετικῆς Γερουσίας ἀφιερωθείσαν, ἀναγινώσκεται ἡ ἐπομένη.

Ob. Servata Coreyra. divo Spyridioni Tutelari. Senatus Venetus. Anno MDCCXVI.

Ἀντώνιος Κουερίνης προσέφερεν ἀργυρὰν λαμπάδα, ἐβδομήκοντα οὐγγιῶν, καὶ συνέπραξεν εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν καὶ ἐπιπλάτυνσιν τοῦ σκευοφυλακείου.

Ἐκτὸς τῆς λιτανείας ταύτης, καὶ τῆς τῶν Βατῶν, ὁφείλομεν ν' ἀναφέρωμεν καὶ ἐτέρας δύο τελουμένας, ἐτησίως. Ἡ μὲν γίνεται ἐκ παλαιῶν χρόνων ἕκαστον Μέγα Σάββατον, ἐνεκα τῆς περὶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἐγκαίρου ἀφίξεως σιτοφόρου πλοίου, δι' ἧς ὁ λαὸς οὗτος ἀπηλλάγη τῆς σιτωδίας, ἥτις ἠπεῖλει τὸν ὄλεθρον αὐτοῦ· ἡ δὲ πᾶσαν πρώτην Κυριακὴν τοῦ Νοεμβρίου μηνός, καθιερωθεῖσα ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1673, ὑπὸ τῆς τότε κυβερνήσεως, δι' ἀποφάσεως τῆς 29 Ὀκτωβρίου, ἐνεκα τῆς κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος, ἐνσηψάσης πανόλους, ἐξ ἧς καὶ πάλιν ἡ Κέρκυρα ἀπηλλάγη, τῇ ἀντιλήψει τοῦ θαυματουργοῦ αὐτῆς Προστάτου.

Ἡ μεγίστη εὐλάβεια, ἣν ἡ Βενετικὴ Πολιτεία εἶχε πρὸς τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ σειρᾶς θεσπισμάτων, δι' ὧν πολλὰ ἀναθήματα καὶ δῶρα ἀφιέρωσεν αὕτη εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ, καὶ πολλὰς παραχωρήσεις εἰς δόξαν αὐτοῦ ἐθέσπισεν. Οὕτω, τῇ 4 Φεβρουαρίου 1662, ὁ γενικὸς προβλεπτής καὶ ἐξελεγκτὴς Φραγκῆσκος Μοκνίγος, διέταξε κατὰ τὴν ἐσοδείαν τῶν ἐλαίων, νὰ τίθεται εἰς πᾶν ἐλαιοτριβεῖον τῆς νήσου μίξα ξέστα, ἵνα οἱ εὐσεβεῖς ἀφίνωσιν εἰς αὐτὴν ὅσον ἔλαιον θέλουσι νὰ προσφέρωσιν εἰς τὸν Ἅγιον· νὰ φυλάττεται δὲ τοῦτο ὑπὸ τοῦ κυρίου τοῦ ἐλαιοτριβεῖου, καὶ τῇ βοήθειᾳ τῶν δημοσίων ἀνθρώπων καὶ τῶν ἱερέων τῆς ἐξοχῆς, νὰ μετακομίζεται εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ παραδίδεται εἰς τὸν ὑπηρετὴν τῆς ἐκκλησίας. Τῇ δὲ 19 Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὁ βασιλεὺς Ἀντώνιος Λομβάρδος ἀφίερωσε τῷ Ἀγίῳ ἀργυρὰν λαμπάδα, μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης προμηθείας ἐλαίου. Ἡ ἀφιέρωσις αὕτη φαίνεται εἰς τὰς πράξεις τοῦ συμβολαιογράφου Φιλίππου Ἀσημοπούλου.

Τὸ 1675, τῇ 9 Ἀπριλίου, ὁ γενικὸς προβλεπτής Ἀνδρέας Βαλιέρ, ἐθέσπισε τὴν κατ' ἔτος χορήγησιν εἰς τὸν Ἅγιον τῆς χάριτος ὑπὲρ δύο δεσμιωτῶν, ἐφ' ὧν νὰ προσφέρῃ ἕκαστος τούτων εἰς τὸν Ἅγιον ἑκατὸν λίτρας κηρίου. Καὶ ἄλλας τοιαύτας χάριτας ἔχομεν εἰς τὰ ἐπόμενα ἔτη, τὰς ὁποίας καταγράφομεν ἐνταῦθα ὡς ἀξίας παρατηρήσεως.

Τῇ 18 Μαρτίου 1676, ὁ προβλεπτής καὶ γενικὸς καπιτάνος Μοκενίγος εἶχεν ἤδη, διὰ θεσπίσματος, ἀπαλλάξῃ πάσης ἀγγαρίας τὴν λέμβον Γεωργίου τινὸς Μεγαλογένους, διότι οὗτος ὑπεχρεοῦτο νὰ συνεισφέρῃ ἐτησίως εἰς τὸν Ἅγιον ἑκοσι λίτρας κηρίου. Μετὰ ταῦτα βλέπομεν, κατὰ τὸ ἔτος 1678, νέον θέσπισμα, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 1 Μαρτίου, δι' οὗ ὁ αὐτὸς Μεγαλογένης ἀπαλλάττεται ἐκ νέου πάσης ἀγγαρίας, διότι ὑπεχρεοῦτο νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου τὸ ἥμισυ τῆς ὠφελείας, ἣν ἀπελάμβανεν ἐκ τῆς αὐτῆς λέμβου.

Τὸ ἔτος 1691, τῇ 26 Νοεμβρίου, ὁ γενικὸς καπιτάνος Δομίνικος Μοκενίγος, χαρίζομενος εἰς τοὺς εἰς αὐτὸν παρουσιασθέντας ἱερεῖς τοῦ Ἀγίου, ἔδωκε τὴν παρ' αὐτῶν ζητουμένην χάριν τινὸς ἐν τῷ κατέργῳ καταδίκου, Μανόλη ἐκ Κρήτης. Ὀλίγα δὲ ἔτη μετὰ ταῦτα, τῇ 25 Δεκεμβρίου 1695, ὁ γενικὸς προβλεπτής καὶ ἐξελεγκτής, Ἀντώνιος Μολίνος, ἐθέσπισεν ὅτι κατὰ τὰς ἡμέρας καθ' ἃς ἐξετίθετο τὸ λείψνον τοῦ Ἀγίου, ὅσοι χωρικοί, εἴτε ἔχοντες χρῆν, εἴτε ὑποθεβλημένοι εἰς μικρὰς ἐξορίας, ἤρχοντο εἰς τὴν πόλιν, ἔπρεπε νὰ μὴ ἐνοχλῶνται ἢ συλλαμβάνωνται.

Τὸ 1707, τῇ 16 Μαΐου, ὁ γενικὸς καπιτάνος Φραγκίσκος Γριμάνης, ὑποχρεώνει τοὺς ἐν τέλει νὰ φέρωσι τὸν οὐρανίσκον εἰς τὰς λιτανείας, ἐπὶ ποιῇ προστίμου, δι' ἑκάστην φορὰν, πέντε ἀργυρῶν δουκάτων. Ὁ δὲ γενικὸς προβλεπτής Φραγκίσκος Κορέρ, διὰ θεσπίσματος τῆς 13 Μαΐου 1724, διατάττει,

εἰς ἰδιαιτέραν τιμὴν τοῦ Ἀγίου, νὰ μένωσι, κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἐορτῶν τοῦ Ἀγίου, κλεισμένα πάντα τὰ ἐργαστήρια, καὶ αὐτὰ τῶν Ἑβραίων, τὰ ὅποια, κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, εἶχον, διὰ δημοσίων ἀποφάσεων, ἀπαλλοχθῇ τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης.

Τὸ 1753, διὰ θεσπίσματος τῆς 27 Ἀπριλίου, ὁ γενικὸς προβλεπτής Ἀντώνιος Λορεδάνος, μετὰ δουκικῆς ἐπιδοκιμασίας τῆς 1 Ἰουνίου, ἐπικυροῖ τὴν ἀρχαίαν λιτανείαν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου.

Δι' ἐπιστολῆς 21 Φεβρουαρίου 1771 καὶ διὰ διαταγῆς 22 Αὐγούστου 1772, ἡ βενετικὴ κυβέρνησις ἀνενέωσε τὰ ἀρχαῖα προνόμια τῶν εἰς τὸν Ἅγιον ἀποδιδόμενων στρατιωτικῶν τιμῶν, καὶ τῶν κατὰ τὰς λιτανείας γινομένων ὑπὸ τῶν φρουρῶν καὶ δημοσίων πλοίων κανονοβολισμῶν καὶ τουφεκοβολισμῶν.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω θεσπισμάτων τῆς βενετικῆς κυβερνήσεως, πλεῖσται προσφοραὶ καὶ ἀναθήματα ἔγινον, κατὰ διαφόρους καιροὺς, ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων, ἢ καταγραφῇ τῶν ὁποίων ἤθελεν ὁμῶς ἀποδοῖν ἐκτὸς τοῦ ἡμετέρου προκειμένου. Ὅθεν ἀρκούμεθα μόνον νὰ σημειώσωμεν, ὅτι, κατὰ τὸ ἔτος 1672, Νικόλαος ὁ Πολίτης, εὐπατρίδης Κερκυραῖος, ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Ἅγιον χρυσὴν λαμπάδα, ἀξίας σχεδὸν τριῶν χιλιάδων φλωρίων. Τὸ ἔτος 1749 ἀφίχθη ὁ Πανιερώτατος Σίδης, φέρων ἀργυρὰν λαμπάδα, ἔχουσαν ἑπτὰ λυχνίας, δῶρον πεμπόμενον ὑπὸ Ἰωάννου Γρηγορίου Γαίκα, ἡγεμόνος Οὐγγροβλαχίας. Διὰ χρυσοδοῦλλου δέ, ἐκδοθέντος τῇ 20 τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὁ ἡγεμὼν ἐκεῖνος ἀφιέρωσεν πρὸς τούτοις, εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου, ἐτησίαν χορήγησιν ἑκατὸν γροσίων.

Περὶ τὸ 1772 ἐπέμφθη ἐπίσης δῶρον εἰς τὸν Ἅγιον, παρὰ ἡγεμονίδος τινὸς τῆς Μολδαβίας, μοναχῆς Σοφρωνίας, μέγας ἀργυροῦς πολυέλεος κρεμασθεὶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλη-

σίας (1). Τέλος, περί τὸ 1777, δι' ἰδιαιτέρου ἀναθήματος τῆς ὁμογενοῦς κυρίας Καραγιάννη, ἡ λάρναξ τοῦ Ἁγίου ἐσκευάσθη ἐξ ἀργυροῦ περιβλήματος, φέροντος ἐγχαραγμένα τὰ θαύματα τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου (2), καὶ τὸ 1795 ἐπέμφθη ὑπὸ τῶν ἐμπόρων τῆς Σμύρνης, Εὐαγγέλιον, ἀξίας δύο χιλιάδων γροσίων, καὶ λαμπρὰς ἀργυρᾶς μετὰ πλοίου ὑποκρεμαμένου.

(1) Ἀγνοοῦμεν ποῦν τινὰ πολυέλεον ἐννοοῦσιν ἐνταῦθα, οἱ συγγραφεῖς τοῦ παραρτήματος τούτου, διότι ὁ νῦν ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας ἀνηρτημένος πολυέλεος εἶναι ἀφιέρωμα Ἐμμανουὴλ τοῦ Θεοτόκου, φέρον μάλιστα καὶ τὴν κατωτέρω περιεργὸν ἐπιγραφὴν.

Ἐν Παρισίοις τῆς Γαλλίας τοῖς ὑπὸ Ῥώσων ἀπειλουμένοις κυνοῦσιν πολιορκούμενος, ὑπὲρ τε τῆς εἰς Κέρκυραν τὴν πατρίδα ἐπανώδου μου καὶ τοῦ ζώσας εὐρεῖν τὴν μητέρα Ἑλένην καὶ τὴν θυγατέρα Αἰκατερίνην, ταύτην τὴν εὐχὴν ἡυξάμεν ἀνάθημα πρὸς τὸν Ἁγίον ἡμῶν Προστάτην Σπυρίδωνα, ἐγὼ Ἐμμανουὴλ Θεοτόκος ἐξετέλεσα ἐν ἔτει 1826 κατὰ τὰς ὁρμὰς παραγγελίας ἐλεῖν γενικῶς ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ὀρφανῆς Λευκιμνίας ἀναπαυθείσης Ἀγγελικῆς ὁλγίας στιγμὰς πρὶν ἢ τῷ Θεῷ τὴν ἐκυτῆς παραδοῦναι ψυχὴν.

(I. K. B).

(2) Τὸ περίβλημα τοῦτο περιχρυσωθὲν ἀργότερον, φέρει τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν

1770 Νοεμβρίου πρώτη S. V. Κορφοῦς.

Ποίημα Μάρκου Καβάλλη

Ἀφιέρωθη τὸ παρὸν ἀπὸ τὴν δούλην τοῦ Θεοῦ Ἑλένην Μαρούτση Καραϊωάννου τοῦ ποτὲ Ἀναστασίου εἰς μνήμην καὶ εὐχαρίστησιν τῶν τε θαυμάτων καὶ χαρίτων τῶν τελεσθέντων Αὐτῇ παρὰ τοῦ Θκυματοῦργου τούτου Σπυρίδωνος ἔτει 1769.

(I. K. B).

Καταλυθέντος τοῦ Βενετικοῦ κράτους, οἱ τὰς νήσους καθέξαντες Γάλλοι, ἐπὶ τῆς Δημοκρατίας τοῦ 1789, δὲν ἠθέτησαν τὸ ἀρχαῖον ἔθιμον τοῦ ἀπονέμειν πρὸς τὸν ἡμέτερον Ἁγίον τὰς στρατιωτικὰς τιμὰς. Ὅτε δέ, ἐξωσθέντων τῶν Γάλλων, καθιδρύθη ἡ Ἐπτανήσιος Πολιτεία, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς παρούσης ἐκαντονταετηρίδος, ὁ Αὐτοκράτωρ τῶν Ῥωσσιῶν Παῦλος ὁ Α'. ἐτίμησε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἡμετέρου Ἁγίου, διὰ τοῦ ἐπομένου Θεσπίσματος, μεθ' οὗ νομίζομεν ἄξιον νὰ τελειώσωμεν τὴν παρούσαν ἐκθεσιν.

Τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι,

Ἡμεῖς ΠΑΥΛΟΣ Α'. Ἱμπεράτωρ

καὶ Αὐτοκράτωρ Πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν,

κτλ. κτλ. κτλ.

Τοῖς Ἱερουργοῦσιν ἐκ τῆς ἐφαγγελίας τῶν Βουλγάρων, ἐγκαισίοις τε ἐν τῇ Νήσῳ Κερκύρας, καὶ τῆς Ἐκκλησίας δεσποτεύουσι, καθ' ἣν κεῖται τὸ Λεῖψανον τοῦ Ἁγίου ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Τριμυθοῦντος.

Ἡ Εὐνοία τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ἡμῶν Μεγαλειότητος.

Συγκαταβαίνουσα ἡ Ἡμετέρα Αὐτοκρατορικὴ Ἐρεσις, εἰς τὴν ταπεινῶς ἀναφερθεῖσαν Ἡμῖν ἐκείνην, ἵνα ἀναλάβωμεν ὑπὸ τὴν Ἡμετέραν Προστασίαν, ὑμᾶς τε, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν δεσποτευομένην ὑπὸ τῆς ὑμετέρας Ἐφαγγελίας, ἐν ἣ κεῖται τὸ Λεῖψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος Τριμυθοῦντος. Ἡμεῖς φιλευσπλάγχχνως ταύτην χαρίζομεν. Καὶ εἰς ἀπόδειξιν τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ἡμῶν Προστασίας χαρίζομενοι, διορίζομεν πρὸς τὴν αὐτὴν Ἐκκλησίαν, ἐτήσιον δόσιμον ἐλέους, ἐκατὸν εἴκοσι πέντε Ρ' οὐμβλίων.

Προσετάξαμεν δὲ ἐπομένως τῇ Ἡμετέρᾳ Συνόδῳ, ἵνα Αὐτὴ ἀποδίδῃ τὸ αὐτὸ ἐτήσιον ἔλεος τῇ Αὐτῇ Ἐκκλησίᾳ τριετι-

κῶς. Ταύτη τε συνενωτιζόμενοι ἀπολαμβάνετωσαν αὐτὸ οἱ Προεστώτες τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἡμετέρου Πρέσβευς. Εἰς ἀσφάλειαν δὲ τοῦδε, καὶ διὰ τὸν ἐπερχόμενον καιρὸν, ὑπεγράψαμεν ἰδίᾳ χειρὶ τὸ Αὐτοκρατορικὸν τοῦτο Δίπλωμα.

Ἐδόθη ἐν Γατζίνη τῷ ἀπὸ Χριστοῦ Γεν. 1800 ἔτει, τῇ 15 Σεπτεμβρίου, καὶ τῷ τετάρτῳ χρόνῳ τῆς Ἡμῶν Βασιλείας.

(Τὸ ἰδιόγραφον τῆς ὑπογραφῆς, τοιοῦτον)

ΠΑΥΛΟΣ Α΄.

Μεταφρασμένον ἀπὸ τοῦ πρωτοτύπου παρ' ἐμοῦ τοῦ ὑπογεγραμμένου Συμβούλου τοῦ Κολλεγγίου, καὶ Γενικοῦ Κονσόλου

Ἐλευθερίου Μπενάκη.

Τῇ 19 Δεκεμβρίου 1800. ἔ. π. Κορφούς.

Ἀναθεωρημένον ὑπὸ τοῦ ὑπογεγραμμένου Μεταφραστοῦ τοῦ Κολλεγγίου

Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΣΥΝΔΡΑΜΟΝΤΩΝ

Εἰς τὴν ἐκδόσιν τῆς παρούσης ἐκθέσεως.

Ἡ ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ: ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΕΛΙΚΗ
ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΔΙΑΣΣΙΔΗΣ
Π. ΤΥΠΑΛΛΟΣ ΦΟΡΕΣΤΗΣ
ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΜΑΡΙΑ ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗ
ΜΑΡΚΟΣ Δ. ΖΕΡΒΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΟΛΟΜΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ καὶ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΒΑΪΚΟΥΣΗΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΥΚΟΥΔΗΣ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΔΕΠΡΟΥΣΗ
ΣΟΦΙΑ ΚΟΡΩΝΑ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΡΚΑΣΗΣ
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΒΛΑΝΤΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΛΕΣΣΑΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΑΣΤΡΑΚΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΛΟΝΕΥΤΗΣ
Κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΗΣ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΓΙΑΝΝΙΩΤΗ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ